

Kárpátaljai Hírmondó

XV. évfolyam 1. (55.) szám, 2019. Tavasz

Áprily Lajos

Szeret az erdő

Engem az erdő véd s szeret,
utaimon erdők kísértek:
bükkök, gyertyánok, égerék,
tölgyek. Fenyők is. Égig értek.

Most is, hogy visszagondolok
hajdani erdeim sorára,
a hegy felől gyönyörűen
zúg bükkös erdők orgonája.

S ha majd mélyebbre költözöm,
érezstelen rommá omoltan,
egy hang közelről súgja még:
Én is az erdő fája voltam.

A Paprikafűző asszony szobra Nagydobronyban

Virágzik a kárpáti sáfrány

KÁRPÁTALJAI Hírmondó

XV. évfolyam, 1. (55.) szám
2019. Tavasz

Kiadja a Kárpátaljai Szövetség

1068 Budapest,
Városligeti fasor 44.
Telefon: 06-1-351-7770
E-mail: karpataljaiszovetseg@gmail.com

Felelős kiadó:
Benza György,
a Kárpátaljai Szövetség
elnöke

Alapító főszerkesztő: Füzesi Magda
E-mail: magda.bereg@gmail.com

Főszerkesztő: Szemere Judit
E-mail: nagykica12@gmail.com

Szerkesztőbizottság:
Dr. Pomogáts Béla, dr. Dupka György,
Szöllősy Tibor, dr. Zubánics László,
Schober Ottó.

Lapengedély száma: 2.9/1414-1/2006
HU ISSN: 1787-0445

OTP számlaszámunk:
11711034-20834951

Megjelenik negyedévente
1000 példányban.

E lapszám megjelenését támogatta
a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.,

valamint a Kárpátaljai Szövetség
tagsága.

A folyóiraton nyereség
nem képződik.

A címünkre beérkező kéziratok közlésének és szerkesztésének jogát fenntartjuk, azok recenzálását, visszaadását, levélben történő megválaszolását, valamint más szervezetekhez, intézményekhez való továbbítását nem vállaljuk. A publikációkban közölt tényekért és véleményekért minden esetben a szerző viseli a felelősséget. A szerkesztőség nem feltétlenül ért egyet a lapban közölt publikációkkal.

A tartalomból

<i>Szervezeti élet.</i> Első Kárpátaljai Bál Budapesten	3
Kárpátaljai Esték	4
Múltunk és jelenünk. Könyvbemutató Beregszászon és Ungváron	5
Az adomány	6
Üzenet Ausztráliából	7
<i>Közös dolgaink.</i> Egymillió forintnyi adomány Salánknak	8
Határon átnyúló turisztikai kapcsolatok	9
<i>Hitélet.</i> Jól tesszük, ha fontosnak tartjuk az örök boldogságot. Iván Gábor mezőegcsei áldozópap prédikációja.	
Uram, Te voltál nekünk hajlékunk nemzedékről nemzedékre. Orosz Károly igemagyarázata	10
Templomszentelés Tiszabökényben	11
<i>Lélektől lélekig.</i> Összefogás az elfelejtett gyermekekért	12
<i>Örökségünk.</i> Nemzeti Himnuszunk	13
<i>Évforduló.</i> 70 éves lett Zselicki József és Nagy Zoltán Mihály	14
<i>Kárpátaljai sikertörténet.</i> Beszélgetés Nagy György nagyberegi farmerrel	16
<i>Hírünk a világban.</i> Kárpátaljai újságíró kapta a Szalézi Szent Ferenc-sajtóosztódíjat	17
Filmbemutató Amerikában	18
Sárosoroszi múltja és jelene	19
<i>KVIT-kollázs.</i> Fiatal alkotók írásai.	20
<i>Fiatalokról fiataloknak.</i> A Himnusz jelentette a kezdetet. Beszélgetés Bacsi János zongoraművésszel	22
<i>Anno.</i> Kétszeres boldogság. Strommer Benjamin írása	23
<i>Értékmentés.</i> Keskeny pallón. Schober Ottó visszaemlékezése.	24
<i>Kultúrtáj.</i> „Este hívlak”. Filmbemutató Beregszászon	26
Nagyszerű Kaláka-koncert	27
Kárpátalja, édes haza. Bemutatkozott a Kárpátalja Néptáncgyűttes	28
Otthon a népművészet Időfonalában	29
<i>Közelkép.</i> Mitracsek úr visszatér. Beszélgetés Lengyel Jánossal	30
<i>Olvassuk együtt!</i> Jókai Mór: Vándoroljatok ki...	
<i>Vers mindenkinek.</i> Veres Péter: Ha nem lehettél szálfá	31
<i>Irodalom.</i> Tavaszváró. Weinrauch Katalin írása	32
Kárpátaljai magyar anekdotakincs	34
<i>Szerkesztőségünk postájából</i>	35
<i>Szemelvények kárpátaljai eseményekből</i>	36
<i>Művészet.</i> Tandem 70 – Réti János és Klisza János kiállítása	39
<i>A Kárpátaljai Hírmondó galériája.</i> Veres Ágota festőművész	40

Címlapfotók: Kovács Sándor és Larisza Ugrin

Első Kárpátaljai Bál Budapesten

Február 23-án került sor a várva várt *Első Kárpátaljai Bálra Budapesten*, az Aquaworld Resorts Budapest Hotel különtermében. Amikor 2018 novemberében a bál szervezéséhez hozzáfogtunk, nem tudtuk biztosan, van-e igény, kereslet egy kárpátaljaiakat összefogó bálra Budapesten. Hála Istennek, a bál iránti érdeklődés és a sikeres rendezvény beigazolta az előzetes szervezői várakozásunkat! A rendezvényen 110 vendég vett részt, akik a bál belépő megvásárlásával személyenként 2000 Ft adománnyal járultak hozzá a *Kereszt Kárpátaljáért* elismerés létrehozásához.

A szálloda egyik, az alkalomra elegánsan feldíszített, és tucatnyi 10 személyes asztallal berendezett különtermében diszkrét zongoraszó mellett foglalhatta el helyét a bál alkalomra díszesen öltözött vendégsereg. A jelenlévőket Benza György szövetségi elnök és dr. Grezsa István minisz-

látott barátokkal való együttlétnek, tartalmas beszélgetéseknek. A kárpátaljai ügy számos elkötelezett barátja, többek között orvosok, mérnökök, művészek, jogászok, vállalkozók, sőt, egy képviselő és egy médiaszemélyiség is tiszteletét tette. Éjfél előtt került sor a jótékony célú, díjmentesen felajánlott tombolanyeremények kisorsolására.

Az este folyamán a jelenlévők elcsendesedve emlékeztek a közelmúltban elhunyt Schober Ottó elnökségi tagról, valamint köszöntötték a bálon jelenlévő és éppen 90. születésnapját ünneplő *Kutlán András* tagtársunkat.

Végezetül köszönet illeti a szervezésért Benza Györgyöt, Csete György Örsöt, Kövér

teri biztos köszöntötte, majd Csete György Örs főtitkár ismertette az est programját és a *Kereszt Kárpátaljáért* elismerés célját. A bál vacsora keretében az asztalokon elhelyezett gazdag hidegtálak mellett kiváló meleg ételek, a szemet is gyönyörködtető édességek fogyasztására nyílt lehetőség. Az étkezést és a minőségi borokat követően sokan táncra perdültek. Az igényes muzsikáról a Madarak tánczenekar gondoskodott. A tánc szünetében a vendégsereg gyönyörködhetett az Allami Népi Együttes táncosai által megidézett kárpátaljai magyar és ruszin táncokban, Szalonna és Bandája zenei kíséretével. Sok bálozó érkezett baráti társasággal, és örvendezett a ritkán

Katalint és Rácz Zsuzsannát, a hely és catering biztosításáért Pfandler Katalint, a nagylelkű tombolafelajánlásért Manajló Andrást, Hajduk Mártát, Borbényi Évát, Borhi Miklóst, Borzák Tibort, Kacsur Andrást (beregszászi színház), Konyári Borbálát (Konyári Pincészet), Kvák Emilt (Ikon Pincészet), Nagy Kálmánt (Thomas Menner 1701 Sörfőzde), Pókos Istvánt, Rajcsinecz Kornéliát, a Székely Szeretetszolgálatot, Vidnyánszky Attilát (Nemzeti Színház) és Zsók Enikőt.

Tudósítónk

Adventi gyertyák

A *Kárpátaljai esték* programsorozat harmadik rendezvénye december 20-án *Adventi gyertyák* címmel zajlott a Kárpátaljai Szövetség Versailles koncert- és színháztermében. Elsőként Pásztor Bazil görögkatolikus atya szolt a Jézus-várás lélekemelő időszakáról.

Ezután a beregszászi születésű Csobolya József, a Magyar Állami Operaház tagja énekelte el híres magyar költők néhány megzenésített karácsonyi versét. Tegze Anita énekmondó (akit a Kárpátaljai Szövetség

tagsága Filep Anita néven ismer, hiszen az ugyancsak kárpátaljai, csapi származású művész korábban már volt vendége a közösségnek) szintén megzenésített versekkel örvendeztette meg a közönséget.

Szűkebb pátriánk zenei intézményeiben, illetve ukrainai konzervatóriumokban alapozták meg tudásukat a hangszeres fellépők. Bernáth Ferenc gitárművész, Zán Ulyána hegedűművész és Zán András csellóművész szólóban, illetve trióban adtak elő klasszikus muzsikát és népzénet.

Csobolya József másodszor is színpadra állt ezen az estén: ariákat énekel Puccini operáiból.

Felemelő pillanata volt a rendezvénynek, amikor zárásként a művészek és a közönség együtt énekelte a *Csendes éj* kezdetű karácsonyi dalt.

Tudósítónk
Fotó: Pókos István

Kárpátaljai közönség, közösség Budapesten

2019-ben folytatódott az előző év őszén meghirdetett *Kárpátaljai Esték* néven futó programsorozat. Az általában félszáz érdeklődő részvételével zajló programokat székhelyünkön, Budapesten, a Városligeti fasor 44. szám alatt havonta rendezzük, egy csütörtöki napon, 18 órai kezdéssel. A *Kárpátaljai Esték* tematikája

2019-ben programjainkat a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatja.

Az év első két programja (rendhagyó módon) zenés este volt. Január 31-én, a magyar kultúra napja alkalmából Dinnyés József daltulajdonos volt a vendégünk. Másfél órás koncertjén nemcsak általa megzenésített verseket hallhat-

Kovács Vilmos, Füzesi Magda, Fodor Géza, S. Benedek András, Vári Fábrián László

erre a youtube-csatornára, hogy azok a vidéken és külföldön élő barátaink is láthas-

mindig kötődik Kárpátaljához illetve a külföldi magyarsághoz, a nemzetpolitikához. A programokat közreadjuk a Szövetség facebook-oldalán, valamint az e-mail címmel rendelkező tagtársaknak a meghívót elektronikusan is kiküldjük.

tunk, hanem a dalok megszületésének körülményeit, sőt, néhány költőhöz kapcsolódó személyes emléket, emlékeztet találkozást is felelevenített. Különösen szívmengető volt kárpátaljai születésű alkotó verseivel találkozni, így

és Finta Éva versei is elhangzottak. A nagyszerű koncertet követően nem csoda, hogy az előadóművész valamennyi magával hozott CD-jét eladta a hálás közönségnek. A koncertről videofelvétel is készült, amely a Kárpátaljai Szövetség youtube-csatornáján megtekinthető. Arra törekszünk, hogy valamennyi műsor illetve előadás videofelvétel formájában felkerüljön az internetre,

sák a programjainkat, akik a *Kárpátaljai Esték*en nem tudnak személyesen jelen lenni.

Február 21-én Farkas Sándor zongorázott, immár másodszor, hiszen novemberben sztárfellépők társaságában már hallhattuk őt. Ismert melódiák mellett a közelmúltban elhunyt Schober Ottó tagtársunk legkedvesebb dalaiból is hallhattunk egy összeállítás.

Tudósítónk

Múltunk és jelenünk

A *Kárpátaljai Hírmondó* korábbi számaiban már hírt adtunk arról, hogy Magyarország Beregszászi Konzulátusa és a Pro Cultura Subcarpathica civil szervezet *Irodalmi kilátó* címmel író-olvasó találkozókat indított a magyarországi, kárpátaljai és más határon túli magyar írók, költők és szerkesztőségek bemutatása céljából.

Február 21-én a konzulátus Gulácsy-termében került sor az újabb rendezvényre. Az estet Beke Mihály András első beosztott konzul nyitotta meg, majd Szilágyi Mátyas főkonzul üdvözlötte az irodalombarátokat és a két vendég író, Dr. Botlik József történészt és Zselicki József költőt, akiket születésnapjuk alkalmából is köszöntött a diplomata.

Igazán figyelemre méltó: a történész Botlik József eddig megjelent huszonnégy kötetből tíz kárpátaljai vonatkozású. A ritkán, ám annál hangsúlyosabban megszólaló kárpátaljai költő, tanárember, Zselicki József pedig egyike azon kevés polgárjogi aktivistáinknak, akik a múlt század hatvanas éveinek közepétől a helyi magyarság jogaiért, érdekérvényesítéséért küzdenek. Mindkét alkotó betöltötte hetvenedik életévét.

Dupka György, az est moderátora, a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közösségének (MÉKK) elnöke először a Botlik Józseffel közösen megírt *Ez hát a hon...*

és *Magyarlakta települések ezredéve Kárpátalján* forrásértékű könyvekről szólt. Botlik József a nemzeti elkötelezettségű történetírás mai helyzetét elemezte. Ezt követően Kása Csaba felelős szerkesztő bemutatja Botlik József a Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft. gondozásában megjelent *A magyar nemzetpolitika előfutárai: Darányi Ignác – Egán Ede – Kazy József* című munkáját, valamint az általa összegyűjtött és szerkesztett, Botlik József említett művét kiegészítő *Küzdelem a magyar nemzetpolitikáért* című válogatott dokumentumgyűjteményét.

Legújabb könyvében Botlik József részletesen feltárja a hegyvidéki ruszinság gazdasági felemelését célzó „hegyvidéki gazdasági akció” (1897–1919), valamint az 1939 júliusa és 1944 októbere közötti „második hegyvidéki akció” történetét, eredményeit. A kötet bemutatja az akciót kezdeményező Darányi Ignác (1849–1927) földművelési miniszter életét és munkásságát, valamint a kárpátaljai végrehajtást felügyelő miniszteri biztos, Egán Ede (1850–1901) munkásságát is, aki a kor egyik legkiválóbb mezőgazdász, a magyar és a ruszin nép vértanúja volt. A kötetből sokat megtudhatunk az Egán Ede utódjaként tevékenykedő Kazy Józsefről (1856–1923) is, hisz ők hárman voltak a magyar nemzetpolitika egy évszázaddal korábbi előfutárai.

A második kötet Kása Csaba válogatásában hatvanhat eddig nyomtatásban még meg nem jelent, vagy több mint 100 éve kiadott, de ma már szinte hozzáférhetetlen dokumentumot ad közre, amelyek hűen mutatják be a ruszin akciónak nevezett népművelési tevékenységét.

Zselicki József a múlt század hatvanas-hetvenes éveinek valóságát jellemezte. Akkoriban a vers még jelentős szerepet játszott mindennapi életünkben – állapította meg a költő, aki beszélt az 1967 novemberében megalakult Forrás Stúdióról, amelynek elnökévé választották. Ám a hatalom nem nézte jó szemmel azoknak a fiataloknak a ténykedését, akik nem a szovjet normák szerint kívántak élni és alkotni, így a stúdiót hamarosan feloszlatták. Zselicki József szövege a KMKSZ harminc évvel ezelőtti megalakulásáról, arról a megalkuvást nem ismerő hozzáállásról, amely a szövetséget mindmáig jellemzi.

Az est folyamán ízelítőt kaphattunk Zselicki József költészetéből is.

Az író-olvasó találkozó végén Benza György, a Kárpátaljai Szövetség elnöke bejelentette, hogy a szervezet majdnem félezer kötetet vásárolt meg Botlik József kárpátaljai vonatkozású könyveiből mintegy 1,5 millió forint értékben. A kiadványokat a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közösségének segítségével juttatják el a kárpátaljai oktatási és művelődési intézményekbe.

Dr. Botlik József és Zselicki József Ungváron, az Ungvári Nemzeti Egyetem Ukrán–Magyar Oktatási-Tudományos Intézetének Bercsényi Könyvtárában is találkozott az érdeklődőkkel, ahol a házigazdák nevében üdvözlő beszédet mondott dr. Spenik Sándor, az intézet igazgatója, dr. Zékány Krisztina, a Magyar Filológiai Tanszék vezetője és Dr. Kiss Eva történészprofesszor, a Magyar Történelem és Európai Integráció tanszék vezetője. A találkozó moderátora Dupka György történész, a MÉKK elnöke volt.

Tudósítónk

Felhívás

A *Kereszt Kárpátaljáért* elismerést olyan Kárpátalja (Ukrajna) területén kívül tevékenykedő személyek, vállalkozások, civil szervezetek nyerhetik el, akik folyamatosan és önzetlenül segítik és támogatják Kárpátalját, egy vagy több ott élő ember.

A www.jeloles.karpataljai.hu internetes oldalon bárki jelölhet arra méltónak tartott személyt vagy szervezetet indoklással, 2019. május 1-jéig. Az elismerés odaítéléséről a Kárpátaljai Szövetség elnöksége dönt, és azt egy ünnepség keretében fogja átadni az arra érdemesnek. Az elismeréssel a Kárpátalját segítő szándékot kívánjuk elismerni és követendő példaként állítani a szélesebb nyilvánosság elé.

A Kárpátaljai Esték a Városligetben programsorozatunk következő rendezvényei

Április 25., csütörtök 18:00 óra

A magyar nemzetpolitika előfutárai:

Darányi Ignác – Egán Ede – Kazy József

Dr. Botlik József történész, egyetemi tanár előadása

Május 9., csütörtök 18:00 óra

Két választás között Ukrajnában

Június 4., kedd 18:00 óra

Lehetett volna másképp?... Trianoni titkok,

illúziók, fájdalmak

Dr. Ablonczy Balázs történész, az MTA

Trianon 100 kutatócsoport vezetőjének előadása

A díjmentes programok helyszíne: a Kárpátaljai Szövetség székháza (1068 Budapest, Városligeti fasor 44.) A programok regisztrációhoz kötöttek.

A Kárpátaljai Szövetség elnöksége szeretettel meghívja

a Szövetség tagságát, vidéki szervezeteit és a kárpátaljai társszervezetek képviselőit a **SZÖVETSÉG KÖZGYŰLÉSÉRE**

2019. MÁJUS 24-én 15 órára.

Helyszín: a Kárpátaljai Szövetség székháza

1068 Budapest, Városligeti fasor 44.

Versailles terem, III. em.

Köszönet az 1 százalékért!

A hatályos törvények lehetővé teszik, hogy az adózó magyar állampolgárok adójuk 1%-ával támogassák a civil közhasznú szervezetek munkáját.

A Kárpátaljai Szövetség jóleső érzéssel fogadta és fogadja a támogatók felajánlásait, hiszen ez azt bizonyítja, hogy az áttelepültek fontosnak tartják azt a tevékenységet, amelyet a szülőföldön maradt kárpátaljai magyarok kulturális, illetve oktatási életének kiteljesedéséért, gazdasági helyzetének javításáért folytatunk.

Programunk teljesítéséhez nagy segítséget nyújt a személyi jövedelemadó 1%-ának felajánlása. A 2019-es esztendőben is változatlanul számítunk arra, hogy minket választanak kedvezményezettnek. Akik már nem adóznak, azokat arra kérjük, hogy családtagjaik, barátaik, ismerőseik figyelmét hívják fel tevékenységünkre, annak érdekében, hogy az adójuk 1%-át a Kárpátaljai Szövetség részére ajánlhassák fel.

Adószámunk: 18046629-1-42

Kárpátaljai Szövetség

Az adomány

Az irodai felújítás felfordulásában és egyéb nem várt kellemetlen események gyűrűjében a munkatársak és a vendégek keveredéséből keletkező bábeli zűrzavarban szinte érthetetlenül jelezte Zsuzsa, a titkárnők gyöngye, hogy valaki a Kárpátaljai Szövetséget keresi.

Kedvesen útbagazította az idegent, hogy a szövetség egy emelettel feljebb van, és mivel a negyvenes éveit taposó, kerekarcú, félnék fiatalember ismeretlen volt számára, szinte bocsánatkérően értetlenkedett, hogy jó helyen jár-e.

A nagy felfordulásban késő délután épp a földszinti irodában tartózkodott a szövetség elnöke, aki ügyes-bajos céges dolgait intézte, és párhuzamosan egy gazdasági anyagot készített pótolhatatlan munkatársával, Évával. Munkájukat csak a két szüntelenül csörgő telefon zavarta meg, valamelyiken folyamatosan beszélt, miközben Évának diktált, és szokás szerint jelezte Zsuzsának, hogy kísérje be a fiatalembert az irodába, ha befejezi a telefonokat, akkor rögtön megy.

Zsuzsa egy felkapott belvárosi kávézót felülmúló aktivitással és barista végzettséggel az irodában állandósult gyakorlat szerint mindenkit kávéval, teával, süteménnyel, sonkával, tepertővel, abált szalonnával traktál – mindig azzal, amit a kollégák és a barátok, a munkatársak behoznak, sütnek-főznek. És persze nem marad el az udvariasság és kedvesség. Ezért a folyosón esetenként jófajta csülökpörkölt illata váltakozik az erdélyi töltött káposztáéval, a fokhagymás abált szalonna vagy a lángos emlékezetessé teszi az egész napot, mind a dolgozók-nak, mind a vendégeknek. A frissen reszelt almára szórt fahéj illata kedvesen egészíti ki az étvágygerjesztő rétesek és torták látványát. A leheletfinom rétestészta rétegei közül kikukucsálnak a csillogó meggysemek, hízelgően, álmosan és omlósan kacsingatnak és mosolyognak az almás szeletek, a hófehér túrós rétesek rivalizálnak a koromfekete csillogó mákosokkal. Ám ezen a délutánon semmilyen illat nem terjengett, már-már sivárnak tűnt a nap vége.

A félnék és tétova fiatalember nem kért semmit. Még vizet sem. Csak ült és türelmesen várt az elnökre, aki állandó hadilábon állva az idő-tér einsteini összefüggés képletével meg volt győződve róla, hogy a néhány perces várakoztatást Zsuzsa kitölti traktáival és cseveggel.

Nem ez történt, a néhány perc több mint egy fél órát tartott. A bemutatkozás kölcsönös mentegetőzéssel telt el – az elnök szégyellte, hogy étlen-szomjan várakoztatta a vendéget, a vendég szabadkozott, hogy előzetes bejelentkezés nélkül toppant be, netán zavarja a munkát, illetve a munkaidő után hazafelé készülődők sürgősségét.

A fiatalember rátért a tárgyra. Nagybátyja, Antal Péter, Kárpátaljáról, Beregszászról elszármazott magyar és felesége, Ilonka néni évtizedeken keresztül támogatták a korábbi, Kerényi Gyula által indított Verke-parti öregdiák mozgalmat, amely 1989-ben Kárpátaljai Szövetségévé erősödött.

Kerényi Gyuszi bácsi, az építész – Beregszászon mindenki így hívta – a nagyhirű budapesti műegyetem valamikori diákjaként a háború miatt nem tudott lediplomázni, de egy városra és az egész Beregszászi járásra elegendő szakértelemmel rendelkezett. A helyi állami kereskedelmi vállalat, a Gortorg beruházási vezetőjeként számos, elsősorban kereskedelmi és szolgáltatási funkciókat ellátni hivatott épületet tervezett és építtetett. Az már más kérdés, hogy ezekben az épületekben gyakorlatilag semmit nem lehetett kapni, vagy csak néhány alapvető élelmiszert, hiszen a kereskedelem mint fogalom a Szovjetunióban nem létezett, a tényleges feladat az ellátás volt. Gyuszi bácsi indította el az egykori Beregszászi Magyar

Királyi Állami Főgimnáziumban érettségizett, és a legkülönbözőbb magyarországi és külföldi egyetemeket elvégzett öregdiákok összetartását erősítő rendszeres évi találkozót. Volt olyan év, amikor a gimnázium előtti Verke-parton a múltat megtestesítő, a békebeli hangulatot visszaidéző platanfák leveleiből – ami egyezményes jele volt a találkozóra történő invitálásnak – 1500 darabot borítékolt be, és küldte el a szélrózsa minden irányába. A találkozót általában minden év szeptemberében rendezték meg, vagy Beregszászon, vagy Magyarországon. A 70-es évektől a rendes évi találkozók először a Bánki-tavon, majd azt követően az Albaregia Építőipari Vállalat balatonvilágosi üdülőjében, illetve 1995-től a jelenlegi balatonföldvári Riviéra Park Hotelben történtek.

Más világ volt, nagyon más lehetőségekkel, és mai szemmel érthetetlen és értelmezhetetlen viszonyokkal. Ezek az összejövetelek kimerítették a tiltott szervezkedés fogalmát. Valószínű, hogy az esetenként 350–400 beregszászi és kárpátaljai öregdiák közé beépítettek olyan informátorokat, akik tájékoztatták a magyar és a szovjet hatóságokat, a KGB-t, hangulatjelentéseket írtak, főleg úgy, hogy nem tudták értelmezni a platanfalevelek üzenetét. De ez csak valószínűsíthető, ilyen adat nem került fel, vagy azért, mert az öregdiákok megvehetetlenek voltak, vagy azért, mert ezeken az összejöveteleken ténylegesen olyan karitatív programokat dolgoztak ki, amelyek a Kárpátalján maradt honfitársak megsegítésére irányultak.

1989-ben Kutlán András kárpátaljai származású, Szentendrén élő festőművész, néhai S. Benedek András író, Lator László Kossuth-díjas költő és műfordító, Dr. Báthory Katalin vegyész-mérnök és sokan mások megalapították a Kárpátaljai Szövetséget. Az alapító okiratban deklarálták azt, hogy segíteni fogják a rászorultakat az óhazában, a sokat szenvedett „terra incognita” országában.

Valószínű, hogy az Ausztráliában élő Antal Péter és neje ezekkel a nagy öregekkel volt gyerekkori vagy iskolatársi, egyetemi kapcsolatban. Éltek még akkor Ausztráliában a szövetség szeptemberi összejövetelein többször részt vett, beregszászi származású Pazár Tibor, aki feltehetően ápolta a kapcsolatot az Antal házaspárral.

Az unokaöcsnek (a fiatalember, aki felkereste a Szövetséget) nem sok információja volt arról, hogy mivel foglalkozott a nagybátyja családja, annyit tudott csak, hogy gyermektelenek voltak, és Antal Péter két évvel ezelőtt elhunyt.

A fiatalember rendezett családi körülmények között él Budapesten, három gyermeket nevel, számítástechnikával foglalkozik, de Kárpátalja iránt semmilyen affinitást nem mutatott, vagy nem rendelkezett semmilyen információval. Elmondta, hogy a nagybátyja szóban tett végrendelete alapján egy nagyobb összeget a Kárpátaljai Szövetségnek kíván adományozni, mindenféle cél megjelölése nélkül.

Az elnök zavarban volt. Néhány nappal azelőtt avatták fel a Kárpátaljai Szövetség egykori vezetőinek, illetve alapítóinak állított negyedik emlékpádot és emlékfát a balatonföldvári szálloda parkjában. Az emlékezést a 80 éves Kutlán András tartotta, aki meghatottan emlékezett S. Benedek András író-költőre, és figyelmeztetett mindenkit, hogy az emlékpádot bal oldalán szabad csak helyet foglalni, mert a jobb oldalon András ül.

A helyzetet feloldandó, az elnök átnyújtotta a fiatalembernek Csete Örs *Az utolsó magyar* című könyvét, amely az erdélyi Árpád-kori falvaknak állít emléket, és a szép nevű magyar településeket, mint például Néma, amelyet 1225-ben alapítottak, 2014-ben elhunytak nyilvánítja, hiszen akkor távozott el az utolsó ott élő magyar öregember.

A fiatalember zavartan elmondta, hogy ő örül, hogy magyarnak született, a gyerekeit magyarnak neveli, szereti ezt az országot, és nagy ritkán templomba is szoktak járni. Most csak azt kéri, hogy kaphasson egy számlaszámot, ahova Ilonka néni az adományt át tudja utalni.

Utolsó próbálkozásként az elnök felvetette, hogy csak úgy adományt nem szeretne elfogadni, elmondta, hogy több

Üzenet Ausztráliából

■ száz kárpátaljai rászoruló és árva gyerek nyári táboroztatását szervezi a szövetség, és természetesen nagy szeretettel várják Ilonka nénit vagy a képviselőjét, konkrét elképzeléssel, amelynek alapján akár konkrét rászoruló gyerekek kaphatják meg az egyszeri vagy több évre elosztott iskoláztatási és szociális támogatást vagy a végrendelkező kívánsága szerinti ösztöndíjat.

A fiatalember hajthatatlan volt, ő a számlaszámot kérte, de az elnök kitarzott amellett, hogy egy ilyen nemes kezdeményezést és végakaratot nem lehet csak úgy egyszerűen lerendezni, meg kell adni a módját.

Abban maradtak, hogy a fiatalember e-mail-jére (telefonszámot nem adott) a szövetség elküld egy levelet, Ilonka néninek címezve, leírja a javaslatait, és természetesen ő mint örökös dönt, hogy milyen értékű adomány és hogyan jusson el a gyerekeknek.

A fiatalember megköszönte a könyvet, elnézést kért, hogy munka után zavarkodott, megköszönte a neki szentelt időt és a fogadó-készséget, majd távozott.

Másnap megszületett a köszönő levél. Nagyon kedves és emberi megnyilvánulásnak tudta be mindenki, hogy ismeretlenül, szinte a semmiből előjön egy megkeresés és egy felajánlás. A mindennapi hajsza közepette az ember megszokja, hogy ezen is, mint minden másan túllép, és elkönyveli ezt is azon fellángolások közé, amelyekből semmi nem lesz. A tapasztalatok azt mutatják, hogy az ember segítőkészsége ösztönösen és természetesen lényegesen gyorsabban előjön, mint a tényleges tenni akarás. Igaz, hogy ez szóban jelentkezik, de már az is nagy dolog, az ember attól is meghatódik, ha önzetlen segítőkészséggel találkozik.

Ezt követően mindenki napirendre tért a dolog felett, de nem valószínűsítette senki a folytatást. Nem így történt.

„Üljön le azonnal, vagy jól kapaszkodjon meg! – törte meg a csendet Zsuzsa boldogan csilingelő hangja. – Ezt nézze meg!”

A Kárpátaljai Szövetség bankszámla kivonatán 28 000 000 (igen! huszonnyolc-millió forint) Ausztráliából történt átutalás szerepelt, mint beérkező pénzüsszeg.

„Az árva gyerekek jövő évi üdültetése meg van oldva” – mondta átszellemülve Zsuzsa. Éva elérzékenyült. Erre senki nem számított.

A kérdés: mit kell a szövetség vezetésének, illetve tagságának tenni, mi a feladata, mikor jár el úgy, ahogy az adományozó elvárná?! A kérdés megválaszolását átengedjük a beregszászi és kárpátaljai közösségnek, fejtsek ki a véleményüket, gondolataikat és ennek figyelembe vételével születhet felelősségteljes, az adományozó nagylelkűségéhez méltó döntés.

Az igaz történetet lejegyezte:
Vadász Éva – Benza György

Özv. Antal Péterné Ilonka néni, válaszolva a Kárpátaljai Szövetség elnökségének köszönőlevelére, amelyben az adomány felhasználásnak módjáról is érdeklődtek tőle, azt válaszolta, hogy azt teljes mértékben a Szövetségre bízta. Részlet a levélből: „*Természetesen jól esne hallani arról, hogy ezt a komoly összeget Önök hogyan használják fel. Én a magam részéről kívánom, hogy a jó Isten adjon hozzá sok bölcsességet, hogy a pénz az Isten által kijelölt helyre kerüljön. Meglátásukba szeretnék betekinteni, hogy Önökkel együtt örülhessek.*”

Ennek tükrében azzal a felhívással fordulunk a szövetség tagságához, valamint a *Kárpátaljai Hírmondó* olvasóihoz, hogy az adomány hasznosításával kapcsolatos elképzeléseiket, javaslataikat juttassák el a Kárpátaljai Szövetséghez a lapunk 2. oldalán található elérhetőségek valamelyikén.

Az Antal házaspár kapcsolata a Kárpátaljai Szövetséggel nem új keletű. Közösségünk közreműködésével több kárpátaljai intézményt is támogattak. Erről a Kárpátaljai Hírmondóban korábban rendszeresen beszámoltunk. Lapunk 2006. márciusi számában például arról írtunk, hogy a házaspár 2005-ben ellátogatott Beregszászra, és látva a nyomort, gyűjtést szerveztek Ausztráliában az ottani magyarság körében. Az adományokból még abban az évben támogatták a Beregszászi 4. Sz. Kossuth Lajos Középiskolát és a Szivárvány gyermekotthont. A következő évben pedig – mint az a lap 2006. decemberi számában olvasható – tavasszal ismét a Szivárvány gyermekotthont, illetve a Kárpátaljai Szövetség céljainak megvalósulását segítették. Decemberben 207 eurót utaltak át Szövetségünk számlájára, amelynek felét a Szivárvány gyer-

mekotthon neveltjeinek adományozták téli lábbelik vásárlására, a maradékot fele-fele arányban a Kossuth Lajos Középiskola és a Kárpátaljai Szövetség költségeinek fedezésére szánták. 2007 júniusában arról számol be lapunk, hogy az Antal házaspár továbbra is támogatja anyagilag a beregszászi Ilosvay család gyermekotthonát, a Kossuth Lajos középiskolát és a Kárpátaljai Szövetséget. 2007 decemberében a *Kárpátaljai Hírmondó* ismét arról tudósítottunk, hogy az Antal házaspár adományaival továbbra is figyelemmel kíséri a Kossuth-iskola, a Szivárvány gyermekotthon, illetve a Kárpátaljai Szövetség működését.

A kapcsolat később sem szűnt meg az Ausztráliában élő kárpátaljai gyökerű jöteveinkkel. Több alkalommal is beszámoltak lapunknak arról, milyen nemzetmentő tevékenységet folytatnak választott hazájukban. Megosztották lapunk olvasóival aggodalmukat, hogy a bevándorló családok elhanyagolják anyanyelvük ápolását. Az Antal házaspár ezért magyar énekműsort szervezett a 14 éven aluli, már Ausztráliában született gyermekek körében. A jól sikerült előadás hatására Antal Péter verset is írt, amelyet *Énekes gyermekek* címmel lapunkban is közöltünk. A fentebb felsoroltak kiragadott példák, de ékesen bizonyítják, hogy anyanyelvünkhöz és nemzetünkhöz a világ bármely táján ragaszkodhatunk, ha van bennünk honszeretet és elkötelezettség.

Ilonka néni a levéllel együtt eljuttatta a Szövetség elnökségéhez néhai férje *Kiváltság az Élet* című verseskötetét, amelyből jobban megismerhetjük az adományozó Antal Péter életét. Emlékre most közöljük a kötetből az alábbi verset.

Antal Péter

Eltűnő tükörkép

Egy csónak való tükörképét megláttam,
Ahogy a tó partján kora reggel jártam.
A csónak színe, alakja és iránya
A tó sima tükreén igaz hasonmása.

Amint a halász a vízhez visszatért,
A tükörkép megrezdült, s remegve beszélt.
Oly békés és üde volt, mint egy kies álom,
De léte igazza megszűnt, úgy sajnálom.

Tükörkép az élet, míg béke veszi körül.
Ha zord veszély kóvályog, senki nem örül.
A rügy megfürdik reggel napsugárban,
Am halottá dermed sötét éj fagyában.

Aki egyszer az igazság tükörképét látja,
Semmi pénzért azt soha meg nem bántja.

Vár még hűen a világ örömnapijára,
Míg vihar megszűnik és baj semmivé válna.

E világnak sok jaja, baja, sebe és kára
Óhajtja a gyógyírt, kellene is mára!
Most lábán a rablánc, a család hitel.
Lesz-e még bajnoka, ki a láncot tépi el?

Márciusi ifjak és vének, akik éltek!
Mit jelent az élet, s tükörképe, egy ének?
Ha egy országnak csak tartozás az öre,
Szabad-e a nép, ha pénz híján nincs már hőse?

A múltunk tükörözi bukott álmait, vágyait.
Érzi is a kárt és veszélyt, csatáknak árait.
Imádkozva várom a csendet napnyugta után,
De a szél fúj habot tengerek sziklás zátonyán.

Melbourne, 2013 márciusa

Egymillió forintnyi adomány Salánkknak

Az adománygyűjtés nem csupán arról szól, hogy bajbajutott testvéreinken segítünk, hanem arról is tanúskodik, hogy átérezzük: egy nemzet tagjai vagyunk. Ezt a nemzetet kell közösen úgy építenünk, hogy ha kell, akkor lelkileg, ha kell, anyagilag támogatjuk, felkaroljuk egymást – hangzott el azon a találkozón, amelyen a Magyar Patrióták Közösségének irányítói átadták a helyi református egyházközségnek a kanadai magyar szervezetekkel közösen gyűjtött adományokat. Az egymillió forintot a salánkiak a helyi ifjúsági ház bővítésére kívánják fordítani.

Mindig felemelő érzés, ha azt látjuk-halljuk, hogy a világnemzetté váló magyar közösség tagjai segítenek egymáson, hangsúlyozta az ünnepélyes alkalmon Grezsa István miniszteri biztos. Kétség nem férhet hozzá, hogy a támogatás ezúttal is jó helyre került, hisz látható módon a kárpátaljai magyar közösség szenvedni el mostanság a legnagyobb szükségét. Csak reménykedni tudunk benne, hogy a XX. század sok-sok vesztesége és megannyi kudarca után jobb idők jönnek. Persze ez csak akkor lesz így, ha teszünk is sorsunk jobbra fordítása érdekében. Ha tisztában vagyunk vele, hogy a XXI. században azok lesznek a nyertes nemzetek, amelyek meg tudják újítani humán erőforrásait. Az anyagi biztonság nagyon fontos, ám mindemellett létkérdés, hogy keresztény gyökereinket megőrizzük. Ha így nézzük, akkor Kárpátalja népe nem is áll olyan rosszul.

Hetzmann Róbert, a Magyar Patrióták Közösségének elnöke beszámolt róla, hogy nem ez az első olyan adománygyűjtő

akciójuk, mellyel a kárpátaljai magyarokat kívánják felkarolni. Korábban gyűjtöttek a korláthelmei óvodának. De látva, hogy a kárpátaljai magyarokra nehezedő nyomás

fokozódik, egy újabb jótékonyági estet szerveztek tavaly év végén Budapesten, mondta az elnök. A salánki fiatalokkal kialakult barátság egyre mélyül. Újra bizonyítást nyer, hogy a személyes kapcsolatokat, az egyre erősödő bizalmat nem pótolja semmi.

A magyar nemzetpolitika sziklaszilárdan azt az álláspontot képviseli, hogy úgy kell a kárpátaljai magyarokat segíteni, hogy azzal Kárpátalja teljes lakosságának az életfeltételein is próbáljunk javítani, hangsúlyozta Szilágyi Mátyás beregszászi magyar főkonzul. Ezt szolgálja például az orvosi rendelők, a megyében működő óvodák felújításának nagyszabású programja. 2019 a választások éve lesz mind az anyaországi, mind a külföldi magyarok számára. Minden választás nagy felelősséggel jár, mindazonáltal nagyszerű lehetőség is,

hogy a nemzet kinyilvánítsa akaratát, megmutassa, hogy a sorskérdésekről a többség ugyanúgy vagy hasonlóképpen vélekedik.

Dicséretes az a figyelem és féltő gondoskodás, amellyel az anyaország körbeveszi a nehéz sorba került kárpátaljaiakat, mondta Aljohin Viktor, Salánk polgármestere. Nap mint nap tapasztaljuk, hogy miként valósul meg a határok feletti nemzetegyesítés. Még inkább figyelemreméltó, hogy fiataljaink magukévá tették ezt a nemes célt és küldetést. A mostani alkalom erre nagyszerű bizonyíték.

Annak az épületnek a sorsa, amelyben jelenleg a Salánki Református Ifjúsági Ház működik, jól példázza egész közösségünk hanyatlott életét, mondta Balogh Attila református lelképásztor. A második világháború előtt az egyházi tulajdonban levő épület a helyi reformátusságot szolgálta. Utána ukrán tannyelvű iskola működött benne, most pedig újból a magyar identitás erősítését, fiataljaink testi-lelki épülését szolgálja. Már megkezdődött az a munka, amely az elődök által készített és használt tárgyak összegyűjtésére és bemutatására irányul. Az anyag egy része ma is megtekinthető. Az idei Rákóczi-émlékve utalva arról szólt, hogy Rákóczi az örök példa, a nagyságos fejedelem szellemi öröksége közös, az összeköt bennünket, éljünk a határ bármelyik oldalán.

A találkozón elhangzott: a kuruc hagyományaira büszke település számos nagyszabású programmal készül a Rákóczi-émlékév méltó megünneplésére.

E. G.

Magyarok Kijevben – könyvbemutató Ungváron

Az Ungvári Nemzeti Egyetem Ukrán–Magyar Oktatási-Tudományos Intézete Magyar Történelem és Európai Integráció Tanszékének szervezésében, dr. Zubánics László történész, Dr. Kiss Éva történész professzor és Buhajla József ungvári főkonzul közreműködésével a Beregsényi Könyvtárban bemutatták Magyar Árpád István *Magyarok Kijevben – Fejezetek a magyar–ukrán kapcsolatok történetéből a IX. századtól napjainkig* című könyvét, amelyet magyar és ukrán nyelven Kijevben adtak ki Magyarország Kijevi Nagykövetsége és a Modus Coloris Társadalmi Akadémia gondozásában. Ez a hiánypótló 400 oldalas tudományos-ismeretterjesztő könyv a szellemi hídépítés szándékával készült, sőt a honfoglalás előtti időktől napjainkig tartó ukrán–magyar baráti kapcsolatok eddigi leghitelesebb krónikája. A gazdagon illusztrált kiadvány forrás értékű levéltári okmányokat, iratokat, tanulmányokat tar-

talmaz. A kárpátaljai (Csap) származású szerző 1970 óta él Kijevben. A könyv megírására az sarkallta, hogy a Magyarországon és az Ukrajnában élők igen keveset tudnak egymás történelméről, ezáltal torz kép él a két népben egymásról. A kötet bevezetőjében azt írja, hogy a könyv mellőzi a vitákat, inkább a két nép történelmének átfonódásaira igyekszik rávilágítani, valamint olyan tényeket, eseményeket a nyilvánosság elé tárni, amelyeket az előző társadalmi rendszerben eltitkoltak. „A lehető legnagyobb objektivitással és toleranciával próbáltam eleget tenni annak a feladatnak, hogy az olvasók együttesen vizsgálják és értékeljék történelmi múltunk közös eseményeit, az első és a második világháború idején kialakult bonyolult kapcsolatainkat. Az együttes vizsgálat és értékelés elengedhetetlen ahhoz, hogy ne csupán a múlt felhőtlen szakaszaira emlékezhessünk, de szembenézhessünk azokkal az eseményekkel

is, amelyeknek nem azonos a megítélése népeink történelmi tudatában” – írta bevezetőjében a szerző. A könyv Magyarország Kijevi Nagykövetsége és a Magyar–Ukrán Történész Vegyes Bizottság megbízásából készült, konzultánsként közreműködött többek között Keskeny Ernő nagykövet, Fodor István régész-történész, Vidnyánszky István és Petro Tolocsko, az Ukrán Nemzeti Tudományos Akadémia tagjai, valamint Dmitro Malakov történész, az Ukrán Etnográfusok Nemzeti Szövetségének tagja. A különböző korszakokkal kapcsolatosan több magyar és ukrán, köztük kárpátaljai jeles történész, mint dr. Zubánics László, dr. Dupka György és mások munkáját is közli. A könyv megvásárolható a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet székházában (Beregszász, Széchenyi István u. 59B), és a tervek szerint hamarosan eljut Kárpátalja könyvtáraiba is.

Tudósítónk

Határon átnyúló turisztikai kapcsolatok

Nem csupán a hiányos infrastruktúrával, a rossz utakkal, a kárpátaljai helyzetről rendre felröppenő téves információkkal kell megküzdeniük a helyi turizmus szervezőinek, hanem időnként azzal a negatív szemlélettel is, hogy Kárpátalján kevés a tömegeket vonzó turisztikai attrakció, hangzott el a *Középkori templomok útja* c. konferencián. A Rákóczi-főiskolán megrendezett fórum előadói éppen azt bizonyították be, hogy az épített örökség tekintetében igencsak gazdagok vagyunk.

Perifériás helyzetünkéből, nehezen megközelíthetőségünkéből adódóan maradhattak fenn középkori templomaink is, melyek komoly érdeklődésre tarthatnak számot, s nem csupán a szakrális témák iránt érdeklődők körében. Tájékoztatásképpen elhangzott: az egykori Észak-Magyarország vármegyéiben kialakított *Középkori templomok útja* elnevezésű, több országon át húzódó turisztikai útvonalon 64, a XIII–XVI. században épült kegyhelyet kereshetnek fel a zarándokok.

A hozzá nem értéssel párosuló jó szándékú igyekezet korábban sok visszafordíthatatlan károsodást okozott templomaink értékeiben, emlékeztetett rá köszöntő beszédében Orosz Ildikó, a főiskola rektora, aki örvendetesnek nevezte, hogy a felújításokhoz és a feltárásokhoz az anyaország által nyújtott támogatással egyetemben a szakmaiság is előtérbe került.

Ez az igencsak gazdag szakrális örökség erőteljesen szolgálja a nemzeti összetartozás ügyét, hisz a magyarság történelmét annak egységében látta, hangsúlyozta Szilágyi Mátyás beregszászi magyar főkonzul. A helybeliek számára pedig a magyar öntudatot ápoló erőként nyilvánul meg, hisz például egy kis község lakói méltán lehetnek büszkéek arra, hogy ilyen értékes építménnyel rendelkeznek, s azt az elődöknek évszázadokon át sikerült megőrizni az utókor számára. Többnyelvű információs táblák kihelyezésével és más turistabarát fejlesztésekkel szakrális kincseink a népek és nemzetek közeledésének nemes ügyét is jól tudják szolgálni.

Kollár Tibor, a Középkori Templomok Egyesületének alelnöke az utóbbi évek feltáró munkáinak eredményeit ecsetelve azt hangsúlyozta, hogy a turista számára óriási élményt jelenthet, ha például felfedezi, hogy az egyik középkori templom freskóit ugyanazon festőműhely művészei készítették, mint az ettől a helytől nyolcvan-száz kilométerre található szentegyházét. Kollár Tibor beszélt a jövőbeni kutatásokról is. Meggyőződése szerint a nagybégányi, a kigyósi, a makkosjánosi és a viski református templom lemeszelt falai alatt számos értékes freskó rejtőzik. Ezeknek a feltárásához nem csupán szakképzett restaurátorokra van szükség, hanem a helyi gyülekezetek megnyerésére, azok nyitottságára is.

Galyhoffer-Kovács Gábor művészettörténész vetítőképes előadásában számos példán bizonyította, hogy nem csupán a

szakrális építmény egésze, hanem a benne található berendezési tárgyak, padok, karzatok, az oszlopokat díszítő kőfaragások, szószékkoronák, ajtók stb. is igen nagy eszmei, olykor jelentős művészeti értéket képviselnek.

Deák Attila, a Középkori Templomok Útja Egyesület titkára arról szólt, hogy az évtized közepe óta az az útvonal, amelyen a *Középkori templomok útja* végigfut, immár kiemelt turisztikai térségként szerepel, melyet egyre többen keresnek fel gyalogosan, autóbusszal, kerékpárral stb. A középkori freskók és a reformáció hatásai – ez teszi igazán izgalmassá az utókor számára ezt a térséget.

A szakember beszámolt a látogatóbarát fejlesztésekről, a templomok mellett kialakított látogatóközpontok létrejöttéről, amely különösen nagyobb csoportok érkezése esetén biztosítja az alapvető szolgáltatásokat, például az étkezés megszervezését. Arra talán kevés az esély, hogy középkori templomaink jelentős részét az UNESCO a világörökség részévé nyilvánítsa, ám néhány harangláb – például a csefalvai – joggal pályázhat erre a kitüntető címre.

Kulturális, etnikai és vallási sokszínűség jellemzi vidékünket, ahol a hagyományos falusi életforma mindmáig megőrződött, hangsúlyozta Berghauer Sándor, a Rákóczi-főiskola tanára, aki a leglátogatottabb kárpátaljai műemlékek kapcsán elmondta, hogy a kifejezetten magyar vonatkozásúak évente közel 600 ezer turistát vonzanak. Ezeknek a nemzetközi népszerűsítése révén jelentősen növelhető a turisztikai vonzerő. Erre minden esély megvan, hisz egyre mélyül az együttműködés mind a magyarországi, mind az ukrainai turizmus-szervező intézményekkel.

Tarpai József, a Kárpátaljai Magyar Turisztikai Tanács tiszteletbeli elnöke több pozitív példán szemléltette – ilyen a beregszászi római katolikus egyházközség tulajdonát képező Pásztor Ferenc Közösségi és Zarándokház, de említhetnénk magának a Rákóczi-főiskolának a főépületét is –, hogy elsősorban magyarországi valamint EU-s forrásokból miként újulnak meg régi épületeink. Ám azt is látni kell, hogy ez még csak a kezdet, mivel számos jobb sorsra érdemes épület vár felújításra. Ilyen például a Bethlen-Rákóczi kastély Beregszászon, a Perényi-kúria Nagyszőlősen, az Újhelyi család Tiszaujhelyen található kúriája, a legendás tiszaujlaki sóház épülete, a Kohner-villa Munkácson, a Szerednyén található Buttler-ház. Tarpai József beszélt a már megvalósult projektekről is. Ezek között talán a legjelentősebb az a Lehoczky Tivadar Kárpátaljai Megyei Helytörténeti Múzeumban kialakított részleg, amely a magyarok bejövételétől az 1920-as trianoni békediktátumig mutatja be vidékünk történelmét.

A konferenciával egyidőben megnyílt az *Örökségtúrák a Felső-Tisza-vidéken* c. kiállítás.

Kovács Elemér

Jól tesszük, ha fontosnak tartjuk az örök boldogságot

Evangélium (Lk 12,32-40)

„Ne félj te kisedé nyáj! Úgy tetszett Atyátoknak, hogy nektek adja az országot. Adjátok el, amitek van, és osszátok ki alamizsnaként. Készítetek magatoknak ki nem merülő erszényeket, kifogyhatatlan kincset a mennyben, ahol tolvaj hozzá nem fér és a molyn meg nem rágja. Ahol a kincsed, ott a szíved is.

Legyen csípőtök felővezve és égő gyertya a kezetekben. Hasonlítsatok azokhoz az emberekhez, akik urukat várják vissza a menyegzőről, hogy mihelyt megjön és zörget, azonnal ajtót nyissanak neki. Boldogok azok a szolgák, kiket uruk érkezése ébren talál! Bizony mondom nektek: felővezi magát, asztalához ülteti és gondosan kiszolgálja őket. Ha pedig a második, vagy a harmadik órváltáskor jön: Boldogok azok (a szolgák), ha így találja őket. Gondoljátok meg: ha tudná a házigazda, melyik órában jön a tolvaj, (bizonyára virrasztana és) nem engedné betörni házába. Ti is álljatok készen, mert az Emberfia abban az órában jön, amikor nem is gondoljátok.”

Krisztusban kedves Testvérek!

Nagyheti felkészülésünkben olyan evangéliumi szakasszal találjuk szembe magunkat, ami nem csupán a mostani ünnepre készít bennünket, hanem egyúttal egész életünkre kihat. Azt kéri tőlünk Jézus, hogy hasonlítsunk azokhoz az emberekhez, akik urukat várják haza. Akinek kellett már virrasztania vagy órségben állnia, tudja, milyen nehéz dolgot kér az Úr. Éjszakától reggelig várni ugyanis többféleképpen lehet, de tőlünk pont a nehezebbik módot várja el az Úr. Nagy különbség van ugyanis aközött, amikor az ember egy estét és hajnalt átmulatva reggel azt veszi csak észre, hogy már világosodik, és menni kéne már hazafelé, és aközött, amikor várakozik az ember, és ügyel bizonyos dolgokra. Mindkét alkalommal eltelik az idő, de az órségben a várakozás sokkal hosszabbnak tűnik. Miért hát a megpróbáltatás, ha könnyen is lehetne várni, tehetjük fel a kérdést.

Ha megnézzük magunkat, gyakran vehetjük észre, milyen türelmetlenek vagyunk. Ez kisgyermek korunk óta bennünk van. Másfél éveseken már meg lehet figyelni, mennyire ki tudnak kelni magukból a picinyek, ha nem kapják meg azt, amit akarnak, rögtön, azonnal. A felnőtt ember azonban képes várni. Mire elér egy bizonyos kort, rájön, hogy a türelem meghozza a gyümölcsöt. Így is szoktuk mondani: „Türelem rózsát terem”. De a türelem nem jön magától, azt bizony meg kell tanulni. A családban, ahol több testvér is van, a kicsik könnyebben megtanulják, hogy várakozni megéri, mert látják a nagyok példáját. A kitaró várakozás egyik célja, hogy türelmet tanuljunk, úgy az események eljövételével, mint a másik ember elviselésével kapcsolatban.

Ugyanez a gondolatmenet érvényes a lelki életünk egy másik részére is. A lelki életünkben is hajlamosak vagyunk a türelmetlenségre. Különösen akkor, amikor a bűneink levetkőzéséről van szó. Sokszor olyan rosszul esik, hogy újra és újra ugyanazokat a bűnöket kell meggyóznunk, mert látszólag nem haladtunk előre semmit

sem. De ezeknek a kudarcoknak is megvan a jelentősége, csak nem szabad egyből feladni.

Egy történet szerint egy tanítványnak egy lyukas edényben kellett vizet hordani a folyótól a köves úton át a mestere házáig. De amint ment a tanítvány a két part között, a víz mind kifolyt az edényből. A tanítvány munkája értelmetlennek látszott. Meg is kérdezte a mesterét, hogy mi végre kell ezt a sziszifuszi munkát végeznie, hiszen nem tudja teljesíteni a célt, amit szeretne, ti. hogy vizet vigyen a házába. A mester vissza-kérdezett: Megfigyelted-e milyen tiszta lett az út, amelyen jársz, mióta a vizet hordod?

A gyónásainkra vonatkoztatva e történetet, látszólag nem haladunk előre, de az út amelyen járunk egyre tisztább és tisztább lesz előttünk. Néha nem azt az ajándékot kapjuk a fáradozásaink folytán, amit mi magunknak elképzeltünk.

Az Úr várakozni tanít bennünket. Nemcsak azért, mert a türelem hasznos erény, hanem azért is, ami a várakozás alatt történik. Amíg az ember mulat, nem gondol a jövőre, nem foglalkozik mással, csak a szórakozással. A várakozás, a virrasztás csöndjében viszont előjönnek mindenféle gondolatok az ember fejében. Olyanok is, amelyekről nem is tudta, hogy léteznek. A várakozás csöndjében az ember elmélkedik. Végiggondolja az életének sok-sok pillanatát,

és ezeket összerendezve sokkal tisztábban tekint a jövő felé.

Az evangéliumi szakasz ma így kezdődött: „Ne félj te kisedé nyáj! Úgy tetszett Atyátoknak, hogy nektek adja az országot.” Amikor virrasztunk és imádkozunk, nem csak a magunk érdekében tesszük. Természetesen már itt a Földön profitálunk belőle, mert összeszedettebbek leszünk a hétköznapijainkban, és a lelkünknek is jót teszünk vele, de a virrasztásnak, az Isten jelenlétebe való folytonos behelyezkedésnek más haszna is van számunkra. Úgy tetszett Atyánknak, hogy nekünk adja a Mennyek soha meg nem szűnő országát. A virrasztásunk, a hitben való kitartásunk ezt a végső jutalmat célozza. Azért akarunk Isten hű szolgálói lenni, hogy a számon kéréskor részesei legyünk az ő mennyei jutalmában. Jól tesszük, ha fontosnak tartjuk az örök boldogságot.

Húsvét felé tekintünk, és az ünnep közeledtével minden egyre hangosabb. Hangosak a reklámok, hangosak a szervezett programok a falvakban és városokban, egyre jobban eluralkodik az emberben a sietség szelleme. Mi, keresztények csöndesedjünk el! Már nem sok idő van hátra a nagy ünnepig, használjuk ki hát az alkalmakat, és végezzük el lelkiismeret vizsgálatunkat, vegyünk részt az ilyenkor esedékes lelki gyakorlatokon, és igyekezzünk lelkünknek is megtisztulást szerezni a szentgyónás által!

Adjon nekünk az Úr áldott felkészülést, hogy legyen türelmünk várni, és nem csüggedni, mert a kitaró munka meghozza gyümölcsét.

Ámen.

Iván Gábor
mezőegecsei görögkatolikus áldozópap

Uram, te voltál nekünk hajlékunk nemzedékről nemzedékre

Egy munkahelyi nehéz nap után jólesik hazamenni egy olyan helyre, amit ismerünk, egy olyan helyre, ahol levehetjük a szűkre szabott ruhánkat, cipőnket, ahol fürdőköpenyben szabadgálhatunk, és nem kell aggódnunk amiatt, hogy ki mit gondol rólunk. Isten jelenléte is ugyanilyen kényelmes otthon lehet számunkra, ha idővel megtanuljuk, hogyan illik Őhöz érőért, védelemért, útmutatásért, hitért, kegyelemért folyamodnunk. Ő mindig biztat bennünket, amint a mi gyülekezeti házuk utcai oldalán is olvashatjuk: „Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és meg vagytok terhelve és megnyugvást adok néktek!” (Mt 11,28)

Isten tehát azt akarja, hogy otthon érezzük magunkat az Ő házában és jelenlétében, és vegyük észre az Ő közelségét. Talán azt is tapasztalták már a testvérek, hogy Istenre gyakran úgy gondolunk, mint egy istenségre, akiről beszélgethetünk, s nem úgy, mint a Mindenhatóra, akinél lakhatunk. Isten mégis azt akarja, hogy úgy lássuk Őt, hogy Ő az, Akiben „... élünk, mozgunk és vagyunk” (ApCsel 17,28). Amikor Isten a pusztában Izrael népét vezette, naponta többször mutatkozott meg előttük. A tűzoszlop egész éjjel velük volt, a felhő pedig egész nap kísérte őket. Ahogy az ószövetségi népét, Isten az Ő újszövetségi népét, bennünket sem hagy el. A Szabadító, Jézus Krisztus által megígérte: „...én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig...” (Máté 28,20). Érdemes tanulnunk a zsoltárirótól, aki ezt rögzítette: „Egy dolgot kérek az Úrtól, azért esedezem: hogy az Úr házában lakhassam egész életemben...” (Zsoltárok 27,4)

Te és én is szeretnénk az Úr házában lakni, csak itt ragadtunk ebben a bűnös világban és nincs erőnk, hitünk újra szabadításért könyörögni a bennünket váró Atyához. Olykor csupán egyetlen döntésnyire vagyunk a mi Atyánktól, és Ő türelmesen vár ránk. 2019-ben is tart az Ő kegyelme, de akarunk-e ezzel a lehetőséggel élni? Ehhez nem kell megváltoztatnunk a laccímünket, de a szemléletünket igen, és egyedül Őt, a Krisztust kell életünk Uraként tisztelnünk. Akárhová is kerülünk, bárhová is megyünk az új esztendőben, bármivel is kell szembenéznünk, emlékeztessük önmagunkat és másokat, a családunk tagjait, a munkatársakat, a szomszédokat, ismerőseket, az erőseket és betegségeben szenvedőket 2019-ben is Krisztus ígéretére: *Ő velünk marad minden napon a világ végezetéig.* Forduljunk hát bizalommal ebben az évben is életünk Megváltójához, a kegyelem Urához, Krisztushoz, Aki hajlékunk volt, és az is marad nemzedékről nemzedékre (Zsolt 90,1).

Orosz Károly, Vecsés

Templomszentelés Tiszabökényben

Szinte elképzelni is nehéz: bő két évszázaddal ezelőtt még mintegy nyolcszáz fatemplom szolgálta a Munkácsi Görögkatolikus Egyházmegye híveit. Ez a szám mára a töredékére csökkent. A magyarok által lakott településeken pedig csupán egy, a tiszabökényi maradt fent, amely a Teleki László Alapítványnak köszönhetően mostanra szépen megújult.

A szentegyház évszázados történetéhez hozzátartozik, hogy Tiszabökény központjában korábban már állt egy nádfedeles fatemplom, melynek helyén 1770 és 1775 között emelték a ma is álló szent hajlékot. A nem túl nagy, de igen értékes fatemplom felújítását megnehezítette az a körülmény, hogy 1982-ben az épület tölgyfagerenda falazatát cementhabarccsal vastagon befedték, ami teljesen lehetetlenné tette, hogy a több árvíz is átvészelt templom gerendái kiszáradjanak. A faszervezetet a gombásodás és a korhadás miatt a megsemmisülés veszélye fenyegette.

Mint említettük, a megmentett szent hajlékot mostanra teljesen felújították, a korábbi bádogtető helyére pedig zsindeletet került.

Az ünnepi misét bemutató Milan Sasik, a görögkatolikus egyházmegye püspökének szavait hallgatva a jelenlevők elgondolkodhattak azon, hogy Isten útjai mennyire kifürkészhetetlenek. 1930-ra ugyanis már elkészült egy új görögkatolikus kőtemplom tervrajza, s biztosak lehetünk benne, hogy ha ez az elképzelés akkor megvalósul, a mostani templom már nem állna. De nem így történt.

A magyarországi segítségnek köszönhetően megújult szent hajlék feladata évszázadok óta változatlan, hangsúlyozta a püspök. Csakis az, hogy benne az

evangéliumot hirdessék. Hangozzék Isten szava, az örömhír, amely a szeretetről és a Mindenható országáról szól, amely földi vándorutunk után vár bennünket. De addig

is e földi létben számos teendőnk van: családunk eltartása mellett meg kell óvniunk apáink örökségét, a ránk testált szellemi és tárgyi értékeket. A kereszténységet, amely az egyik legjelentősebb világvallás, ma is számtalan veszély fenyegeti, hangsúlyozta a püspök. Különösen itt, Európában van szükség mostanság a kereszténység megvédésére, hisz az európai kultúra a keresztény értékeken nyugszik. Ebben a munkában mindnyájunkra nagy feladat vár.

A templomszentelést követően a felújítási munkálatokban oroszán részt vállaló magyarországi illetékesek mondtak köszöntőt. Földvári Gábor, a miniszterelnökség örökségvédelmi ügyekért felelős miniszteri biztosa arról szólt, hogy a Rómer Flóris Terv alapján számos, a Kárpát-medencében élő magyarság számára fontos kulturális és egyházi építmény újult meg, illetve újul meg a közeljövőben. A további felszólalók – Diószegi László, a Teleki László Alapítvány elnöke, Szilágyi Mátyás

beregszászi magyar főkonzul, Zubánics László történész, az UMDSZ elnöke – a meggyekben található, a magyar múltéhoz kapcsolódó épített örökség megmentésének fontosságát hangsúlyozták. Ezek az épületek kultúránk, identitásunk fontos részét képezik.

A hányatott sorsú tiszabökényi görögkatolikus fatemplom jól példázza az itteni magyarság kihívásokkal, küzdelmekkel teli életét.

Egyben optimizmusra is ad okot, mivel bizonyítja: a megpróbáltatásokat követően van remény a megújulásra és újjászületésre.

Eszenyi Gábor

Alakuló közgyűlést tartott a Kárpátaljai Református Egyházkerület

Alakuló közgyűlést tartott a Kárpátaljai Református Egyházkerület (KRE) a derceni református templomban. Az igehirdetés szolgálatát Zán Fábián Sándor, a KRE püspöke végezte.

A napirendi pontok elfogadása után Dávid Árpád, a KRE Választási Bizottságának elnöke ismertette a szavazások eredményeit. A szavazatok alapján az egyházkerületi vezető tisztségeket Zán Fábián Sándor – püspök, Nagy Béla – főgondnok, Héder János – lelkesítő főjegyző, Petrusinac Vladimír – világi főjegyző töltik be. A zsinat tagjai a Máramaros-Ugocsei Egyházmegyéből: Hunyadi Attila – esperes, Nagy Barna – főgondnok, Seres János, Sipos József – lelkesítő zsinati tagok, dr. Oroszi József, Homoki Gábor – világi zsinati tagok; az Ungi Egyházmegyéből: Balogh Attila – esperes, Bátorfi József – főgondnok, Kótyuk Zsolt, Szimkovic Tibor – lelkesítő zsinati tagok, Szanyi Szabó Sándor és Péntek Zoltán – világi zsinati tagok, a Beregi Egyházmegyéből:

Zsukovszky Miklós – esperes, Hadnagy István – főgondnok, ifj. Halász Dezső, Páll László, Taracközi Ferenc – lelkesítő zsinati tagok, Gyurkó Miklós, dr. Oroszi Pál, dr. Vackó László – világi zsinati tagok lettek.

Zán Fábián Sándor püspöki beszámolójában – az év témájához kapcsolódva – a figyelmet a családokra irányítva vette számba a 2018-as esztendő. Héder János főjegyző az elvándorlás problémájáról beszélt. Zán Fábián Sándor püspök az alkalom végén imatémákat sorolt fel: az evangélium terjedését, gyermekáldást (2018-ban 573 gyermeket – 101-gyel kevesebbet, mint 2017-ben – kereszteltek, a temetések száma pedig 1187 volt), az óvodák és az iskolák működését, az idősgondozást, valamint a Beregszászra tervezett keresztény kórház ügyének előrehaladását. A közgyűlésen jelen volt és köszöntötte az egybegyűlteket Rezes József, a Kárpátaljai Megyei Allami Közigazgatási Hivatal Nemzetiségi és Vallásügyi Osztályának vezetője is.

Tudósítónk

Összefogás az elfelejtett gyermekekért

Görögkatolikus jótékonyági bál hetedszer

A farsang a vidámság, a mulatozások, a bálozások ideje. De milyen felemelő, ha mindez nem öncélú! A Görögkatolikus Ifjúsági Szervezet (GISZ) immáron hetedik alkalommal rendezett nagyszabású jótékonyági bált az elegáns beregszászi Arany Páva étteremben, hogy aztán a bevétellel nemes célt szolgáljanak. Idén az *Elfelejtve* programot karolták fel, amely elhagyott, kórházban „felejtett” gyermekek életét szeretné szebbé tenni. A programot az est folyamán annak koordinátora, Sipos József tiszaujlaki református lelkész, a Kárpátaljai Református Ifjúsági Szövetség elnöke ismertette. Szívszorító képeken keresztül mutatta be, hogyan lehet boldogságot vinni ezeknek a gyermekeknek az életébe. És megszólalt a szív hangja: igen szép összeget – több mint 50 ezer hrvnyát – sikerült ezen a bálon is összegyűjteni.

A páva hatalmas kitárt tollazata alatt igazi örömmel fogadta az érkezőket a Beregszászi Dixieland Band. Az asztalok megerítve várták a vendégeket, akik szép számban érkeztek is a neves alkalomra. Ünnepi köszöntőjében Szilágyi Máttyás

Mindennek rendelt ideje van, hamarosan készülünk az elcsendesedésre, de most a farsang tart, a mulatozás ideje, hogy

egymásra találhassanak a fiatalok, mondta köszöntőjében Orosz Ildikó, a Rákóczi-főiskola rektora. A bál jótékonyági céljáról szólva annak a meggyőződésének adott hangot, hogy Isten a jó ügyet nem hagyja el.

A szervezők nevében köszöntötte a megjelenőket Lódár Jenő atya, a GISZ elnöke, aki az árnyok betartásának

erőnk túlélni a mindennapok nehézségeit, s hogy minden este azzal a reménnyel fekhessünk le, hogy a holnap jobb lesz, mint a tegnap volt.

Az ünnepi köszöntőket, illetve a vacsora elfogyasztását követően a Karácsválvi Sztójka Sándor Görögkatolikus Líceum végzős diákjai egy csodálatos keringővel

nyitották meg a bált, hogy aztán valamilyen táncra perdülhessenek a tiszaujlai Fortuna együttes muzsikájára.

Közben persze sor került az árverésre is, melyen csodálatos festmények, fafaragások, népművészeti ajándéktárgyak, italok, édességsomagok találtak gazdára. S hogy a vendégek tényleg jótékonyági céllal érkeztek, azt bizonyítja, hogy az első óvatoskodó licitek után minden felajánlás jóval ezer hrvnyára fölért, Veres Ágota és Matl Péter festménye pedig közel tízezer hrvnyáért kelt el.

Szinte mindenki vásárolt tombolát is, és sokat, mert tudták, hogy annak árával is az elhagyott gyerekeket támogatják. A

beregszászi magyar főkonzul abbéli örömeinek adott hangot, hogy Kárpátalján élő hagyománya van a farsangi báloknak, s hogy vannak szervezetek, amelyek azt jótékonyági céllal szervezik. A diplomata a gyermekotthonokban nevelkedő, a kórházak gyermekosztályain felejtett csecsemők mellett a megélhetési árvák – akiknek szülei külföldön keresik a kenyeret – problémájára is felhívta a figyelmet.

Az egyház jelen van az ember életében a születéstől a halálig, így nem véletlen, hogy kulturális missziót is végez, amikor ilyen alkalmakat szervez, kezdte köszöntőjét Demkó Ferenc, a Beregszászi Görögkatolikus Egyházkerület helynöke. Az Istent szeretőknek minden a javukra válik, így bizonyára ez a jótékonyági bál is, mondta.

fentosságára hívta fel a figyelmet, illetve azt hangsúlyozta, hogy az életünkben kisebb arányban jelen lévő szórakozás is szolgálhat jó ügyet.

Babják Zoltán, Beregszász város polgármestere pohárköszöntőjében annak az örömeinek adott hangot, hogy magyarul szólhat a vendégekhez, hogy értjük egymást. Szeretne egy olyan városban élni, ahol a magyar szó erővel szól, ahol működnek anyanyelvű iskoláink, ahol mások is értenek és megértenek bennünket. Azt kívánta, hogy legyen

szerencsések pedig még kedves emléket is vihettek haza a sorsolás végén.

Nos, ezúttal is egy igazán jó hangulatú bál részesei lehettek mindazok, akik szerte Kárpátaljáról eljöttek, hogy minél többen álljanak egy nemes ügy mellé.

Marton Zsóka

Nemzeti himnuszunk

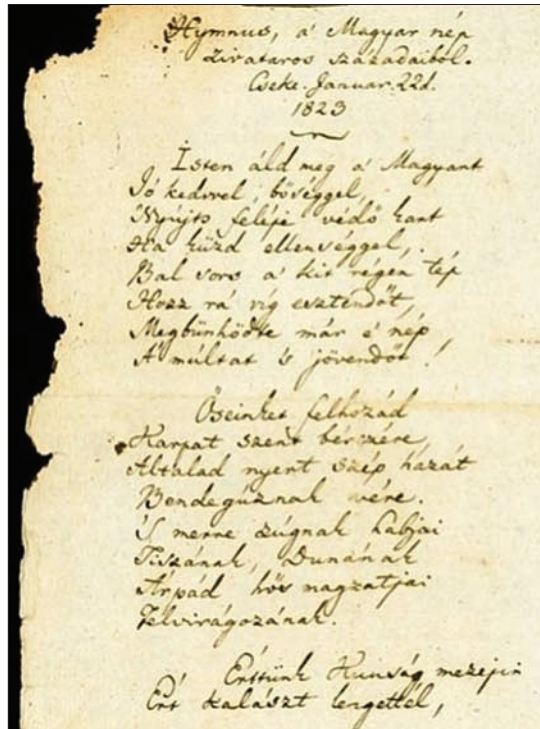
Közel két évszázad telt el azóta, hogy nemzeti himnuszunk megszületett. Kölcsey Ferenc 1823. január 22-én Szatmárcsékén fejezte be a költemény szövegét, és még öt esztendőnek kellett eltelnie, hogy 1828 végén az *Auróra* című folyóiratban a nyilvánosság elé kerüljön. Valójában a tizenkilencedik század harmincas éveinek közepétől kibontakozó reformkorban lett népszerű és vált a nemzeti identitás egyik szimbólumává. A negyvenes években a pesti Nemzeti Színház pályázatot hirdetett megzenésítésére, ezt, mint mindenki tudja, Erkel Ferenc dallama nyerte meg. Először a színház énekkara énekelte el nyilvánosan, igen hamar az egész országban elterjedt, 1844-ben már egy nyilvános ünnepséget nyitottak meg vele. Ezzel Kölcsey és Erkel műve a nemzeti imádság rangjára emelkedett.

A magyar himnuszunk valóságos élettörténete van: voltak a nemzet életében feledhetetlen pillanatok, így 1848-ban, 1956-ban vagy 1989-ben, midőn a *Himnusz* a történelmi újrakezdés és a nemzeti összetartozás bizonyosságként fogta egybe a szíveket. És voltak idők, midőn a *Himnusz* nyilvános és közös megszólaltatása tiltva volt: a szabadságharc vérbe fojtása után, az 1919-es vörös diktatúra idején vagy az elszakított magyarság körében egészen az 1989–1990-es történelmi változásokig. Igaz, ezután is csak óvatosan és nem egyszer szorongó szívvel merték énekelni Erdély, Felvidék, Kárpátalja magyarjai. Az erdélyi református egyház elővigyázatos bölcsességgel vette fel hivatalos énekeskönyvébe a zsoltárok és dicséretetek közé, hogy ne emelhesen vétőt a mindig gyanakvó hatalom. A *Himnusz* sorsa ennyiben a magyarság történelmi sorsának tükrö: az elszakított magyarság esetében is. Kifejezi ezt a sorsot, egyszersmind alakítja is.

A költeményben: a szakrális szöveg, a dallam és a nemzeti sors mintegy összefonódott egymással, és ez a történelmi összefonódás szakralizálta Kölcsey és Erkel művét. A magyar nemzet mindig történelmi sorsának mélypontján vagy éppen magaslatain ragaszkodott leginkább himnuszához. Mondják, az ötvenes években a Rákosi-féle zsarnokság idején a *Himnusz* szövege nyilvánosan alig hangzott fel, gondolom, a Teremtő verskezdő megszólítása zavarta a zsarnoki hatalmat, szóval az ötvenes években a diktátor arra készült, hogy új nemzeti himnuszt ajándékozzon az országnak. Illyés Gyulát és Kodály Zoltánt szemelte ki szerzőinek. Mindenesetre megszegy-nülten kellett elsompolyognia, midőn egy operaházi díszünnepségen mindezt szóvá

tette Kodály előtt. „Nincs rá szükség, a régi bevált” – mondotta volt tanúk szerint az ősz mester, és ezzel a kopasz diktátor perverz ötlete lekerült a napirendről.

A magyar himnusz mindig felzengett, ha szövetségben nem is, az állami ünnepségeken, de például a katolikus szentmisék és protestáns istentiszteletek végeztével. Kölcsey *Himnuszát* Erdély- és Kárpátalja-szerzte többnyire ma is templomokban énekelik, korábban viszonylag ritka volt, manapság mindinkább gyakori az a politikai vagy társadalmi esemény, amelyen

felhangzik az „Isten, áldd meg a magyart”. Pedig ha a kolozsvári költőnek, Kányádi Sándornak igaza van abban, hogy „a vers az, amit mondani kell”, akkor a *Himnusz* az, amit énekelni kell. Kölcsey költeménye és Erkel dallama együtt alkotja nemzeti létünk és identitásunk egyik leginkább hatékony: öntudatot alapozó és közösséget teremtő szimbólumát. Igazából ezek a nemzeti szimbólumok, mint amilyen a piros-fehér-zöld lobogó, a magyar szent korona, nemzeti ünnepeink: Szent István napja, március 15-e és október 23-a, a magyar történelem nagy hőseinek és eseményeinek emléke, alapozzák meg és teszik teherbíróvá a magyarság nemzeti tudatát és szolidaritását.

A szimbolikus szerepet kapott emlékek és fogalmak között, éppen kudarokban bővelkedő történelmünk következtében, többnek is gyászos és tragikus színezete van. Miként a *Himnusz* történelmi vissza-

tekintésének és nemzeti számvetésének rendjében is, hiszen Kölcsey a honfoglalás, az országalapítás és a katonai győzelmek biztató emlékeinek felidézését követve maga is a „rabló mongol nyílára”, a „török rabigájára”, „vert hadunk csonthalma-ira”: az elnyomatás, az üldöztetés, a viszálykodás nemzetet pusztító eseményeire emlékezve vallja meg a magyarság vétkeit, és kér Istentől feloldozást.

Mintha volna a *Himnusz*nak egy virtuális történelmi erőtere és jelentésvilága, ez mindazt összefogja, ami a nemzet történelmében siker és kudarc volt: az országépítő munkát és az országos pusztulást. Ebben a virtuális történelmi erőterben mi, mai magyarok számon tarthatjuk azokat a történelmi eseményeket is, amelyek már Kölcsey kora után szakadtak reánk. A *Himnusz* történelmi visszatekintésében mi ott érezzük Világost és Trianont, ott érezzük elveszített háborúinkat, levert forradalmainkat, országunk feldarabolását, százezrek menekülését, milliók erőszakos halálát – a „holtak véré” és a „kínzó rabság könnyeit”. A *Himnusz* panaszai, fájdalom, mindig újra érvényesekké válnak, és a történelmi számvetést, a bűnök megvallását, a lélek katarzist csak ritkán követi nemzeti felemelkedés.

Kölcsey *Himnusza*, miként ezt az imént állítottam, a nemzeti szimbólumok magaslatára emelkedett, és ezen a magaslaton a magyarság élettörténetének drámai tapasztalatait foglalja össze. Minderre azért lehetett alkalmas, mert mint költői mű is a kivételesen magasrendű alkotásai közé tartozik. Megvallom, Kölcsey *Himnuszát* én nem tudom meghatottság nélkül hallgatni és énekelni – egyrészt a nevezetes költemény evokatív, azaz megszólító ereje miatt, másrészt a minden sorát átjáró történelmi és személyes emlékek következtében.

Bizonyára vannak olyan nemzeti himnuszok, amelyek nem költői szépségük és erejük által szólítják meg a tágasabb emberi közösséget, de mint ennek a közösségnek a vallomásai, eleve szakrális fény övezi őket. Kölcsey Ferenc költeménye mint költői mű is az emberi lélek mélyére hatol: személyes és közösségi emlékeket kelt életre, az emberi identitás alapozza meg és tartja életben. A *Himnusz* valóban imádság és ennek a nemzeti imádságnak, múltba tekintésnek, közösségi számvetésnek identitásmegetető, vagy ha kell, identitásteremtő ereje van.

Erre gondolok most, midőn arról tehetek vallomást, hogy meggyőződésem szerint Kölcsey nagy költői művének az én személyes világomban és nemzetem ennél jóval tágasabb világában hol a helye: a gondolkodásunkban és a szívünkben van a helye. A magyar *Himnusz*, kijelenthetem, nemzeti történelmünk, létezésünk és közösségünk foglalatja.

Pomogáts Béla

A Kárpátaljai Hírmondó szerkesztősége nemigen foglalkozik az évek múlásával, mert-hogy a régi sláger szavaival élve: „nem az a fontos, az ember hány éves, csak a szíve legyen fiatal...”. Ritkán szoktunk születésnapost méltatni, de ezúttal kivételt teszünk. És nem is mi ajándékozunk meg az ünnepeket, hanem ők minket, lapunk olvasóit. Kárpátalja magyar irodalmának két számon tartott, szeretett és megbecsült alkotója hetvenéves lett. Arra gondoltunk, ebből az alkalomból egy-egy rövid életrajzzal és néhány írással kicsit közelebb hozzuk őket az irodalombarátokhoz.

Zselicki József

1949. február 27-én született az ungvári járási Kisgejőcön. A helyi iskolában, majd az ungvári magyar tannyelvű középiskolában tanult. 1967-től a *Kárpátontúli Ifjúság* munkatársa. Zselicki József kezdeményezte, hogy a fordított ukrán versek mellett az újságban kortárs magyar fiatalok verseit is közöljék. Végül ez megvalósulhatott, *Havasi kürt* címmel magyar irodalmi oldal kerülhetett az ukránból magyarra fordított lapba. Alapító tagja és elnöke volt az 1967 novembere és 1972 februárja között működő ungvári Forrás Ifjúsági Irodalmi Stúdióknak.

1968-tól az Ungvári Állami Egyetem magyar nyelv és irodalom szakos hallgatója. 1973-ban szerzett diplomát. Egyetemi tanulmányainak befejezése után Dercenben, majd a Nagygejőci Általános Iskolában tanított. Zselicki József a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség egyik megszervezője, alapító tagja, ő volt az ungvári közép-szintű szervezet első elnöke. Kisebb-nagyobb megszakításokkal 1966-tól publikál a kárpátaljai magyar nyelvű kiadványokban. Magyarországi folyóiratokban és napilapokban is szerepel költeményeivel. Közel egy évtizedes kényszerű hallgatás után bekapcsolódik az irodalmi életbe. S. Benedek András irodalomtörténész az *Együtt* című folyóiratban a következőképpen jellemezte Zselicki József költészetét: „A költő talán a kor s a szűkebb táj virággyermeké lehetett volna. Mese, tündér, virág, hóvirág, vér, lobogás, láz, tavasz, aranyos mező, rétek, illatok, csillagok, fény a kulcsszavai, bár az idillt ellenpontozza fanyar kiszólásaival, jogos büszkeséggel mondja: Nem vagyok kisebb / semmi csodánál.”

Verseiből válogatást közölnek az irodalmi lapok, antológiák. Több verse ukránul is megjelent Jurij Skrobinec fordításában. Néhány művét Ivaskovics József megzenésítette. Önálló kötetei: *Rokonom, csillag* (1994), *Hír* (2007).

Zselicki József rendszeresen részt vesz az Együtt Író-tábor rendezvényein, író-olvasó találkozókon és rendhagyó irodalomórakon. Kevés szavú költő, de mondanivalója időtálló.

Mese

Kedvesem,
én is észrevétlenül
születtem,
mint a mese.
A Latorca, az Ung,
a Tisza
torkollott belém.
Idegen-szóttos-mezőkön
szép álmokba jártam
vadászni.
S a csodaszarvasról
mesélt nagyapám.

Ha elcsavarogtam,
s estére megtaláltak,
anyám azért
jöllakatott.
De a tündért
soha meg nem találtam.

És szememben mégis
mese virágozik,
színéről látszik,
hogy dalia leszek,
és segíték én is,
hogy hazatalálj.

Higgy bennem.
Mert észrevétlenül
születtem,
mint a mese,
hát nem vagyok kisebb
semmi csodánál.

Gyermekkor

Aranyos mezőben sétál egy leány.
Még kettőt alszom
és lesz nekem szép szeretőm!

Miért kén, hogy éppen én
szeresselek,
hétszeri szeretője másnak!

Mellém szegődtek rétek, illatok,
halálba szédült csillagok.

piros, fehér, zöld

és akkor
a nap a földre száll
piros
a tűz csodája
sárgában
senyved

felnéz a napba
a picí parázs
látok
fent kékeket

a lenti tóban
zöldebb
az ég

a pipacsra
rászólt a hajnal

*
vándoroltak a fellegek
fehér
ha a hegyekre
pattannak
az akaratok
hiába csámcsog
a jámbor idő

s fűszál
kínálja magát
nyalintó nyelvre
barom bömbölhet
jászla előtt

az egék
az egék
a kék az enyém
zöldet lép
a rét
talpam alatt

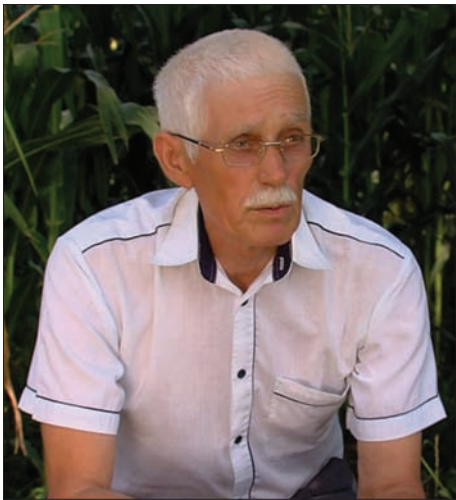
*
az eső gyepre hull
zöld
itt
ennél az ivókútnál
törte nyakát
a tatár

lova se volt
ivott a muszka
erdőnkre bömbölhet
tankja csöve
hegyet is látott
visszanézett

pázsitra lépnék
de
szántani kell

Nagy Zoltán Mihály

1949. április 8-án született a Beregszász melletti Nagybakta településen földműves családban. 1953-ban Csonkapapiba költöztek. Itt járt általános iskolába, majd Mezőkaszonyban érettségizett 1974-ben. Volt kolhoztag, szőlőmunkás, útépítő munkás, állatgondozó, dohánytermesztő, bérszámfejtő, építőmunkás. 1989-ben a *Hatodik Síp* című lap olvasószerkesztője lett. 1992 januárjától a Miskolcon megjelenő *Kárpátalja* című közéleti és kulturális lap munkatársa, 1993-tól szerkesztője, a Galéria Kiadó, illetve a *Pán-síp* munkatársa.

2002 és 2009 között az újraalapított *Együtt* című irodalmi, művészeti, kulturális folyóirat főszerkesztője; 2004-től az ungvári Intermix Kiadó szerkesztője.

1982-től tagja volt a József Attila Stúdióknak, a József Attila Alkotóközösségnek annak megszűnéséig. Megalapítása óta tagja a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetségnek, illetve a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közösségének.

Soraiba választotta a Magyar Írószövetség, 2005-től a Magyar Művészeti Akadémia tagja.

Csonkapapiban él és alkot. 1963-ban publikált először. Ezután tíz évig nem írt semmit. 1979 végén egy novellapályázaton első lett, azóta az írás életcéljává vált. 1982-ben újra novellapályázatot nyert. Elbeszéléseit és verseit közölték a kárpátaljai és a magyarországi folyóiratok. Első novelláskötete (*Fehér eper*) 1982-ben látott napvilágot. Azóta számos könyvvel örvendeztette meg az olvasókat.

Prózaíróként a legnagyobb elismerést számára eddig az 1991-ben napvilágot látott *A Sátán fattya* című kisregény hozta, amely több kiadást is megért, és 2000-ben Magyarországon elnyerte Az év könyve díjat. Schober Ottó feldolgozásában a Beregszászi Népszínház sikerrel mutatta be a kárpátaljai magyar falvakban. Ezután hangjátékot írtak a regényből (háromszor adták a rádióban), majd monodrámát és film is készült belőle. Megrázó alkotásában az író egy faluközösség, azon belül egy fiatal lány szenvedéseinek ábrázolásával idézi meg a kárpátaljai magyarság 1944 utáni sors-tragédiáit. A regény 2015-ben bolgár nyelven is megjelent Nelli Dimova fordításában.

2005-ben Nagy Zoltán Mihályt József Attila-díjjal tüntették ki.

MAGYAR ÉNEK

– rabságos idöket idéző kesergő ének –
Mivé lett szívünknek mennydörgő ritmusa templomi zúgása
Megrepedt harangok hörgése csordulhat az tájra
Nincs azki hallaná nincs azki láthatná sóhajunknak röptét
Szabadítónk szemét óriás-kezek békötötték
Bizony békötötték selymes szép színekkel
Várhatunk itt immár telve rettenettel
Ritkúlnak soraink kidőlt már ezernyi jó vitéz
Van azkit búbanat van azkit bünös kéj megigéz
Lészen az mi sorsunk szemeknek csillagos hullása
Bitorolt réteken sírunkat pogány nép megássa

BEREGSZÁSZBAN

Valaki hozzám szegődött észrevétlenül,
fogja a kezemet, gondolja gondolataimat, kimondja szavaimat,

szemeimmel nézi a tülekvő sokaságban sodródó arcokat,
az Idő titokzatos terhével türelmesen viselős anyókákét,
a hajdan tűzvérű menyecskékét,

a bikaborjak gyanánt megköttözött kerékpárok csordájára árgus-tekintettel felügyelő bácsikákét, akik ott voltak Újvidéken, ott a Donnál, de a hadúrral együtt megbuktak Történelemből,

a remekbe-teremtett lányok sellő-ringásától megköttyagosodott tűzérbakákét, akikre változatlanul rábízva létünk nyughatatlan igáslova,

a testi-lelki toprongyaikkal hivalkodó tizenévesekét, az önjelölt modern twistolivérekét, ahogy ödöngenek a város univerzumában,

a narancs-lajbival ügyesen megkülönböztetett utcaseprökét, a pompás káromkodások tálentomával megáldott művészekét, akiknek ma is az autóbuszok hátsóülései,

s az elgázolt, de önnön véreére még kozmikus fájdalommal rácsodálkozó kiscicáét, akit nem sirat meg az emberiség,

a pokoli hangzavarban hallhatatlanságra kárhoztatott vörösbegyekét, cinkékét, rigókét, a minden tavaszon önként nekiveselkedő madárherceg-fiakét, akiknek létére atomfegyvernél fenyegetőbb a süvítő parittyakő,

a póráztt immár rettentő köldökzsinórként igénylő zsebkutyákét, a reménytelenül szobatisztává züllöttekét,

a minden bűnőktől makulátlan meg-sem-születettekét, akik a létezés hatodik hetében vettetnek irgalom nélkül szemétdombra,

a levegő-égben egyhelyben topogó ölyű szemének precizitásával körbe-vizslató zsebtolvajokét és a bukszavesztette áldozatokét, akiket mindig újraterejtő a pólusok dialektikája,

a feketebors-szálka-élesztő varázsigeit megszabott áron zsolozsmázó kofákét, az üzleti szellem szánnivaló papnőiét, a sorban álló asszonyokét, akik rég elfeledték a kenyérsütés léleknövesztően szentséges áhítatát,

az italboltok ajtajának szeszám-nyílására kegyvesztetten várakozó alkoholistákét, akiknek mája mint sötéten táguló galaktika betölti a lélek hiánnyal síró üregeit,

a bokrok közt még nyuszi-fürgén rajcsúrozó kékszeműekét mit sem sejtő gyermekeinkét, akik holnap vagy holnapután belekényszerülnek a tarka áradat örületébe,

és mindenkiét, mindenkiét,

nézzük szemeimmel,

mert hozzám szegődött valaki, egy kapualjból kilépvén, vagy velem van első sejtem osztódása óta, nem tudhatom,

fogja a kezemet, gondolja gondolataimat, kimondja szavaimat,

és fogom a kezét, gondolom gondolatait, kimondom szavait,

hogyan ennek a tülekvő sokaságnak,

van,

lesz célja,

s ha egyikünk elbukik menthetetlenül, a másik minden körülmények közt tovább megy.

„Csak a sertés visítását nem dolgozzuk fel”

Az utóbbi évek szélsőséges időjárása jelentősen megnehezítette a földművesek dolgát. Sokan emiatt tartják fontosnak, hogy egyszerre jó néhány dologgal foglalkozzanak. A több lábón állás ugyanis csökkenti a kockázatot.

– *Így gondolja ezt Nagy György nagyberegí farmer is?*

– Nálunk, Kárpátalján a több lábón állás létkérdés. És szerencsére nem megoldhatatlan. Ha kellően rugalmasak vagyunk és nyitottak a világ felé, akkor nem feltétlenül kell leragadnunk a földművelés vagy az állattenyésztés valamely szegmensé mellett. Jőmagam is sokszor elgondolkodtam azon, hogy családunk az elmúlt bő három évtizedben hányféle dologgal kísérletezett, s arra a következtetésre jutottam, mindezt maga a folyamatosan változó kör kényszerítette ki. Most már lassan fel kell készülnünk arra, hogy a telet minden átnemtel nélkül egyszerre a nyár váltja fel, a nyarat pedig nyomban a tél követi.

– *Hogyan is kezdődött?*

– Édesapám, aki sokáig a helyi gazdaság traktorosaként dolgozott, a múlt század nyolcvanas éveinek elején szakmát váltott, s erdész lett. Gondolt egy merészet, s az erdő közeli legelőt a kolhoz 200 bárányával együtt bérbé vette. Hajnali három órakor kihajtotta a nyáját, az kilenc órára jóllakva visszatért az akolba, s a papa ment a munkába. Estére újból kihajtotta a birkákat, s legeltette őket majdnem éjfélig. A lényeg, hogy akkoriban olyan jó áron vásárolták fel a gyapjút, hogy az fedezte a juhtartás összes költségét. Az eladott birka húsa a tiszta jövedelmet jelentette. Öt év múlva már a saját nyájunkat legeltettük. A kilencvenes évek elején viszont az ukrainai gyapjúfeldolgozók átálltak az olcsóbb új-zélandi nyersanyagra, így a juhágazatot kénytelenek voltunk gyors ütemben felszámolni.

– *Eljött a váltás ideje...*

– Így igaz. Az egyre nagyobb nehézségekkel küszködő helyi kolhoztól sikerült 11 hektár földet bérbé venni, s azon éveken át szemes terményt, két hektáron pedig dohányt termesztettünk. Daliás időknek számítottak ezek, hisz a dohány gondozása, törése nem egyszerű feladat ma sem egy családi vállalkozásnak. Ami pedig a többi szántó használatát illeti, ezeken szemes terményt, többnyire búzát, árpát, kukoricát vetettünk. Méghozzá úgy, hogy édesapám vásárolt egy MTZ 50-es teljesen kiszuperált traktort, azt felújította, és a föld műveléséhez szükséges eszközöket pedig minden alkalommal bérbé vette a gazdaságtól. Hol az ekét, hol a tárcsát, hol a vetőgépet, hol a kultivatort, mikor mire volt szüksége.

– *Nem lehetett egyszerű.*

– Mégis megoldottuk. Tudjuk, a me-

zőgazdasági munkák többsége szezonális jellegű. A kukoricavető-gépre például ugyanakkor volt szüksége a gazdaságnak, mint nekünk. Tehát nem tehetünk mást, mint hogy többnyire éjszaka végeztük el ezeket a teendőket. Természetesen mindig egyeztetni kellett az időpontokat azzal a gépkezelővel, aki másnap az általunk hasz-

nál eszközzel kívánt dolgozni. Nemcsak szántottunk, vetettünk éjszaka, hanem ha a körülmények megfelelőek voltak ehhez, akkor arattunk is.

– *Aztán csak kibőjtölték: eljött az önálló gazdálkodás korszaka.*

– A kilencvenes évek elején az elsők között igényeltünk farmerföldet, s kaptunk is 21 hektár szántót. Az állami támogatási program keretében sikerült egy, a miénknél sokkal jobb traktort vásárolni, s még inkább nekilendültünk a gazdálkodásnak. 1998-at írtunk, s mi kora tavasszal a közeli Szernye-mocsárban közel húsz hektáron elindítottuk számos zöldségféle termesztését. Volt közte paprika, paradicsom, dinnye, sárgarépa. Abban az évben nősültem, még a menyasszonyi táncból begyűjtött pénzt is befektettük. Két tucatnyi napszámot foglalkoztattunk, s már az első tételeket sikerült is a piacra dobunk, amikor július végén a hegyekben lehullott rengeteg eső miatt a mocsári földeket derékig érő víz lepte el, amely csak hetek múltán apadt el. Odalett minden...

– *Ilyenkor valóban érzi az ember, hogy váltani szükséges.*

– Kaptunk némi kompenzációt, és baráti kölcsönökből vettünk egy 15 ezer tojást befogadó keltetőt. Szerintem édes-

apám nagyszerűen ráértett arra, hogy a csirkekeletésnek nagy jövője van. A lényeg: gyorsan elsajátítottuk a technológiát, és több mint tíz éven át keltettünk csibéket, s láttuk el növendékállatokkal a közelebbi-távolabbi falvak népét. Jelenleg a nagy baromfiágakkal nem tudunk versenyezni. De a parlagi tyúk tenyésztése nem egy lefutott meccs. Most is jelentős számban tartunk tyúkokat, és a házi tojásnak nagy keletje van. Közben az egyre inkább belterjessé váló gazdálkodáshoz – a fóliás zöldségtermesztéshez például – a környéken mind több vízre lett szükség, így kitanultam a kútfúrás mesterségét. Ezt főként télen és a kora tavaszi időszakban, amikor kevesebb a földek a teendő, ma is gyakorlom. Eredetileg asztalos a szakmám, ám időközben a traktoros vizsgát is megszerzem, s megtanultam villannyal, oxigénnel hegeszteni, meg régóta van már eszterga- és frézpadom is. Tessék megkérdezni a sorstársaimat, a fentebb felsorolt szakmáknak legalább alapvető ismerete nélkül szinte lehetetlen a mezőgazdaságnak helyt állni, boldogulni a mindennapok során!

– *A sok kísérlet után az ember egyszer csak révbé ér. Hol tart most Nagy György?*

– Most úgy gondolom, hogy a sok-sok

próbálkozás után családunk számára kialakult tevékenységünknek az a köre, amivel hosszabb távon szeretnénk foglalkozni. Ez pedig a gabonatermesztés mellett a sertésenyésztés és vele párhuzamosan a húsfeldolgozás.

– *A sertéspestis árnyékában megalapozott ez a döntés?*

– Megtanultam, s a gyerekeimnek is többször ezt hangoztatom, hogy a mezőgazdaságban kockázat nélkül nincs eredmény. Hét évvel ezelőtt kezdtük el felfejleszteni a sertésállományt, s

■ úgy látom, 45-50 koca s annak szaporulata lenne számunkra az ideális. Még messze vagyunk ettől, ám folyamatosan építkezünk és fejlesztjük az állományt. Az állatok etetésébe és a húsfeldolgozásba már teljes mértékben bekapcsolódott a két fiam, a huszonegy éves Dániel, és a 17 éves Péter. Az idősebbik legény, amellet, hogy képzett állatfelcser, mezőgazdasági mérnöki diplomával rendelkezik, és a kisebbik is agrármérnöknek készül. Visszatérve a sertéstartással járó kockázatra: idegen nem léphet be a telepre, s ha hívjuk az ismerős állatorvost, neki külön ruhát és csizmát biztosítunk. Mint említettem, főként a saját takarmányunkat etetjük fel az állománnyal, és nagyon ügyelünk arra, hogy a rágcsálók számát az ólak környékén alacsonyan tartsuk.

– Sikerült-e megoldani a mini húsüzemben készült termékek eladását?

– Eleinte bevezető áron kínáltuk a nálunk gyártott felvágottakat és füstölt árut. Ma már szerencsére más a helyzet, mivel vevőink is jól tudják, hogy nálunk minőségi, natúr termékek kaphatók, ezek *Beregi ízek* néven kerülnek forgalomba. Aki teheti, az mindezt hajlandó megfizetni. Egyébként a beregszászi piacon a húsos pavilonban megvásárolhatók húskészítményeink. Tekintettel vagyunk a vidékünket egyre nagyobb számban felkereső turisták izlésére, készítünk olyan kolbászt is például, melybe nem darált, hanem vagdalt hús kerül, s nem ízesítjük fűszerpaprikával sem. Amúgy pedig a hágon túlról érkezett vendégek körében igen népszerű a hagyományos parasztkolbász. A feleségem kedvenc mondása, hogy csak a sertés visítását nem dolgozzuk fel. Mert természetesen készítünk disznósajtot, hurkát és töpörtyűpástétomot is, ami kenyérré kenve finom borkorcsolya.

– Milyen fejlesztéseken gondolkodik manapság?

– Mostanság sokszor eszembe jut, hogy ha ilyen aszályos esztendőkre lehet számítani, mint jelenleg, akkor bizonyára a magyar kormány által támogatott Egán Éde gazdaságfejlesztési program pályázatán nem egy korszerű terményszárítóra nyújtom be a papírokat. De döntésemet mégsem bántam meg, mivel korábban számtalanszor előfordult, hogy a frissen levágott napraforgót, borsót kénytelen voltam potom áron értékesíteni. A kukoricáról nem is beszélve. Az nálunk ősszel a kutyának sem kell. Most akár kukoricacsutkával is tudom üzemeltetni a szárítót, amely óránként 2,5 tonna termény szárítására alkalmas, tehát tudok segíteni a környékbeli gazdálkodóknak is. Ami pedig a továbblépést illeti: most bővítjük a készáruaktárunkat és a hűsérlelőnkét. Régi álmom válna valóra, ha fel tudnánk építeni egy kisebb, korszerű vágóhidat.

K. E.

Kárpátaljai újságíró kapta a Szalézi Szent Ferenc-sajtóösztöndíjat

Az újságírói hivatás megbecsülésének jeléül a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia (MKPK) 2001-től minden évben ösztöndíjjal támogatja a média egy-egy munkatársát a keresztény értékrend szakmailag megalapozott és hiteles képviselőjének elősegítéséért a nem egyházi sajtóban. Idén Iváncsik Attila (a képen középen) kárpátaljai újságíró, a 21TV Ungvár magyar szerkesztőségé-

is lehetnek szentek, előttük is nyitva áll a szentté válás útja. A bíboros szerint a médiának ahhoz, hogy a mai tömegtájékoztatás világát az „evangélium szerint alakítsa”, az „igazság és a szeretet kultúráját kell terjesztenie”. Példaként említette II. János Pál pápa halálát és temetését, ami épp a média segítségével „rázta meg az egész világot”. Ehhez azonban olyan médiára volt szükség, amely „tisztességgel és a

nek munkatársa kapta a Szalézi Szent Ferenc-sajtóösztöndíjat. Az MKPK elismerését Veres András győri megyés püspök, a testület elnöke adta át január 24-én Budapesten.

Veres András a díjazottat méltatva kiemelte: Iváncsik Attila azért kapja az elismerést, mert képes a háború fenyegető közelségében élő kárpátaljai emberekről szólni. Ugyanakkor reményt is ad azoknak, akikről beszél, hiszen tudósításai nemcsak a szenvedésről szólnak, hanem arról is, hogy minden nehézség ellenére van értelme a Kárpátalján élők küzdelmeinek. Az MKPK elnöke reményét fejezte ki, hogy az ösztöndíj az elismerés mellett bátorítás is, hogy Iváncsik Attila ezután még elkötelezettebben „akarjon és merjen szólni az evangélium és szeretet nyelvén”.

Erdő Péter bíboros, esztergom-budapesti érsek köszöntőjében arról beszélt: Szalézi Szent Ferenc azért lett az újságírók védőszentje, mert képes volt írásaival a „tömegek lelkére hatni”. Hozzátette: az, hogy a médiának van védőszentje, azt is jelenti, hogy a mai újságírók

helyzet valódi drámájának megfelelően közvetítette az eseményeket”, elérve ezzel, hogy azelőtt sosem látott tömeg, milliárdnyi ember érezze közel magához mindazt, ami történt. Hogy a hiteles tájékoztatásért egy-egy újságíró mikor, mennyit tehet, azt a Gondviselés, a helyzet és az egyéni felelősség együtt határozza meg – tette hozzá Erdő Péter.

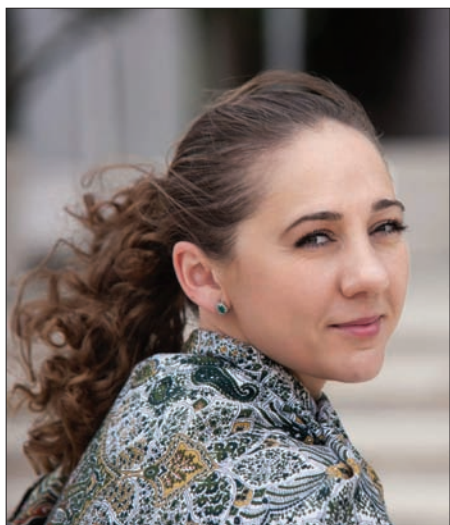
Iváncsik Attila 1986-ban született. Az Ungvári Nemzeti Egyetem Magyar Nyelv és Irodalom Szakán szerzett diplomát 2008-ban. 2008-tól tíz éven keresztül a Kárpátaljai Megyei Állami Televízió és Rádió Társaság, majd az Ukrán Nemzeti Televíziótársaság magyar szerkesztőségénél volt szerkesztőriporter, majd ugyanitt főszerkesztőként is dolgozott. 2009-től rendszeresen készít anyagokat a Kossuth Rádióhoz a kárpátaljai magyarság mindennapjairól, nehézségeiről, politikai harcáról. Emellett forgat az M1 hírcsatorna és a Duna TV Élő Egyház című műsorának. 2018 novemberétől a legújabb kárpátaljai magyar televízió és rádió, a 21TV Ungvár munkatársa.

Forrás: MTI/Kárpátinfo

Filmbemutató Amerikában

Januárban volt egy éve, hogy Beregszászon bemutatták *A Sátán fattya* című filmet, amelyet Nagy Zoltán Mihály regénye nyomán Zsigmond Dezső rendezett. A főszerepben Tarpai Viktóriát, a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház színművészt láthattuk.

A történet a II. világháború végén egy kárpátaljai kis faluban játszódik, Tóth Eszter (Tarpai Viktória) fiatal lány korai szenvedéseit mutatja be.

Kicsit több mint egy év telt el a bemutató óta. Azóta nagyon sok minden történt, a filmet Kárpátalja-szerte, illetve számos európai országban bemutatták, sőt a tengeren túlra is elért *A Sátán fattya*.

– Valóban így van. Brüsszelben a Kárpátaljai Napokon mutatták be a filmet, ezen kívül eljutott Varsóba, Jerevánba, Libanonba és a Moszkvai filmfesztiválra is. Májusban a *Kárpátalja kincsei* programsorozat keretein belül a Kárpátaljai Népfőiskolai Egyesület és a Washingtoni Magyar Ház közös szervezésében a Washingtoni Marymount Egyetemen és a New Yorki Magyar Házban mutatták be. Nem is olyan régen, októberben pedig a Los Angelesi Magyar Filmfesztiválon, ott két elismerést is kapott, Halász Gábor, mint legjobb operatőr, én és Törőcsik Franciska pedig a legjobb színésznő díjat vehettük át.

– *Hogy fogadta az amerikai közönség a filmet?*

– Az amerikai magyar közönség soraiban nem csak magyarok ültek, voltak tősgyökeres amerikaiak is, akik nagy érdeklődést mutattak a film iránt. Minden vetítés után közönségtalálkozót szerveztek, nagyon sok kérdést tettek fel, és ahogy már mondtam, nem csak a magyarok. Mivel erről a témáról eddig nem

igazán beszéltek, film meg pláne nem készült, sokan elárulták, hogy felmenőiktől foszlányos történeteket hallottak arról az időszokról. Úgy hiszem, ezt megtekintve kaptak egy képet a történetekkel kapcsolatban. Kíváncsiak voltak arra, hogy hat a film a mai fiatalságra, de maga Kárpátalja és az itteni élet is érdekelte őket. Sokan nem is tudták, hol van Kárpátalja, ezt fotókiállítással is igyekeztünk bemutatni, valamint a Hrivnák Tünde divattervező által tervezett beregi szőtéssel díszített ruhakollekcióval. A Kárpátaljáról szóló előadásokat, információkat tátott szájjal hallgatták.

– *Te pedig az amerikai életbe nyerhettél betekintést...*

– Így van. Voltunk Washingtonban, Clevelandban, New Yorkban, legutóbb pedig Los Angelesben. A washingtoni magyar közösség életébe mélyreható volt a betekintés, ugyanis Fedor István vezetésével több helyre eljutottunk, így például a Capitoliumba, ami óriási élmény volt. Óriási élmény volt ott lenni, mindezt megélni. Arra is rájöttem ott, a nagyvilágban, hogy mennyi érték, mennyi kincs van minálunk, amit tovább kell vinni, amivel érdemes foglalkozni, aminek az emlékéit és értékét őrizni kell.

– *El tudnád képzelni az életedet az Egyesült Államokban?*

– Én nagyon nyitott és örök kíváncsi ember vagyok. Érdekel az új, a más, Amerika pedig egy teljesen más világ több szempontból is. Nagyon szeretek utazni, szeretem kipróbálni magam különböző műfajokban, de erős kötődésem van Kárpátaljához, és még erősebb a beregszászi színházhoz. Viszont semmit nem lehet előre kijelenteni, ember tervez, Isten végez,

de azt soha nem tudnám elképzelni, hogy minden szálát elvágjak a szülőföldemtől, a színházától.

– *Legközelebbi filmes szereplés?*

– Őszintén remélem, hogy lesz. Én nagyon szerettem ezt csinálni, egy teljesen új terep nyílt meg számomra a filmcsinálással. Azelőtt is voltak már kisebb filmes munkáim, *A szarvassá változott fiú* filmváltozatában volt egy kisebb epizódszerepem, és már akkor megkedveltem ezt a műfajt. Egészen más, mint a színház és a színház, de egyelőre csak vágyam és reményem van, hogy újabb filmekben szerepeljek.

– *Van szerepálmód?*

– Nagyon szeretem Audrey Hepburnt és Vivien Leight. Őket egy életrajzi filmben szívesen megjeleníteném, ám komolyabban erről még nem gondolkodtam el. Ha rangsorolni kellene, hogy mai témájú vagány vagy kosztümös, történelmi film, sokkal hamarabb választanám az utóbbit, mert nem vagyok a szó szoros értelmében vett trendi lány, ezért kosztümös filmben szívesen játszánék.

– *A mozgalmas év után hogy érzed, visszazökkent az életed a régi, megszokott kerékvágásba?*

– Valóban egy pörgős időszakon vagyok túl, sok országban megfordultam a filmmel kapcsolatban. Hálás vagyok, hogy ilyen csodálatos helyekre juthattam el. Tulajdonképpen visszazökkentem, volt két új bemutató, az egyik a Váci Dunakanyar színházban, Csehov Ványa bácsijában Szonja szerepét játszhattam el, a Nemzeti

Színházban pedig Ivan Viripajev *Álomgyár* című darabjában Elizabethet alakítottam. Egymást követte ez a két bemutató és próbafolyamat. Kicsit kimerítő a sok próba, az utazás, de unatkozni nem szeretek, sokkal jobban élvezem, ha tele vagyok munkával, ha a teendőkben, a feladatokban fáradok el, és nem az unalomban.

Hegedűs Csilla

A hely, ahol élünk

Sárosroszi múltja és jelene

„Az ember soha nem felejtí el, hol született. Vesse bármerre a sorsa, tudja, hogy van egy hely, ahová tartozik, ahová talán visszavárják. Ahol szeretik és számítanak rá. Legyen az egy ház vagy egy község. Egy hely, amiről el tudja mondani, hogy mindenütt jó, de legjobb otthon” – olvashatjuk Gyurkó Miklós polgármester bevezető gondolatait a közelmúltban Sárosrosziról megjelent falutörténeti füzetben.

Ezért a helyért, ezért a közösségért felelősek is vagyunk, tehetnénk hozzá. A mi felelősségünk is, hogy megmaradjon,

múltunk ismerete nélkül nem érthetjük jelenünket, s nem építhetjük jövőnket sem.

Nos, Sárosrosziban akadt néhány tettekesz fiatal, akiknek fontos a hely, ahol élnek, s úgy gondolták, egy füzetben összegyűjtik mindazt, amit az iratokban fellelnek a település történetéről, és amit az idős emberek még elmondhatnak élő szóban. Az Együtt Sárosrosziért civil szervezet kezdeményezését a Bethlen Gábor Alap is támogatta, így egy csinos kis füzetet tettek le az asztalra, ami alapja lehet egy nagyobb lélegzetű falumonográfiának is.

A sok-sok fotóval gazdagon illusztrált kiadványból megismerhetjük a 860 lelkes község több száz éves történelmét, az itt működő római katolikus és református gyülekezetek életét. Megtudhatjuk, milyen sors jutott osztályrészül a sárosrosziaknak a két vi-

majd az ezeknél is pusztítóbb, 81 lakóházat leromboló 2001-es árvíz, hogyan épült újjá a falu. Betekintést nyerhetünk a település jelenébe is. Színes képek számolnak be az iskola, óvoda, a könyvtár, a kultúrház munkájáról, megismerkedhetünk a Gáti Gyöngyi irányításával működő

Hangraforgó, és a Mihók Erika vezette Kökörcsin hagyományőrző együttesel. A falu neves szülőttei között találjuk Lukács Saroltát, aki a Magyar Vöröskereszt elnökeként tevékenykedett az 1900-as évek elején, Halász Gyula (1881–1947) földrajzírót és nyelvészt, Pógyor Istvánt (1902–1953), a Keresztény Ifjúsági Egyesület nemzeti titkárát, aki tragikus körülmények között hunyt el Rákosi börtönében. És ott vannak a mai kor büszkeségei: Trill Zsolt, a

Nemzeti Színház színésze, Gál Natália, a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház színésznője, Holozsai Eszter, aki 2016-ban a Duna TV Virtuózok című tehetségkutató versenyében korosztálya legjobbja lett. De hírt adnak az itt működő civil szervezetek munkájáról, ízelítőt kapunk az általuk szervezett rendezvé-

nyekből, s meggyőződhetünk arról is, hogy Sárosrosziban igencsak pozitív hatással bír a magyar állam Egán Ede gazdaságfejlesztési programja, melynek köszönhetően számos új egyéni vállalkozó kezdte itt meg működését.

A beregszászi Kálvin Nyomdában készült kiadvány a felvidéki Bodnár Éva *Szülőföldem* című versével fejeződik be, s Gyurkó Miklós vezérgondolataival mintegy keretbe foglalja, mit jelent a szerzők számára a hely, ahol élnek.

Úgy vélem, példaértékű a sárosrosziak kezdeményezése. Reméljük, akadnak majd követőik, s mind több település rukkol elő hasonló füzettel, esetleg falumonográfiával.

hogy fejlődjön, hogy szerethetővé váljék a felnövekvő nemzedék számára is ez a föld. S ahogy a polgármester fogalmaz,

lágháború között és után, illetve a kommunista világ évei alatt; milyen nyomot hagyott maga után az 1970-es, a '98-as,

esetleg falumonográfiával.

Kovács Erzsébet

KVIT-hírek

DECEMBER

2018 decembere folyamán megjelent a KVIT-füzetek második része, Kovács Vilmos műveinek válogatása. *A tudat szunnyadó határőrei* című kiadványt Marcsák Gergely szerkesztette, és a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatásával jött létre.

JANUÁR

2019 januárjában jelent meg alapító tagunk, Shrek Tímea első novelláskötete, *Halott föld ez* címmel (Előretolt Helyőrség Íróakadémia, Budapest, 2019).

Január 22. A magyar kultúra napja alkalmából az *Együtt* című irodalmi lap nívódíját Vári Fábán László szerkesztőbizottsági elnök és Csordás László olvasószerkesztő adta át. A 2018-ban megjelent írásaiért ezúttal tagunk, Kovács Eleonóra lett a díjazott. Ezúton is gratulálunk neki!

Január 23. Társaságunkat Marcsák Gergely képviselte az Ungvári 10. Számú Dayka Gábor Magyar Tannyelvű Középiskola XIX. Himnuszmondó versenyének zsűrijében.

Január 24. A Kincseshomoki Általános Iskolában író-olvasó találkozóra került sor a magyar kultúra napja alkalmából, melyen Shrek Tímea és Marcsák Gergely beszélt a kárpátaljai magyar irodalom helyzetéről.

Január 25. A beregszászi városi könyvtárban a Beregszászi 4. Számú Kossuth Lajos Középiskola tanulói részvételével bemutatták Shrek Tímea *Halott föld ez* című novelláskötetét. A beszélgetés moderátora Marcsák Gergely volt.

dalmi intézményrendszeréről, a pályázati lehetőségekről, a kárpátaljai irodalmi életről.

Február 28. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola tanára, Bárány Erzsébet meghívására rendhagyó irodalomórát tartott az intézmény diákjainak Shrek Tímea és Marcsák Gergely.

FEBRUÁR

Február 11. A Kárpátaljai Pedagógus-továbbképző Intézet Beregszászi Tagozatának meghívására a magyar szakos tanárok számára előadást tartott Marcsák Gergely és Shrek Tímea az iro-

Marcsák Gergely

Dovbus

Pálinkaszagot lehel a téli éjbe
a csöndes korcsma nyitva felejtett szája.
Gyomrában a csapos, hét-nyolc bágyadt legény,
s egy oprisok rabolta frigyefalvi kályha.

Felkapják fejüket a szótlan zsellérek,
lövés dördül – a hegyen hajdúcsapat jár.
Fordítja lovát a Csornohora felé,
és vágat a hóban minden üzött betyár.

Az marad csak higgadt, kit folyton hajszoznak,
akin nem fog soha törvényszolgák ólma,
mert őt, ha feléje járór közeledne,
emberi beszédű szarvas inti óva.

Oleksza Dovbus karsú lovas szánján
kísértéként suhan holdfényes völgyön át.
Lábára terített cserge alá rejti
kereskedőtől csent két kovás pisztolyát.

Mögötte ládákban minden lopott java,
rejtekhelyre viszi a vagyont sietősen.
Utolsó útja ez, érzi már előre,
árulás, cselszövés nem kerüli őt sem.

Előtte sziklafal, mögötte fenyvesek,
s a távolban hirtelen trembita szólal.
Két nemes kancája prüszkölve hőköl –
Dovbus előtt megnyílt a csupasz hegyoldal.

E barlangba hordja megannyi aranyát,
mázsás súlya alatt reszket vaskos karja.
S egy apjától örökölt bársonylobogóval
a kincsesládákat szépen letakarja.

Vérvörös nap kel a hajnal szürke egén,
sír a kárpáti szél, sír az erdei vad,
útjába állna, mert Oleksza Dovbus
karsú lovas szánján a vesztébe szalad.

Vesztébe rohan, de visszatér a lelke
megnézni, kincsére bárki rátalált-e.
Kezével a bársonylobogót simítja,
s hímzett arany betűt: Pro Libertate.

**Kovács Vilmos
Irodalmi Társaság**

Honlap: www.kvit.hu
E-mail: kovacsvilmosit@gmail.com

Rózsák a halott földben

Beregszászon debütált
Shrek Tímea első kötete

Beregszászon debütált Shrek Tímea első novelláskötete, a *Halott föld ez*. A bemutatót a magyar széppróza napjára szervezte a beregszászi magyar konzulátus és a Kovács Vilmos Irodalmi Társaság (KVIT). Az eseménynek Magyarország Beregszászi Konzulátusának Gulácsy Lajos terme adott otthont.

Koldusok, árvák, 82 rubel, Sári néni libái és a többiek a kék és zöld sávban – akár így is összefoglalhatnánk a beregszászi író nő alig egy hónapja napvilágot látott kötetét. Bár a mű hangvétele komoly, őszinte és sokszor szomorú, megcsillan benne a humor is. Shrek Tímea prózájának alapanyagát azoknak a hátrányos helyzetű gyerekeknek a sorsa, élethelyzetei adták, akikkel munkája során találkozott a Beregszászi 7. Számú Általános Iskolában, ahol több mint 9 évig dolgozott tanárként. De nemcsak

más emberek, hanem saját életének és családjának történeteit is megörökítette egy-egy írásában.

A kötet nagy népszerűségnek örvend nemcsak hazai, hanem anyaországi berkekben is. Jelenleg vezeti az egyik magyarországi online könyvesbolt sikerlistáját.

Az összejövetelet Beke Mihály András, Magyarország Beregszászi Konzulátusának első beosztott konzulja és Szilágyi Mátyás főkonzul nyitotta meg, a beszélgetést pedig Csordás László, a KVIT elnöke moderálta.

A résztvevők hallhattak többek között az író nő pályájának kezdetéről, a már említett volt munkahelyéről, a családjáról, valamint szó esett a könyv címéről is.

– A temetőben csak a halottak vannak, és akkor lesz szerintem halott föld, amikor a családok már nem gondozzák a sírokat – mondta Shrek Tímea, a kötetben szereplő *Rózsák* című művére célozva. – Talán Kárpátalja is kicsit ilyen, mert ha mindannyian elmegyünk, akkor nem marad utánunk semmi.

A fórumon Vári Fábian László költő és Kudron Ágnes, a Beregszászi 7. számú Általános Iskola igazgatónője is gratulált a szerzőnek. A rendezvény jó hangulatú, kötetlen beszélgetéssel fejeződött be.

A Magyar Írószövetség kezdeményezésére a magyar széppróza napját 2018. óta ünnepeljük Kárpát-medence-szerte február 18-án, Jókai Mór születésének évfordulóján.

Szabó Kata
Kárpátalja.ma

Kertész Dávid

Felmenők

Nagyjából négyéves voltam, amikor elhatároztam, hogy dohányozni fogok. Aztán még úgy tíz évet vártam, amíg ezt véghez is vittem.

Emlékszem, nagyapám láncdohányos volt. Szabályosan kerek, remegő füstkarikákat fújt. Gyerekként igyekeztem elkapni őket. Az égő dohány édeskés illata és a karikák elbűvöltek. A cigarettáról azóta is a játékra asszociálok.

Másra nem igazán emlékszem nagyapámmal kapcsolatban, csak foszlányok maradtak meg. A kúp alakú, kekszszorzsálékkal bevont édesség, például, amit japán bombának hívott, és amit csak ő hozott. „Japán bomba”. Így mondta, két p-vel. Gyerekkoromban, ha édességet kaptam, apám csak akkor engedte, hogy egyik belőle, ha már az egész családot megkínáltam: a nagyszüleimet, őt, anyámat, a testvéreimet. Ebben a sorrendben. Nagyapám a zsebéből titokban csempészte ki nekem. Ha valaki mégis látott minket, úgy tett, mintha csak egyet hozott volna az apró csokoládéból, így nem kellett adnom senkinek. Persze volt még nála, de ezt másnak nem kellett tudni. Amikor felnőttem, vettem magamnak japán bombát. Kiderült, hogy senki más nem nevezte így. Nem volt annyira finom, ahogy emlékeztem. Sokáig nem is ettem édességet.

Nagyanyám nem szerette nagyapámat. Neki tulajdonította, hogy elcsérelték a szép, nagy, erkélyes lakást egy kisebb földszintire. A nagyanyám ötlete volt, de ez nem érdekelt senkit. Nagyapámat ezért apám felelőtlennek tartotta. Anyám nem, de ő soha nem avatkozott bele. Ő mesélt arról, hogy az öregem írt verseket. Arról is, hogy látta, ahogy nagyanyám elégeti őket. Az egyik címére emlékezett: Tűz. Sokáig nem olvastam verseket.

Nem emlékszem, nyolc vagy kilenc éves voltam, amikor meghalt. Ha megkérdezném valakitől, biztosan pontosan megmondaná, de nem akarom. Már csak azért sem, mert nem sokkal utána még valaki meghalt. Akiről nem beszélünk.

Rákos volt. Úgy tudom. Nem lehetek benne biztos, mert nagyanyám szerint tüdőgyulladás volt, csak nem inhalált rendszeren. Mert persze lusta is volt.

Arra emlékszem, hogy a bátyám, aki akkor már régen nem lakott otthon, mert nem bírta apámat – ő már akkor dönthetett –, éjjel beállított. A hálószoba ajtajából szólt, hogy meghalt. Anyám azonnal autóbába ült vele, és a szüleihez ment. A kisebbik bátyámmal aludtam, mert fuldokolva sírtam. Erre emlékszem. Arra nem, hogy anyám hazajött-e, vagy csak a temetésről, velünk együtt.

Emlékszem még arra is, hogy az udvaron volt felravatalozva, mert az apró lakásból nem tudták volna kivinni koporsóstól. Az álla zsebkendővel volt felkötvé. Megkérdeztem, hogy miért. A fiatalabb bátyám elmagyarázta, hogy a halottaknak gyakran leesik az álluk, és ezért szokás felkötni.

Megmaradt még a kép a szomszéd kutyájáról. Már akkor öreg volt. Magyar vizsla, ha jól emlékszem. A hátsó kertbe volt bezárva, vinnogyott és kaparta a kerítést. Nagyanyám szerint egész éjjel vonyított, nem hagyta aludni. Látszott is rajta a kialvatlanság. Zsebkendővel dörzsölte a szemét, amitől egészen kipirosodtak és könnybe lábadtak.

Az idősebb bátyám odajött hozzám, megmutatta nagyapám vitorlással díszített Pobeda óráját, és azt mondta, ha nagyobb leszek, akkor nekem adja, mert nagyapa ezt akarta. Amikor utoljára nála voltam, megtaláltam az órát. A bátyám szerint elromlott, de majd megcsináltatja, és odaadja az unokaöcsémnek. Jobb, mintha kidobta volna.

Mielőtt nagyanyám meghalt, gyakran szidta az öreget. Meg közvetve engem is. Általában elmesélte, miért utálta, aztán hozzátette, hogy olyan vagyok, mint ő volt. Aztán agyvérzést kapott, Sokáig szenvedett. Anyám kiszolgálta, pelenkázta, etette, mosdatta hetekig. Ő meg közben motyogott. Azt kérte, hogy öljük meg, adjunk neki valamit, amitől meghal – volt, hogy párnát szorított a fejére, úgy kellett lerángatni róla –, vagy azt kérdezte, hogy miért gyűlöljük ennyire. En voltam az egyetlen, aki a végére valóban meggyűlölte.

Egy tisztább pillanatában még elmondta, hogy nagyapám úgy halt meg, hogy vérrrel köpte tele a mosdót. Ő nem szenvedett.

Az utolsó napján már nem kérte, hogy öljük meg, csak jajgatott.

Reggel én vettem észre, hogy nem lélegzik. Tíz évvel voltunk a nagyapám temetése után. Odamentem anyámhoz és elmondtam, hogy meghalt. Anyám először sóhajtott, majd, amikor azt hitte nem hallom, leült és zokogott.

Neki nem kellett könnyesre dörzsölnie a szemét.

A Himnusz jelentette a kezdetet

Ha nem zenél, lelombozódik és elhervad, mint a virág, amelyet nem öntöznek. Bacsí János első komolyabb dallama, amit hallás után lejátszott, a magyar *Himnusz* volt. Viskről indult, a „nyakassága” egészen Budapestig vitte. Szerzteágazó a tevékenysége, koncertezik, tanít, kántorkodik és kórust is kísér.

A harmincéves fiatalember az Ungvári Zádor Dezső Zeneművészeti Szakközépiskolában bontogatta szárnyait, majd a budapesti Liszt Ferenc Zeneakadémián szerzett zongoraművész diplomát 2013-ban.

– Mikor döntötte el, hogy zongorista lesz?

– A legelső emlékem a hangszerről hároméves koromból való. Állandóan költöztünk. Akkor is pakolták a bútorokat, és volt ott valami, amiről észrevettem, hogy nem illik oda. Se nem asztal, se nem szék...

Apukám odaült a pianínóhoz, és ahogyan megszólaltatta, elvarázsolt.

Ő hallás után tanult meg zongorázni, csak C-dúrban és a-mollban játszott, nem szerette a fekete billentyűket. Később már akkor is zongoráztam, ha ő nem volt ott. A *Hull a pelyhes* és a *Boci-boci tarka* kezdetűn túl a legelső komolyabb dallam, amit hallás után két kézzel lejátszottam, az a magyar himnusz volt. Akkor négyéves voltam. Pár évre rá, miután ronggyá hallgattam azt a Richard Clayderman kazettát, amit a nővéremtől kaptam, az összes darabot le tudtam játszani hallás után.

Iskolás korában faragott is, viszont mindig megvágta az ujját, ezért döntenie kellett: vagy abbahagyja, vagy ujj nélküli zongorista lesz.

Hangulatember, kedélyállapota nagyban befolyásolja játékát. Elmondása szerint szeret halogatni, kitartása hullámzó. Amikor azonban belemerül, szinte fel sem áll a zongora mellől, az utolsó percig gyakorol. Arra is volt már példa, hogy egy Chopin-etűdöt két nap alatt tanult meg.

– Édesapámmal a zenén keresztül kommunikáltunk. Amikor nyolc évvel ezelőtt meghalt, úgy éreztem, az egészet abba kellene hagynom, már nincs is értelme. Egy nagyon kedves időse néni ismerősöm azonban tartotta bennem a lelket, és biztatott,

hogy legalább a zeneakadémiát fejezzem be. Sőt, Anikó néni elintézte, hogy az oslói Norvég Vöröskeresztnek a kárpátaljai magyar anyanyelvi tábor támogatására szervezett jótékonyági koncertjén is fellépjek.

Számtalan koncertfellépésem volt mind a fővárosban, mind vidéken, határon innen és túl. Közreműködtem Várnagy Andrea zongoraművész által tavalyelőtt, az Újszínházban Kárpátalja támogatására szervezett adventi nagykoncertjén. Rendszeresen részt veszek az évenként megrendezett *Bach Mindenkinek* zenei fesztiválon, ebben az évben, március 21-én a Művészetek Palotájában fogok fellépni.

Jelenleg két helyen is tanít, a Fischer Annie Zeneiskolában és a Kiss Zenede Művészetoktatási Intézményben, emellett a Magyar Örökség díjas Kodály Zoltán Férfikart, illetve kántorként a Hazatérés Temploma hitéleti alkalmait kíséri.

– *Mi inspirálja?*

– A közönség. Néha a hatásukra olyat tudok alkotni, amire még saját magam is rácsodálkozom. Ha azt mondják, hogy valamit úgysem tudok megcsinálni, akkor viski nyakas emberként csakazértis véghezviszem.

– *A komolyzene nem olyan, mint a népzene, amit cifrázhatunk. Mégis, mi jellemző Bacsí Jánosra?*

– A tanáromnál, Jandó Jenőnél bármit előhúzhattam a cilinderből, a díszítéseimre úgy reagált: a kottában nem ez van. Igaza volt, nekünk a kotta olyan, mint a szentírás – se hozzátenni, se elvenni nem lehet belőle.

Mindenkinek van saját manírja, nálam talán az, ami apróság, hogy egy akkordot még akkor is török, ha az nincs leírva. Ezt azért csinálom, mert az alsó basszus hangot akarom először hallani. Jellemző, hogy erőteljesen játszom.

– *Minden művésznek van valamilyen furcsa beütése. Önnek mi lenne az?*

– Egyedi a humorom, mert rajtam kívül senki sem érti. Szeretem a népzénet is, de olyan népcsoport még nincs, amelynek a táncát én rompom.

– *Jövőbeni célok?*

– Amióta megszületett a kisfiam, háttérbe szorult a zenei pályafutásom, ezért erre szeretnék több időt fordítani. Szívesen kipróbálnám magam újra Ungváron. Ha van rá lehetőség, akár egy zenét népszerűsítő koncertsorozatba is belekezdének Kárpátalján. Terveim között szerepel Liszt Ferenc összes *Magyar rapszódia*-jének, valamint szimfonikus művek négykezes átíratainak az előadása Nagy Csaba zongoraművész barátommal. Nemcsak határon túli magyarokat segítő jótékonyági fellépéseket, hanem idősek otthonában való zenei ismeretterjesztő koncertek tartását is rendszeresen elvállalom. A kedvencem Bach, de Chopin is nagyon közel áll hozzám.

– *Mit tanácsolna a fiataloknak?*

– „Gyakoroljátok a művészeteket, bármilyen művészetet (...) És ne azért tegyétek, hogy meggazdagodjatok, vagy híresek legyetek, hanem azért, hogy megtapasztaljátok a fejlődést, hogy rájőjjetek, mi van bennetek legbelül, hogy növekedjen a lelketek ...” (Kurt Vonnegut)

Simon Rita

Forrás: KISZó

Fotó: Hegedűs Gyöngyi

Nagyapám igaz meséi

Kétszeres boldogság

Nagyapám szokta mondani, történelmünk a nemzet tudatunk és a társadalmi kohézió fontos építőköve, ezért nemcsak azt kell tudnunk belőle, amit az iskolában megtanultunk, hanem azt is, ami nincs a tankönyvekben, vagy máshogy szerepel bennük. Az íratlan történelem ott lapul az idős emberek emlékezetében, különösen azokéban, akiket a 20. század viharai jócskán megtépáztak és elszakítottak hazájuktól.

Gyerekkoromtól kezdve érdeklődéssel hallgattam kárpátaljai származású és költődésű nagyapám történeteit a világháború megpróbáltatásairól, félárva gyermekkoráról, a szovjet katonaságban leszolgált három évről, útjáról a kapanyéltól az újságíró tolláig és végül a Magyarországra település nehézségeiről. Később, miközben én is egyre szorosabban fűztem barátságom az írással, úgy döntöttem, lejegyzem és továbbadom igaz meséit. Már születése rendhagyó körülmények között zajlott, éppen az 1938-as év euforikus napjaiban. Az ő szavaival folytatom.

A kárpátaljai Homok – eredeti nevén Kincseshomok – községben születtem, ahol elődeim több nemzedéke élt és hagyta ott lábnyomát. Szüleim már megérkezésem előtt dupla örömteli várakozásban voltak, mert elterjedt a híre, hogy Magyarország visszakapta Kárpátalját.

Akkor úgy látszott, jókor születek jó helyre. Édesapám köztisztviselőként álló kovácmester volt, aki nemcsak saját szakmáját művelte mesterfokon, de értett a patasérülések gyógyításához, a mezei munkákhoz, sőt a szőlőműveléshez és a borkészítéshez is. Olvasott ember volt, aki társai közül kiemelkedett műveltségével.

Világrajövetelem körülményeiről sokáig nem tudtam semmit, mert az anyák az ilyesmit nem szokták elmondani gyermekeiknek. Csak felnőt koromban beszélt róla a feleségemnek, hogy életem első két órája nagyon kritikus volt. Mikor október utolsó napjaiban a szülés beindulásának kezdeti jelei mutatkoztak, édesapám azonnal küldött a helyi bábaasszonyért, aki tudott édesanyám előrehaladott állapotáról. A bába azonban nem tartózkodott otthon. A Kárpátaljáról kivonulni készülő csehek kiürítették lakberendezési tárgyaikat, ezért sokakhoz hasonlóan Ungvárra sietett, hogy olcsó áruhoz jusson. Távollétében megszülettem, de nem volt, aki elvágja a köldökzsinóromat. Összeszaladtak a szomszédasszonyok, de nem mert hoz-

zám nyúlni senki, vártak, hátha mégis megjelenik a bába.

A helyzet kezdett válságossá válni, mikor az egyik asszonynak eszébe jutott, hogy a bakterházban telefon van. Rögtön odaszaladt, Ungvárra telefonált, a családorvosunknak. Sikerült elérnie, az orvos pedig azonnal az autójába pattant, és negyedórán belül megérkezett hozzánk. Világrajövetelem óta közel két óra telt el, és az oxigénhiány miatt már kék-lila volt egész apró testem. A gyors orvosi beavatkozásnak hála beindultak normális életfunkcióim, így minden károsodás nélkül átvészeltém életem első nagy kalandját. Ezután érkezett meg a bába, akit az orvos jól leszidott, sőt még pofon is ütött, mert felelőtlensége miatt csupán néhány percen múltott az életem.

Másnap, mikor az orvos újra megvizsgált, azt mondta szüleimnek, hogy örüljenek, mert egy erős szervezetű, egészséges kisfiuk született, akinek, ha megnő, a jeges eső sem fog ártani. Nem is sokat tévedett. Sajnos, mikor felnőttem, sem a telefonáló falubeli asszonynak, Ricsajnének, sem doktor Rózsa Gyula kiváló ungvári orvosnak nem tudtam megköszönni, amit értem tettek, mert zsidók lévén deportálták őket, és soha nem jöttek vissza.

Csehszlovákiában születtem meg, de már magyar földön kereszteltek egyhetes koromban, mivel az első bécsi döntés eredményeként visszakerültünk az anyaországhoz. Édesanyámtól hallottam, hogy a csehek nem jó barátként viselkedtek a megszálláskor, és nem is úgy távoztak. Ma is emlékszem, mit mesélt nekem, amire én nem emlékezhetek.

A szülőfalum, Homok a Csap-Ungvár főútvonal mentén fekszik, ott mentek el a kivonulók, a csehek, majd jöttek a bevonulók, a magyarok. A falu aprajagya, sőt a távolabbi falvakból érkezők is felsorakoztak az országút mentén, így várták magyar testvéreiket. A falu központjában egy szép díszkaput emeltek, amit fellobogóztak, feldíszítettek. A magyar zászlót a házakra is kitűzték, az emberek ünneplőbe öltözve vonultak ki a díszkapuhoz, sok-sok virággal.

Az elvonuló cseheket ez nagyon felűhítette, mert a teherautókról elkezdtek lövéseket leadni a díszkapura. A nép megijedt, és mindenki szaladt, amerre tudott. Ez az esemény a házunk előtt történt, így a mi udvarunkra is sokan futottak fel, ott próbáltak elrejtőzni. Voltak, akik meg a disznóólba is bebújtak, és úgy megrémisztették az anyakocát meg a két hízót, hogy azok kirontottak, további riadalmat okozva a nép között. Homo-

kon a csehek csak a díszkapura lőttek, de Ungváron az emberekre is. Többen megsebesültek, néhányan meg is haltak.

Szerencsére az ijedség nem tartott sokáig, mert pár perc múlva a falu régi kanyarban felbukkantak a magyarok első gépesített hadoszlopának járművei, mire a csehek beindították autóikat, és elhajtottak. A magyar katonai menetoszlop első harci járművei nem álltak meg a faluban, csak lassítottak, a rajtuk ülő katonák úgy üdvözölték a lakosságot. A falubeliek később tudták meg, hogy azért mentek tovább, mert percre pontosan kellett megérkezniük Ungvárra, a számukra kijelölt laktanyába, hogy elfoglalják helyüket.

A gépesített hadtest után egy huszárszázad jött. A menet élén a tisztek lovagoltak, válogatott fehér paripákon, utána a század csupa koromfekete lovakon. Minden vonatonútj volt a lovakon is, a katonákon is, csak úgy ragyogott a nyereg, a fegyverzet, a katonák ruházata. A század megállt, a huszárok leszálltak, és elkezdődött a barátkozás. A beérkező magyar csapatokat öregek, fiatalok, gyerekek egyaránt nagy lelkesedéssel, tapssal fogadták, nagyobb lányok pedig díszruhába öltözve virágcsokrokkal léptek oda a felsorakozott századhoz. Az emberek összelelkeztek velük, sirtak örömlükben, óriási üdvörléssel, lelkesedés töltötte meg a falut. De a katonák is elérékenyültek, meghatódtak.

A falubeliek meginvitálták a katonákat a kultúrházba, ami a szomszédunkban volt. Terített asztalok és cigányzenekar várták őket, de csak a legfőbb tiszt ment be, aki kiváló szónok is volt. Megköszönte a szívélyes fogadtatást, koccintott a falu előljáróival, de nem ivott, mert úgy szólt a parancs. Rövid ottlét után a huszárcsapat is továbbment Ungvár felé. Utánuk már kevésbé látványos külsőségek között a különböző fegyvernemek alakulatai haladtak át a falun késő délutánig. A faluban szinte tombolt az öröm, a kultúrházban nagy mulatság volt, reggelig tartó bállal.

A húsz évig ott tartózkodó csehek és családtagjaik mind egy szálig elhagyták a városokat, falvakat, és új élet, új rend kezdődött. Hamar megszervezték a magyar közigazgatást, az ellátást, helyreállították a magyar iskolákat, és nagy lelkesedéssel indult meg a munka minden területen. Az emberek úgy érezték magukat, mint az a gyermek, akit elszakítottak családjától, és egyszer csak visszatallt szüleikhez, testvéreihez. Európában azonban vészjósló események kezdődtek, és 1939-ben kitört a második világháború. Gyakorlatilag csak két évig tartott a béke, aztán a férfiakat elkezdték behívni katonának, jöttek a gazdasági megszorítások, és elkezdődött a tragikus események sorozata mind Magyarországon, mind a családom számára.

Strommer Benjamin

KESKENY PALLÓN

SCHOBER OTTÓ VISSZAEMLÉKEZÉSE

Értékmentés címmel megkezdődött a kárpátaljai származású közéleti emberek, tudósok, művészek életút interjúinak elkészítése, olyan személyeké, akik sokat tettek Kárpátaljáért, az ott élőkért, a kárpátaljai valamint egyetemes magyarságért. Az interjúkat Csete Örs etnográfus, fotóművész készíti, aki a beszélgetés alatt portréfényképeken is megörökíti beszélgetőtársait. A Kárpátaljai Hírmondó ezúttal a 2019 januárjában elhunyt Schober Ottó életének pillanatképeit villantja fel úgy, ahogy arra Otti bácsi egy évvel ezelőtt, 2018. február 23-án saját szavaival visszaemlékezett. Az interjút és a színes portréfotót Csete Örs készítette, a korabeli arcképet a család bocsájtotta rendelkezésünkre. Az interjúval emlékezünk az 1932-ben Ungváron született Schober Ottóra, nagy hatású kultúra- és színházszervezőnkre.

(...) Abban az időben minden faluban kultúrházak nyíltak. Akkor nem kultúrháznak nevezték, hanem klubnak. Falusi klub. Ott laktam Nagyberegen, egy bérelt lakásban, egy parasztszalánál. Jó falusi kosztot ettem, megvolt a reggelim, ebédem, vacsorám. Az unalmas estéken nem volt mit csinálni, hát hol kötöttem ki, mint ebben a klubban. És kezdtem bekapcsolódni a klub munkájába. Kezdtünk kis műsoros esteket csinálni. Egészen odáig jutottunk,

hogy egész estét betöltő színdarabokat is készítettünk. És én rendezőként vagy segédrendezőként részt vettem ebben a dologban, és magam is szerepeltem. Ünnepekre készültünk. Voltak ott társak, táncoltak, verset mondtak, énekeltek, volt egy harmonikás, egy zenekari hegedűs, egy dobos. Abban az időben nagy divat volt, hogy rádió hallgattuk a szovjet operetteket. És merészkedtünk olyan dolgot művelni, hogy abban a nagyberegi kis klubban színpadra állítottuk Dunajevszkij, az akkor híres szovjet zeneszerző *Szabad szél* című operettjét. A Kossuth Rádiót szabadon hallgathattuk, majdnem mindennap énekelte, hogy „Szél, szél, szállj keletről hozzánk! Szél, szél új világot hozz ránk!” Falusi viszonylatban elég sikeres volt ez az előadás. A híre eljutott a járási művelődési osztály főnökéhez, Ilku Ferenchez. (...) Azt mondták: „Na, pakolj, jössz velünk, mert mátol fogva Beregszászban a Járási Művelődési Ház és a benne működő színjátszó csoport – amiből később Népszínház lett – igazgatója leszel!” Nem tudtam se köpni, se nyelni. De nem volt más dolog, elvittem. Ez történt október végén, és november elsején kineveztek a művelődési ház igazgatójának Beregszászban. (...)

Egyesek az hitték, hogy mivel ide kineveztek, biztos beépített háttérember vagyok, de aztán rájöttek, hogy nem. Megtudták a származásomat is, hogy nem lehetek

beépített, már csak apám végett sem. Úgy-hogy sikerült tekintélyt szereznem, és meg voltak elégedve velem az emberek. A Járási Művelődési Ház nemcsak a városért felelt, hanem a városban lévő szakszervezeti klubokért is. Nem művelődési háznak, hanem kluboknak nevezték ezeket. Voltak a nagyobb gyárakban műkedvelő együttesek és azon kívül 52 faluban. Négy vagy öt ukrán falu volt, a többi mind magyar. Módszertani segítséget nyújtottunk az ott

dolgozóknak. Ezért voltak a módszertani előadók, most úgy nevezik őket magyarul, hogy népművelők. Amíg az egyik például a táncosokkal foglalkozott, a másik a kórusokkal, énekkarokkal, szólistákkal, a harmadik a zenekarokkal, a negyedik a színjátszással. Abban az időben – mivel televízió nem volt – az emberek ki voltak éhezve a magyar szóra, a vizuális élményre a színpadon, úgyhogy majdnem minden

faluban volt színjátszó csoport. Ezek vagy erősebbek, vagy gyengébbek voltak. „Ott az öcsém, ott az unokám a színpadon, azért elmegyek én is!” – mondták, és volt egy kis társadalmi élet a falusi klubokban egy-egy színdarab bemutatása után. Ezeket általában ünnepekre időzítették – húsvétra, pünkösdre – vagy pedig vasárnapra. Más ünnepekre is: február 23-át, a szovjet hadsereg napját is minden évben meg kellett ünnepelni, aztán március 8-át, május 1-jét, május 9-ét, a győzelem napját, november 7-ét, az októberi forradalom ünnepét. Volt ürügy, mert ezeket az ünnepeket akkor kötelező volt a falvakban is valami műsorral megünnepelni. Ezeket közben kellett tartanom, irányítanom, hogy jól menjen a munka. Például, ha csináltak egy színdarabot, akkor kiment a színjátszó csoport előadója, megnézte, segített nekik, és kijavította a hibákat. Cenzori feladat volt, ez volt az elvárás. Ha táncmultság volt, akkor a zenekar repertoárjának legalább

50 százalékban szovjet szerzők dalaiból kellett állnia, és a többi lehetett magyar (...)

Jogom volt engedélyezni vagy nem engedélyezni egy darabot. Azt mondták, hogy „de csak azt, amit lehet!”. Hát nekem tudni kellett, mit lehet, mit nem lehet, mert ha nem, abból baj történhetett volna. 43 évig lavíroztam ezen a keskeny pallón, ez is ritka dolog, magyarként és párton kívülként. Látták, hogy a munkámat szeretem, becsületesen végzem, és azon kívül még szerencsém is volt, hogy a járási tanácsban a művelődési osztályvezetők egy vagy kettő kivételével – mert váltakoztak, voltak vagy tízen, tizenketten az én időmben, állandóan cserélődtek – általában magyar emberek voltak. Valahogy mégiscsak ki tudtam velük jönni, és azt mondtuk: „Csináljuk úgy, hogy jó legyen!” (...)

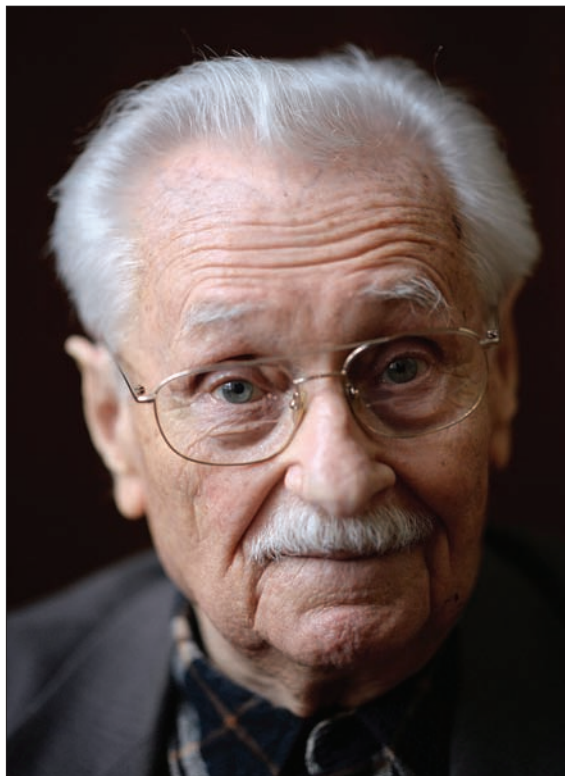
Beregszászban volt egy színjátszó csoport, amit én felvittem odáig, hogy népszínház lett belőle. (...) A '20-as, '30-as, '40-es években is voltak Beregszászban színjátszó csoportok, és annak idején voltak vándor színtársulatok, amelyek gyakran ellátogattak Beregszászba is. Tudták, hogy a városban színházkedvelők élnek (...) Ezek a vándorszínészek statisztáknak, kis szerepekre néha a helyi lakosságból is megpróbálták kiválasztani egy-két embert. Ilyen segédszínész volt, majd nálunk aztán főszereplővé vált Uszky István. Amikor én odakerültem, becsalogattam az együttesünkbe. Aztán volt egy idős színész. Annak idején férjhez jött Beregszászba, majd ott ragadt a háború után, és ápolónő lett. Nádas Annának hívták. Hallottam, hogy a járási kórházban volt egy kis színházterem, ahol kisebb előadásokat tartottak. Megcsinálták kis kaliberűen, egyetlen zongorakísérővel a *János Vitéz* daljátékot. Na, én átcsaltam hozzánk, azt mondtam: „Anna néni, ezt nálunk is meg kell csinálni! Adunk hozzá zenekart, és megcsináljuk!”. De hát nem volt meg a szövegekönyv! Nádas Anna annyira ismerte ezt a darabot – vándortársulatokkal játszotta először Iluskát, majd a királylányt, később a vén boszorkányt –, hogy nekiült, és fejből leírta az egészet. Mert akkor Magyarországról még nem kaptuk meg a librettót. És ez alapján megcsináltuk! (...) A műkedvelő együttesben játszott orvos, tanárnő, könyvtáros, könyvelő, asztalos stb., mind intelligens, olvasott emberek voltak.

Többször felmerült, hogy szervezni kellene egy színházat, de a szovjet rendszerben ebből nem lett semmi. Majd csak később, amikor a szabad Ukrajna megalakult, akkor lett belőle színház. De a műkedvelő színészek örömmel jöttek, érezték, hogy a magyar nyelvért tesznek valamit. (...) A városi zeneiskola tanárai meg a felsős növendékei alakítottak egy szimfonikus zenekart. Ebből csináltunk mi egy operett zenekart. Húsztágú zenekar

■ kísérte az előadásainkat. Az iskola igazgatója máskülönben karmesteri szakon végzett. Ezek az emberek szintén ingyen muzsikáltak. A beregszászi közönség nagyon szerette az operetteket. Így aztán egy *Mágnás Miska* például Beregszászban 15 teltházzal ment. Vittük vidékre is. (...) Az amatőr szereplők tudták, hogy nemes ügyet szolgálnak. Vittük a magyar szót a falvakba.

Én magam is szerettem játszani, főszerepet vagy nem főszerepet, de játszottam majdnem minden darabban. Rendeztem is 30 előadást, színdarabot, voltak zenés

darabok is. Farkas Ferenc daljátéka, a *Zeng az erdő* bezengte egész Kárpátalját. Amikor Munkácson és Ungváron játszottunk a színházban, eljöttek megnézni az ukrán színészek is. Belopakodtak, megnézték, hogy mit tudnak ezek a magyarok, ezek az amatőrök. És annyira tetszett nekik a darab, hogy megkérték a művészeti vezetőjüket, kérje el a darabot tőlem, és fordítsam le ukránra. Ungváron egy év múlva a *Zeng az erdőt* előadták ukrán nyelven a mi határsunkra, a mi sikerünk nyomán. (...)

Amikor már a szovjet hatalom mankón kezdett járkálni, a megyei bizottságtól kijöttek, különböző gyűléseket, előadásokat tartottak arról, hogy a magyar nyelvet is felkarolják. Ez a gorbacsovi rendszer vége felé történt, de még nem az új ukrán rendszerben. És akkor kijött a megyei pártbizottsági titkár, aki a kultúráért volt felelős. Stunovica, így hívták. Na, Stunovica abban az időben tartott egy nagy aktív gyűlést Beregszászban, amire többek között én is

hivatalos voltam. Kultúrával foglalkozó vezető emberek is voltak ott. Ennek a párttitkárnak az előadásában elhangzott egy-két olyan mondat is, hogy a Beregszászi Népszínház olyan magas szintre tette a mércét, hogy ideje lenne gondolkodni azon, hogy Kárpátalján, beregszászi központtal, ennek a színháznak a bázisán egy hivatásos magyar színházat is létrehozhatnánk. Ez történt szombaton, és hétfőn a mi párttitkárunk, az első titkár – magyar ember volt, Veress Gábor – behívatott az irodájába. Azt mondja: „Ott voltál az előadáson?” Mondom: „Ott.” „Hallottad, mit mondott a titkár?” „Hallottam.” „Na, akkor itt az alkalom, üljete össze, csináljatok egy tervet, és indítsuk be ennek a magyar színháznak a létrejöttét!” (...) „Ide figyelj, ezt így nem lehet megoldani hűbelebalázs módon, gyorsan, erre fel kell készülni. Ehhez kellene hivatásos színészeket is képezni.” Az ötlet tetszett neki. Azt mondta, akkor kezdjünk azon dolgozni, hogy Kijevben nyissanak magyar főiskolát, egy színház- és filmművészeti főiskolát.

És elkezdtünk ezen dolgozni... Nem olyan könnyen ment, nem is én dolgoztam ezen, mert én kis ember voltam megyei viszonylatban. A járási tanács leveleket írt a megyeihez, a megyei írt Kijevnek, a Központi Bizottságnak, az Ukrán Köztársasághoz tartoztunk, oda írt... Ekkor még nem lett szabad Ukrajna, ez még a szovjet rendszer éveiben történt. Még akkor ezeket a lépéseket mind végig kellett járni. Most nem mondom el a nehézségeket, hanem csak azt, hogy megtörtént. Odáig jutottunk, hogy '89-ben diákokat kellett szervezni, színjátásokat, akik felvételiznek a Kijevi Főiskolára, de hogy ez megtörténjen, előtte előfelvételit kellett tartani Kárpátalján, Beregszászban, a Beregszászi Művelődési Ház színpadán. Eljött Kijevből három főiskolai tanár, a leendő osztályfőnök, egy prorektor meg egy előadó.

Sokan bekapcsolódtak a szervezésbe, a tanfelügyelőségek is. A *Vörös Zászló* című lapunk toborozást hirdetett, úgyhogy végül találtunk 70 embert. Bekapcsolódott a munkába Vidnyánszky Attila, aki most a Nemzeti Színház igazgatója és rendezője. Akkor ő is hazajött, mert már akkor Kijevben tanult a Színművészeti Főiskola rendezői szakán. (...) Na, ez a 70 ember összejött, készen álltak a felvételizők, jött Kijevből három ember, közülünk is beválasztottak párat a felvételi bizottságba. Az előfelvételi nem volt hivatalos.

Kiválasztottunk 32 embert, hogy azokat vigyük fel Kijevbe, és ott lesz az úgynevezett állami felvételi vizsgájuk. 18 férőhely volt összesen.

Emlékszem, a művelődési osztály vezetőjével mi is felkísértük őket Kijevbe, sőt, kettőnk be is ültettek a felvételi bizottság elnökségébe. Nem hivatalosan, mert ahhoz, hogy kik lehetnek a felvételi bizottság tagjai, kell miniszteriumi rendelet, de mi is ott voltunk ketten ebben a bizottságban, ott ültünk az asztalnál. Sok esetben úgy történt, ahogy mi akartuk, mert a többiek nem tudtak magyarul semmit, mi voltunk a fordítók, és azt fordítottuk, amit kellett, ami segítség volt. A mozgást nem kellett fordítani... Így aztán kiválasztottak 18 embert. Magyar nyelven volt a felvételi vizsga, mert a jelöltek között voltak olyanok is, akik falusi gyerekként a magyar faluban nem nagyon hallottak orosz szót. Az egész falu magyar, a vezetőség magyar, a párttitkártól kezdve mindenki magyar, hát ilyen faluban nem nagyon hallottak orosz szót, ezért oroszul keveset tudtak! Ilyen formában mentek ők fel Kijevbe. (...)

Schober Ottó

Beregszász

Ó, te régi vadregényes, ősi berek!
Legenda őrzi még ma is emlékedet.
Ahol bikák viaskodtak kincset lelve,
Szász pásztor Beregszászt ide építette.

Vérke partján, szőlődombok lágy ölen,
Ez a város örökké a szívemben él.
S te se feledd soha, akármerre jársz:
Túl a Tiszán van egy város – Beregszász!

Tisza, Borzsa partja, drága szülőföldem!
Apró kisgyermekként itt neveltek ölbem.
Mindig azt kívánom e vidéket járva:
Szálljon sok-sok áldás a beregi tájra!

Vérke partján, szőlődombok lágy ölen,
Ez a város örökké a szívemben él.
S te se feledd soha, akármerre jársz:
Túl a Tiszán van egy város – Beregszász!

Gyászjelentés

Megrendülten értesültünk

Schober Ottó,

lapunk megbecsült szerzője, szerkesztőbizottságunk oszlopos tagja haláláról. Együttérzésünket fejezzük ki hozzátartozóinak, emléket megőrizzük.

A Kárpátaljai Hírmondó szerkesztősége

„Este hívlak”

A magyar kormány által meghirdetett Külhoni Magyar Családok Éve 2018. alkalmából a Kárpátaljai Magyar Filmgyártásért Alapítvány az *Este hívlak* című játékfilm létrehozásában működött közre. A premierjre Beregszászon, a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színházban került sor. Mielőtt levetítették volna, Bocskor Andrea EP-képviselő köszöntötte a megjelenteket. Elmondta, nagy esemény a kárpátaljai magyar kulturális élet szempontjából, hogy most már kijelenthetjük, van kárpátaljai magyar filmgyártás. – Ez azért nagyon fontos, mert ugyan nem Hollywood, de mégis a miénk, a sajátunk, rólunk szól, nekünk szól, és bemutatja a kárpátaljai magyar közösség legfőbb problémáit. A film témája nagyon aktuális, talán nincs is olyan kárpátaljai család, ahol ne kerülne szóba az a nagy dilemma, hogy menni vagy maradni. De Istennek hála, sok segítsége van a kárpátaljai magyar közösségnek, hiszen az anyaországban egy nemzeti kormány van jelenleg, amely átérzi és érti ezeket a problémákat, sok programmal segíti a szülőföldön való maradást. Ékes példája ennek a Külhoni Magyar Családok Éve program, amelynek keretein belül készült el ez a film is – hangsúlyozta a képviselő.

Molnár János római katolikus esperes-plébános az elhangzottakhoz hozzáfűzte, amikor egy film kezdete előtt elhangzik, hogy valós történet alapján készült, az ember felkapja a fejét. – Ez a film maga a valóság, ami inkább elgondolkodtató, mint szórakoztató, hiszen a családban immár nincs ott az édesapa, csupán esténként látják a gyermekek az interneten keresztül, ami soha nem tudja helyettesíteni az élő embert, az ő szeretetét. Így nézzük az eseményeket a mai estén – mondta.

A film valóban elgondolkodtató, egy átlag kárpátaljai magyar családról szól, melyben anyagi gondok miatt a családfele Magyarországon vállal munkát. Távolléte után hamar jönnek a gondok, a kisebb-nagyobb problémák, tizenkét éves lánya a hiányát nagyon a szívére veszi, ezért egy nap elszökik otthonról. Mivel az apa nagyon becsületesen dolgozik, németországi munkát ajánlanak neki, ám ő ezt

nem fogadja el, inkább hazamegy, és ő jelenti a legszebb születésnap ajándékot a kislányának. A nézők állva tapsolták meg a filmet, sokan a könnyeikkel küszködtek, s talán saját távol élő szeretteikre gondoltak...

Szilágyi Mátyás, a Beregszászi Konzulátus főkonzulja gratulált a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház színművészeinek az alakításért, hogy immár a filmvászonon is bebizonyították, milyen jók a szakmájukban.

A színtársulat nevében Ferenci Attila mondott köszönetet a felkérésért. Mint mondta, specifikusan kárpátaljai volt a forgatás, tele meglepetésekkel, vidámsággal, de vették az akadályokat, és megcsinálták a filmet.

– A szó szerinti valóságot láthattuk a filmben. Miért döntött úgy, hogy filmvászonon keresztül mutatja be a szinte minden családban megtörténhető eseményeket? – kérdeztük Bunda Rita rendezőt, akinek az *Este hívlak* immár a harmadik filmje.

– Mindenhol ezt látom: az óvodában, a szomszédoknál, a saját családban. A nővérem egy éve dolgozik külföldön, egy hónapra rá, éppen egy éve kezdtem hozzá a forgatókönyv megírásához. Először dokumentumfilmnek indult, de aztán úgy döntöttem, miért is ne lehetne játékfilm, hiszen kitűnő színészeink vannak, akik eljátsszák azt, amit én és a férjem, Szabolcs, aki az operatóri munkákat végzi, kigondoltunk. Augusztusra lettem kész a forgatókönyvvel, a filmet egy hónapon át, augusztus végétől szeptember végéig forgattuk.

– Az apát Ferenci Attila alakítja, a feleséget Orosz Ibolya, a kisfiút Attila kislfia, Ádám, a kislányt pedig Ibolya kislánya, Emília. Ön választotta ki a szereplőket?

– Igen, és nagyon örültem neki, hogy igent mondtak a felkérésre, holott még nem is tudták, valójában miről van szó, hiszen nem kérték a forgatókönyvet elolvasásra. A gyerekeknél egy kicsit gondban voltam, ezért is döntöttünk úgy, hogy a két főszereplő gyermekét választjuk, hogy ne okozzon nehézséget anyának és apának szólítani őket. Mindent összegezve jó volt velük együtt dolgozni, néha az egyeztetések okoztak kisebb problémákat, de mint látható, azt is megoldottuk. Öröm volt számomra azt tapasztalni, hogy megérintette a nézőket a film, ami azt jelenti, hogy azonosulni tudtak a látottakkal. Nekem ez a legnagyobb siker.

–csillag–

Varratszedés az Arany Oroszlán Klubban

2019. február 16-án a Pesti Szabad Szalon szervezésében, a *Kultúrházak Éjjel-Nappal* című rendezvénysorozat keretében került sor Szabó Palócz Attila *Varratszedés* című verseskötetének budapesti bemutatójára. A zentai születésű költő, színdarabíró, műfordító méltán érdemelte ki a tiszteletbeli kárpátaljai titlust, hiszen évek óta jó kapcsolatokat ápol a kárpátaljai irodalmárokkal. Ezért nem meglepő, hogy legújabb kötetét a Dupka György vezette ungvári Intermix Kiadó jelentette meg. Lőrincz P. Gabriella beregszászi költő szerkesztésében.

A rendezvényen a szerzővel barátja, Dippold Ádám beszélgetett. A beszélgetés túlmutatott a kötetben, hiszen a másfél órában a közönség számára kirajzolódott Szabó Palócz Attila teljes irodalmi pályafutása. A versek mellett hangjátékokat és dalszövegeket is ír, egy dalszöveg a kötet anyagába is bekerült. Sokféle versformát használ, kedveli a kötött verseket. Érdekes, hogy emiatt a kezdetekben kicsit lenézték, a háta mögött kinevették, mivel a vajdasági magyar irodalomban senki nem írt kötött formában. A *Varratszedés* anyagát többségében szabad versek alkotják.

A könyv, stílszerűen, a *Kárpátaljai capriccio* című verssel indít, ebben a költő első kárpátaljai utazásának élményeit dolgozta fel. Attila elmondta, hogy ez nem a legjobb verseinek válogatása, nem egy „best of Szabó”. Mivel ez az első kárpátaljai könyve, ezért úgy gondolta, legyen ez egy összegzés az ott élő magyar olvasók számára. Különböző időszakokból válogatott, a legrégebbi vers 1987-ben keletkezett, ami anno a *Híd* című folyóiratban jelent meg.

Dippold Ádám kitért Attila műfordítói munkásságára is, megtudtuk, hogy horvátból, bosnyákról és szerbről fordít magyarra. Legutóbb például egy montenegrói író novellas kötetét fordította le. Egy ideig a fordítások miatt a saját munkái háttérbe szorultak. A következő munkája egy mesekönyv, amit még idén szeretne megjelentetni, ez főként a támogatásoktól függ.

Lengyel János

Nagyszerű Kaláka-koncert Beregszászon

Még azok is a most félévszázados jubileumát ünneplő Kaláka együttes dalain nőttek fel, akiknek minderről nem is nagyon van tudomásuk. Hiszen a magyar népmesék világszerte bemutatott sorozat zenéjét is ők írták, csakúgy, mint a Börönd Ödönről, Tengerecki Pálról, vagy a fakatonáról szóló vers melódiáját. Az együttes nevéhez fűződik a *Ki kopog?*, az óvodásoknak szánt népszerű rádiós műsor is. A felnőttek pedig olyan klasszikus versek zenés változatát köszönhetik nekik, mint a József Attila nevével fémjelzett *Születésnapomra*, vagy az *Akarsz-e játszani?* (Kosztolányi Dezső), s hogy egy XXI. századi klasszikust idézzünk: *Valaki jár a fák hegyén* (Kányádi Sándor).

Hosszan sorolhatnánk a kedvenceket, hisz az elmúlt 50 év alatt az együttes több mint ezer verset zenésített meg, és 25 albumot adott ki. A Kaláka népszerűségét jelzi, hogy ez idő alatt a föld 48 országába jutottak el. A Kárpát-medence és Nyugat-Európa országain kívül például Dél-Amerikába. Számos helyre többször is hívták őket. S ami igazán figyelemre méltó, hogy olyan országokban is nagy sikert arattak – például Japánban –, ahol gyakorlatilag nem is élnek magyarok. De hogy házunk táján maradjunk, az együttes többször járt Kárpátalján, ahol többnyire kisiskolások számára tartottak előadást.

A zene nem ismer nyelvhatárokat, szoktuk mondani. A Kaláka énekelt verseik egyedi hangzásvilágával olyan atmoszférát tud teremteni, mely egy életre szóló élménnyel gazdagít bennünket. Mindezt megtapasztalhatták, akik eljöttek a Kaláka beregszászi koncertjére, melyet a *Hét határon át* elnevezésű nagyszabású koncertkörút keretében rendeztek.

Orosz Ildikó, a Rákóczi-főiskola rektora az együttes példáján arról szólt, hogy milyen nagyszerű értékeket tud felmutatni ma is a magyar kultúra, s hogy ezekre az értékekre az egész világon kíváncsiak. Van irányukba fogadókészség. Kultúránk népszerűsítésével, mindennapi megélésével egyúttal a keresztény értékeket is védjük, továbbadjuk, hangsúlyozta a rektor.

Gryllus Dániel, az együttes vezetője annak az örömeinek adott hangot, hogy a zenekar 50. évadját egy ilyen nagyszerű túrával ünnepelhetik, melynek során számos magyarországi település mellett meglátogatták a Kárpát-medence különböző részein élő magyarokat. A beregszászi koncert során a magyar irodalom legutóbbi másfél évszázados gyöngyszemeiből válogattak. Először egy Petőfi- és egy Arany-, majd egy megzenésített Ady-verset hallhattunk. Három vers, három különböző zenei világ. Az első – *A négyökrös szekér* – a klasszikus magyar népdalokat idézi, a megzenésített Arany-

ballada rengeteg délszláv zenei motívumból építkezik, a *Haj, élet, haj* Ady-versben pedig kuruc dallamokat fedezhetünk fel. Amikor később a zenekar Kányádi Sándor *Dél keresztye alatt* című versét adta elő, akkor többek között a megszólaló pánsíp hatására a dél-amerikai pampák világa elevenedett meg. Ha valaki esetleg kételkedett volna abban, hogy manapság is születnek a magyarság sorskérdéseivel foglalkozó, azokra választ kereső versek, annak ajánljuk, hogy valamelyik közösségi oldalon keresse meg Oláh János *Bornemissza óda* című költeményét, melyet a kalákások mély líraisággal adtak elő.

A bő háromszáz férőhelyes átrium közönsége ezúttal javarészt fiatalokból állt, így nem véletlen, hogy körükben a gyermekversek arattak óriási sikert. A fentebb már említetteken kívül elhangzott a *Nandu meg a Hanoé* című énekelt vers.

Egy-egy szám végén e nagyszerű muzikusok mindig újabb hangszerek után nyúltak, így aztán a koncert során a négy zenesz közél ötven hangszert szólaltatott meg.

Az ünnepi hangulat az utolsó akkordok elhangzása után is tovább tartott. A közönség tagjai a megvásárolt hanghordozókat és könyveket dedikáltatták, és közös fényképet készítettek a Kaláka tagjaival.

A beregszászi előadást a Pro Cultura Subcarpathica szervezte.

-ardai-

Könyvbemutató

A szibériai „titkos fogoly” Nyírmadára látogatott

Természetesen átvitt értelemben – hála Dalmay Árpádnak, aki a magyar kultúra napja rendezvény központi eseményeként bemutatta Alekszej Tyivanyenko orosz tudós és kutató könyvét, amelynek alcíme: *Petőfi Sándor Barguzinban* (így, kérdőjel nélkül – Sz. T.). A kötet összegzi a szerző által vezetett kutatócsoport (archeológusok, történészek, irodalmárok) sokéves munkájának eredményeit, az azokból lesűrhető következtetéseket.

A könyvet Dalmay Árpád jelen esetben mint közismert műfordító ültette át magyarra, és a Magyarok Világszövetsége égisze alatt jelent meg mint második, javított kiadás.

A könyv fordítója, aki személyes kapcsolatot ápol a szerzővel és a kutatócsoport több tagjával, de elsősorban mint irodalmár,

Petőfi Sándor hagyatékának ismerője és tisztelője ismertette a kutatás „életrajzát”, a folyamat legfontosabb állomásait, a

fellelt tárgyi emlékeket, anyagokat, azok tudományos elemzéseit, a pro és kontra véleményeket. Mindezt óriási érdeklődéssel és figyelemmel kísérte a nagy termet megtöltő közönség, ugyanis az előadó – többek között – professzionális szinten „tálatla” az érdekesebbeknél érdekesebb adatokat, eseményeket, színezve az ez eddig ismeretlen, általa oroszból magyarra fordított „szibériai Petőfi-versekkel”, amit a jelenlévők gyakran tapsal honortáltak.

Mi sem természetesebb: az előadás, a corpus delictik (fényképeken megjelenítettek) számtalan kérdést, véleményt szültek, s vitákat gerjesztettek a hallgatóságban.

A késő estebe nyúló rendkívüli kulturális esemény nagy tetszést váltott ki a nyírmadaiak körében, akik megígértették Dalmay Árpáddal, hogy lesz folytatás, amennyiben újdonságok merülnek fel a Petőfi Sándorral kapcsolatban folytatott kutatások során.

Szőllősy Tibor

Kárpátalja, édes haza

Az év elején minden magyar, éljen bárhol ezen a világon, a nemzeti imánkká vált *Himnusz* születésnapján a nemzetet össze- és megtartó magyar kultúrát ünnepli. A kárpátaljai magyarság idén népzenevel és néptáncsal ünnepelt: az alig fél éve alakult Kárpátalja Néptáncgyűttes előbb Beregszászon majd Ungváron mutatott be egy csokorra valót elsősorban kárpátaljai néptáncörökségünkből. Zsúfolásig megtelt a beregszászi magyar színház nagyterme. Eljött Máramaros, Ugocsa és Beregvidék érdeklődő és értő közönsége, hogy együtt ünnepelje a magyar kultúra napját a szülőföldjén most először

profi néptáncgyűttesünk, amely az autentikus népzene, néptáncot kutatja és átadja. Bár még ez is félprofi, hisz a tagoknak nem ez a fő állásuk, de itt a lehetőség, hogy felfigyeljenek rájuk, hogy gyökeret verve megmaradjanak – hangsúlyozta a Rákóczi főiskola rektora, a Pro Cultura Subcarpathica (PCS) elnöke. A magyar kultúra napját méltatva elmondta, hogy azt mi a nemzeti imádságunkká vált *Himnusz* születésnapjához kötjük, amit a Miatyánkkal együtt megtanulunk gyermekkorban, s amely összekapcsol minden magyart, éljen bárhol a világon.

által megelevenedtek előttünk a falusi élet mindennapjai, ünnepei, fontos eseményei. A fergeteges előadást élet, erő töltötte meg, a táncosok

Kárpátalja Néptáncgyűttes tagjait az öt éve a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola bázisán működő, Pál István Szalonna és a Hagyományok Háza által kezdeményezett, a Pro Cultura Subcarpathica társsszervezésében elindított népzene, néptánc és népi ének mesterképzés résztvevői alkot-

bemutatkozó Kárpátalja Néptáncgyűttessel.

Szilágyi Mátyás, Magyarország Beregszászi Konzulátusának főkonzulja szerencsésnek és sikeresnek nevezte, hogy néptáncsal ünnepelünk, hisz ez élő és teremtő valóság, ma is járják, éneklük, egész magyar kultúránk dinamikus része, összetart bennünket Székelyföldtől Beregszászig.

– Történelmi pillanatok részesei lehetünk – kezdte köszöntő beszédét Orosz Ildikó. – Hisz régóta vágyunk rá, hogy legyen egy kárpátaljai

Az ünnepi köszöntőket követően aztán egy csodálatos táncszínházi előadás részesei lehettünk. A kárpátaljai táncok

ból sugárzott a szeretet, az, hogy szívvel-lélekkel csinálják, amire vállalkoztak: minél hitelesebben bemutatni és továbbörökíteni a kárpátaljai, valamint Kárpát-medencei magyar néptáncörökséget. Ugyanez a lelkesedés fűtötte az őket kísérő Kovács Sándor vezette BorzsaVári Népi Zenekar tagjait is, akik a magyar népdalkincsből is bemutattak egy csokorra valót. Kovács Abigél tisztán csengő hangja ezúttal is megbabonázta a közönséget. A nagyszerű közös produkcióban közreműködött Pál Lajos népzeneész, Magyarország Erdemes Művésze.

A 2018 júliusában alakult

ják – tudtuk meg Gál Adél műsorvezetőtől, a szervezést felvállaló PCS civil szervezet munkatársától. Az együttes szakmai partnere a Hagyományok Háza Hálózat kárpátaljai kirendeltsége, működését a Csoóri Sándor Program támogatja. A 18 főből álló lelkes csapat Kárpátalja minden járásából, heti rendszerességgel jár össze a próbákra Péterfalvára. Akad, aki 150 kilométert utazik, hogy részt vehessen a felkészülési folyamatban. A csapat művészeti vezetője Sikentánc Szilveszter, örökös aranyarkantyús táncos, a Népművészet Ifjú Mestere, aki kihívásnak és nagy lehetőségnek tartja, hogy Kárpátalján is megalakulhatott egy válogatott, felnőtt, autentikus magyar néptáncot művelő együttes.

A Kárpátalja Néptáncgyűttes *Kárpátalja, édes haza* címet viselő produkciójával Beregszászon fergeteges sikert aratott, a közönség felállva, hosszú percekig tartó vastapssal köszönte meg a felejthetetlen élményt. További sikereket kívánunk a nagyszerű csapatnak.

Marton Erzsébet

Otthon a népművészet Időfonalában

A Kárpátaljai Népfőiskolai Egyesület és a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház közös szervezésében mutatták be az *Időfonal* című színpadi produkciót Beregszászon, a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színházban. Az előadást Vidnyánszky Attila rendezte, a projektigazgató Molnár Eleonóra, a Kárpátaljai Népfőiskolai Egyesület elnöke volt, a színészek Hrivnák Tünde divattervező ruháit viselték.

Az előadás előtt Molnár Eleonóra köszöntötte a megjelenteket, közöttük a díszvendéget, Kövér Lászlót, a magyar Országgyűlés elnökét. Elmondta, a kárpátaljai magyarság tagjai olyan különleges értékkeremtő tevékenységet folytatnak, amely nemcsak Kárpátalján, a Kárpát-medencében, de a nagyvilágban is alkalmas a figyelem felkeltésére. – Ma este egy új műfaj születésének a pillanatait élhetjük meg itt, közösen, ugyanis egy olyan színpadi produkciót szeretnénk bemutatni, amely műfaji határokat feszeget. Nem színházi előadás, nem divatbemutató, hanem egy olyan különleges művészi teljesítmény, amely bemutatja magyar nemzetünk múltját, hagyományait, s mindez eszköze annak, hogy a kárpátaljai népművészetnek társadalmi rangot szerezzen. A mai előadásnak a legfontosabb üzenete az, hogy az értékeink állandóak, de folyamatosan megújulásra kényszerülnek – magyarázta a projektigazgató.

– Ma a kárpátaljai magyar alkotóerő előtt tisztelgünk, azt az alkotóerőt ünnepeljük, amely elpusztíthatatlan, mert szellemi gyökérzetével mélyen fonódik a szülőföldbe, a magyar kultúrába – hangsúlyozta ünnepi beszédében Kövér László. Kiemelte, a magyar a legsúlyosabb történelmi helyzetekben is megmaradt, és

egymásból erőt merítve mindig talpra állt itt, a Kárpát-medencében. Így volt ezt a múltban, és így lesz a jövőben is. Elmondta, hagyományaink kapaszkodót, biztonságot nyújtanak, életet, és mi, magyarok mindig az életet választjuk. – Nem azok lesznek a 21. század győztesei, akiknek erősebbek a rakétáik, hanem azok, akiknek erősebb az identitásuk, ugyanis az emberi identitás és az alkotóerő a legfontosabb verseny-

képességi tényezőnek fog bizonyulni az előttünk álló időkben. Az elmúlt években

Közép-Európában meghonosodni látszik egy olyan reménykeltő identitászemlélet, s a nyomában kialakuló állami együttműködésre való képesség, amelyet mi, magyarok jó szívvel ajánlhatunk Európa nyugati és keleti részének egyaránt – hangsúlyozta

a politikus. Végül a beregi szőttest és a nagydobronyi keresztszemest méltatta, amiket most egy új kollekciónak megszületéséhez hívtak segítségül.

Kövér László a média azon kérdésére, miért tartotta fontosnak a rendezvényt, a következőket mondta: – A mai est azt bizonyította számunkra, hogy a kárpátaljai magyarság identitását nyilván őrizni kell, de szerencsére nem sokat kell erősíteni, mert erős az magától is. Csak annyiban kell megtámogatni, hogy érezzék az itteniek, akik ragaszkodnak szülőföldjükhöz, hogy figyelnek rájuk, hogy nem kell ahhoz innen elmenniük, hogy emberhez méltó életet élhessenek. A magyar állam ehhez a maga módján igyekszik minden segítséget megadni.

Az előadás hatalmas sikert aratott, úgy a színészek alakítása, mint a divattervező ruhakölteményei. A darab megszületéséről ki más beszélhetett volna, mint Vidnyánszky Attila. A rendező elmondta, nem is igazán tudja, műfajilag hova sorolható az előadás, hiszen első alkalommal rendezett ilyesmit. – Ruhakollekciónak nem szerveztem még előadást, kísérlet volt, és persze izgulás, hogy működik-e. Most már örömmel tapasztaljuk, hogy működött. Abból próbáltam kiindulni, amiből a ruhák is kiindulnak. Itt olyan kollekciónak van szó, amelyben beregi szőttesek, illetve dobronyi hímezések motívumai vannak abszolút mai kisestélyi, nagyestélyi ruhákban. Arra a következtetésre jutottam, hogy ez valahol ugyanaz, amit mi csinálunk, a létező dolgaink, kincseink újraértelmezése, széles rétegekbe való kivitele. A mi színházunk filozófiája nagyon közel áll ehhez a gondolkodásmóddhoz, így megfogalmazódott, hogy induljunk el a kezdetektől,

fussunk végig kicsit a történelmünkön, de úgy, hogy közben lecövekelünk, leföldeljük ezt a mába, ezért vannak a ma hangulatát, a ma szorongásait, a ma fájdalmait és a ma örömeit ábrázoló, megfogalmazó versek.

H. Cs.

Mitracsek úr visszatér

Beszélgetés Lengyel Jánossal

A kárpátaljai emberek többsége örül földjei sikerének, éljenek bármerre is a nagyvilágban. Így vagyok ezzel magam is. Ezúttal egy olyan fiatalemberrel beszélgettem, aki bár nem így tervezte, a határ túloldalán talált önmagára. Lengyel János kárpátaljai származású szabadúszó irodalmár-újságíró számos írásában jelentette meg a kárpátaljai valóságot. Sokszor meghökkentő stílusban, de mindenképpen a valóságra orientálva fogalmazza meg gondolatait.

– *Honnan ez a szoros kötődés és élelátás, tapasztalat? Honnan indult Lengyel János, miért vette kezébe a vándorbotot, milyen álmokat szőtt, s megalálta-e azokat?* – kérdeztem az immáron 10. kötete megjelenése előtt álló fiatalembert.

– Beregszászon születtem, még a vörös csillagos unióban, a brezsnyevi pangás idején. Most többnyire a férhécsillagos unióban élek, ami a jelek szerint hamarosan a másik sorsára fog jutni... Szóval, Beregszászon iratkoztam be az élet iskolájába. Az első nagy ukrajnai gazdasági válság idején, 1994-ben elvesztettem az állásomat. A tartalékok hamar elfogytak, helyben nem találtam munkát, ezért követtem sok tízezer földim példáját. Lényegében én is a megélhetés kényszere miatt hagytam el szülőföldemet.

– *Eredetileg mégiscsak tanulás céljából utazott Magyarországra...*

– Valóban, ám családfenntartóként akkor nem engedhettem meg magamnak ezt a luxust. Végül is tíz évet húztam le vendégmunkásként a magyar iparban, erről könyvet is írtam *Fallal az arcnak* címmel. Alapos késsel jutottam el az egyetemre. Elvégeztem az ELTE BTK történelem szakát, emellett újságírói és afrikánisztikai képzést is szereztem. Sajnos nem tudtam elhelyezkedni a szakmában, jelenleg a biztonságtechnika területén dolgozom. De igyekszem folyamatosan képezni magam. Eközben Mitracsek is tanul... A szoros kötődés? Beregszászon születtem, és halálomig kárpátaljai magyar maradok. Jelenleg is kétfelki vagyok. Legalább háromszor próbáltam meg végleg itthon (*Kárpátalján, a szerk.*) maradni, de sajnos nem sikerült. Nem mindenki fogadott idehaza jó szívvel. Sajnos többször tapasztaltam egyfajta negatív, kirekesztő szeparatizmust. Vannak olyan ismerőseim, akik árulónak bélyegeztek, amiért a kényszerem engedve anno vándorbotot vettem a kezembe. A sors fintora: időközben ezek közül egyesek már Budapesten élnek, de vannak, akik Nyugat-Európában keresik a boldogulásukat...

– *És Lengyel Jánosnak sikerült megtalálnia önmagát?*

– Almain csak részben teljesültek. Nem sikerült megfutnom azt a karriert, amit fia-

talon célként tűztem ki magamnak. Ebben – a körülményeken túl – részben én is hibás vagyok, ezért nem is panaszkodom. A valóságból próbálom meg kihozni a legjobbat, bár olykor ezt utópisztikus módszerekkel teszem...

– *A 2012-ben napvilágot látott Mitracsek úr elfuserált életének hiteles története című kisregényében nagyon sok kárpátaljai magyar ismerhet magára. De ki is ez a Mitracsek úr? Hogyan született meg az alakja, s mennyire van benne maga az író?*

– Mitracsek úr – „lánykori nevén” Mitracsek Ödön –, de legalábbis alakjának képződményei már a múlt század 80-as éve-

iben meg voltak papírlapokon, gyűrött kockás füzetekben. Első történeteinek színhelye a szűkebb gyerekkori életterem, a Kolhoz utca és a Kossuth Lajos középiskola. Alakja később felbukkant a Május 1. nevű bútorgyárban, az úgynevezett Fradi parki baráti társaságban, Beregszász-szerte, és végül a kishaza irodalmi életében. Mitracsek Ödön legalább nyolc élő személy és sztereotípiát alkotja, természetesen nagy(m)értékben önmagamról mintáztam. Kárpátalja irodalmi színterén 2005-ben jelent meg először, nevezetesen a Nagy Zoltán Mihály vezette *Együtt* című folyóirat oldalain. Később már olyan lapok is közölték történeteit, mint a *Búvópatak*, a *Partium*, az *Agria*, az *Újnautilus*, a *Magyar Műzsa*, vagy a Kárpát-Medencei Újságírók Egyesületének honlapja. Ha röviden akarom jellemezni Mitracseket, olyan ő, mint egy befejezetlen festmény, ahol a vászon széleinelég még rengeteg a fehér folt.

– *Ezt kitöltendő most folytatódik a Mitracsek-történet... Hogyan?*

– A *Mitracsek úr visszatér* című kötet a főhős temetésével indul, vagyis folytatódik. A beregszászi temető felé nagy tömeg kíséri az író által meghalasztott (persze csak merő jóakarattól) irodalmi hőst. A gyászolók között számos ismert, élő és kitalált, fő- és mellékszereplő lépked. Ez a néma menet

egyben tiltakozás, a költött irodalmi alakok tiltakozása az írói önkény ellen. A történetben feltűnnek a kortárs összmagyar és a Kárpátalján művelt irodalom egyes képviselői is. Mitracsek úr önkényesen kikel koporsójából és megszökik, hogy az illetékes bíróságon feljelentse az alkotóját, az író, azaz engem.

– *És a hosszas bírósági procedúra során számos téma felmerül...*

– Igyekszem a történetbe bevonni a világot, Európa és persze a magyarság aktuális történeteseit. Emiatt az évek során már többször bővítettem, frissítettem a szöveget. Külön hangsúlyt fektetek az író és a Mitracsek közötti párbeszédre, ahol érzékeltetem az alá- és fölrendeltetés visszasságait, a kisember kiszolgáltatottságát, megalázottságát. Ugyanakkor be szeretném mutatni az értelmetlen bürokratikus útvesztőket, ahol a jog hálójában vergődő embert elnyeli a paragrafusok ingoványa. A per során mindkét oldalon tipikus alakok jelennek meg, hogy tanúsokodjanak. Némelyek mindkét fél mellett, attól függ, hogy ki ígér többet a fáradozásaikért. Író és hőse az átélt nehézségek és meghurcoltatás hatására rájönnek, hogy egymásra vannak utalva, összetartoznak. Megpróbálják elrendezni a vitáikat, de a dolgok menete már régen nem az ő kezükben van, a történet már túllépett rajtuk, a per kinötte önmagát.

– *Időközben két politikai, társadalmi, világnézeti székértábor áll egymással szemben...*

– Igen, és ezeket már nem érdekli a támogatottjuk, csak felhasználják őket a saját céljaik érdekében. Író és főhős felismeri ezt. Csendben lelépnek a színről, hazaszöknek Kárpátaljára és a megbékélést kezdik el hirdetni. Az író visszavonul, önkéntes száműzetést vállal, mert még a közeli kollégáival sem tudja megértetni, hogy milyen fontos az összetartozás, az egység. Sokkal fontosabb, ki, mit és hogyan ír, mikor, hol és mennyit publikál. Viszont Mitracsek úr nem adja fel a küzdelmet, hol kárpátaljai Gandhiként békésen harcol és próbál jobb belátásra bírni másokat is, hol az ír Michael Collins módszereit követve kiiktatja ellenlbasait, az akadékoskodókat. Ez viszont, helyhiány miatt átcsúszik a harmadik részbe.

– *Ez azt jelenti, hogy ennek is lesz folytatása?*

– Igen. Eredetileg a 2012-es könyvvel befejeztem Mitracsek történetét, de aztán – főként olvasói nyomásra, merthogy már Mitracsek-rajongók is vannak – úgy döntöttem, folytatom. Így született meg a *Mitracsek úr visszatér, avagy Feltámadás Beregszászon*, amely a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával, az Intermix Kiadó gondozásában most jelenik meg a 2019-es Ünnepi Könyvhétre. És a harmadik részt is elkezdtem már írni, azaz, elkezdjük, mert ez egy párhuzamos kötet lesz, egy történet, két látásmód: én írom Mitracseket, ő ír engem.

– *Sok sikert mindkettőjüknek!*

Kovács Erzsébet

Jókai Mór

*A nagy világon e kívül
nincsen számodra hely...*

Vörösmarty

Szívet cseréljen az, ki hazát cserél!

Tompa

Vándoroljatok ki...

(Részlet)

Ha a szív mitemsem érez, midőn e szóra gondol, – ha a hazát csak akkor kell szeretni, midőn ezt tenni élv és dicsőség és akkor nem, midőn a honszeretet neve keserv, – ha a távozni készülő nem hall lelkében semmi hangot, mely azt susogja: maradj, maradj! ha számot vetve magatokkal, meggyőződ-tetek felőle, hogy itthon nem tudtok semmit többé használni, ha a legszentebb remények utolsó csilláma is kihamvadt kebletekben, – ha nem szerettek senkit és semmit többé, a ki utánatok itt marad, – akkor ... vándoroljatok ki.

Hisz mi az a hon? Föld, melyet másutt ingyen osztogatnak. – Itt ugyan őseid vérén zöldül a fű, de amott még gazdagabb; – itt ugyan minden lépten nemzeti emlék akasztja meg pillantatod, kedves vagy bánatos, dicsőség vagy gyász emléke; egy halom, egy diadalmező, egy rom vagy egy sír, – mit látsz rajtuk? kilátás van másutt is, s a kik elmúltak, azoknak mindegy, akár emlékeznek rájuk, akár sem.

Légy hidegvérű. Hát mi érdeme van arra a nemzetnek, hogy szeresd, hogy hozzá tartozó légy? Históriaja más népnek is van, nagyobb is talán, mint nekünk, – jövője fényesebb akárhánynak, – gazdagabb valamennyi. S mi az a honszeretet? Lelki gyöngesség, költői rajongás, gyermeki ösztön. Ha kérdeni találja benned valami titkos érzelm: nem látod-e ez ismerős rónákat, miknek virágait is névszerint ismered? nem andalog-e emléked azon ház küszöbén, hol gyermek-éveid eljátszottad? nem csengnek-e füledbe azon ismerős dallamok, mik a mezők virágaival együtt teremnek? nem jelennek-e meg álmaidban mindazok arcai, a kiket szerettél? nem alszol-e csendesesen, azt tudva, hogy fejed szülőfölded keblén pihen? nem száll-e szivedbe büszkeség, ha a múltakra gondolsz, s nem dagad-e önérettől, ha a jövőre nézsz? s mindezeket magaddal fogod-e vihetni? a délibábos rónákat, az ismerős hajlékot, az édes dallamot, a kedves arcokat, az emléket és a reményt, mely a nemzet éltéhez van kötve? – utasítsd ki ez érzelmeket szivedből s hitesd el magaddal, hogy elég nagy a világ, hogy az emberek mindenütt egyenlők, s hogy az mindegy az emberiségre nézve, akár van magyar nemzet a világon, akár nincs.

Vándoroljatok ki! Adjátok el földeiteket akárkinek, a ki legjobb árt ad értük, hadd jöjjön helyetekbe idegen nép, s ne maradjon itt más magyarnak, mint a bolondok, kik szerelmese a földbe, s a szegények, kik kénytelenek azt szeretni. Beszélgetsetek egymásnak, hogy itt az idő, melyben a nemzet megoszlattassék, hogy szétmenjen keletnek, nyugotnak, hogy ne éljen ott, a hol ősei meghaltak s ne haljon meg ott, a hol született.

Vándoroljatok ki. A ki ebben nem érez egyebet, mint az éghajlat változását, ki visszatekinthet a határról, a nélkül, hogy szemei nedvesek volnának, a kinek nincs egyéb terhe, mint az uti podgyász, a kinek nincs kedve bátor arccsal fordulni a borus idők felé, s csak a napfényt keresi, az boldog ember, s okosan cselekszik, ha itthagy bennünket, kik el vagyunk szánva túrni mindent, fáradni mindig és megtartani a régi szívet mindhalálig!

Vándoroljatok ki! Árnyképek. 1-58. old. Révai Testvérek Kiadása Budapest, 1894.

Veres Péter

Ha nem lehettél szálfá

Kapaszkodj meg ebbe a földbe erősen, magyarom,
ha nem lehettél szálfá, legyél hát cserje,
vagy legyél csak gyom.

Nézd a tarackot,
nem árthat annak se aszály, se árvíz, se fagy, se tűz,
hiába perzselik azt fönt, s hiába vagdalják alant.
Tavasszal nem mozdul, azt hinnéd, kihalt,
pedig az alatt, ott lenn a mélyben ágakat ereszt,
acélhegyű gyökerével bejárja a sívó homokot,
a zörgő kavicsot;
a sovány agyagot éppúgy, mint a buja televényt,
szorgosan furkál, terjed, telepít,
s mire a tavasz virágzó füvei száraz avarrá válnak,
ő vígan zöldell újra, s buja sűrűségét felmutatja a nyárnak.

Vagy nézd a perjét,
hiába fordítja ki az eke, hiába tépi szét
a kegyetlen borona,
ahova kerül, ottragad, gyökerei mindjárt
új szálakat eresztenek,
lekötnek, tanyát vernek,
s holnap a gazda szemébe nevetnek.
Ez a föld itt a tiéd, tartsad hát erősen, magyarom,
ha nem lehettél benne szálfá, legyél hát cserje, vagy
legyél csak gyom.

Nézd csak a tippant,
a szikes puszták apró bokrait.
Nyár végén kiégnek,
s még torsaikat is porrá veri ezernyi birkaláb.
Tavasszal mégis kibújnak,
s pici magvakkal telt zászloikat vígan lengetik
a sovány pusztai szelek.
Vagy nézd a sziksalátát,
a lekaszált rét ájult füvei közül kiugrik hirtelen,
s ehetetlen kórójának öröklila virágával
fenntartja az életet a halott mezők felett.
Nézd a töviseket is:

a gyengénszúrót, a cigánymogyorót,
a gelicetövist és az ördögszekeret.
Nézd a messzire virító bogáncsot
s a ravaszul lapuló királydinnyét.
Hiába irtja ezeket csöszök, kerülők serege,
hiába röpködnek ellenük az írott parancsok,
nem engednek, újra és ezerszer újra visszajönnek
– és szúrnak, mert egyebet nem tehetnek.
Szúrj hát te is, de ne engedd ezt a földet, magyarom,
ha nem lehetsz már benne szálfá, legyél hát cserje,
vagy legyél csak gyom.
S hogyha nem élhetsz magadnak,
virágod legyen mérges, mint a kutyatej,
ágaid legyenek tüskések, mint a vadrózsa,
legyenek görbék, mint a galagonya,
gyümölcsöd legyen fanyar, mint a vadkőkény,
vagy legyen keserű, mint a farkasalma, –
csak bőven termő bamba diófája ne legyél senkinek.
Ez a föld a tiéd, tartsd meg hát magadnak, magyarom,
ha nem lehetsz már benne szálfá, legyél hát cserje,
vagy legyél csak gyom.

Weinrauch Katalin

Tavaszcvaró

Az asszony, arcát odakinálva a koradélutánban sápadtan aranylós télvégi napfénynek, mészázva üldögél szobájában az ablaknál, anyjától örökölt, merev hátú, nem túl kényelmes karosszékében. Szeret itt ülni, innen belátni az utcának mindkét oldalát, a fák lombja nem takarja el előle a kilátást, a rügyek még alszanak, az igazi tavasz még várat magára. Jó elnézegetni, hogy mi történik kinn az utcán. Habár így, a hétvégén nem sok a látnivaló. Hűvös szél fújdogál, ám amikor erőre kap, gorombán megcsipkedti az arcomat, talán ezért nem látni sétáló embereket. A járdán néha gyors, sietős léptek kopognak, a kockakövel kiharokt főüt és a gyalogjáró közötti füves sávon pedig egy magányos, otthonából elcsavargott kutya lohól valahová.

Ezen azonnal elmosolyodik, mert eszébe jut a már felnőtt lányunokája, aki egészen kicsi korában, egyik napon bánatosan így mesélte el a kedvenc, csupaször pulijának szökését otthonukból:

– Képzeld, nagyi, én láttam, amikor átbújt a kerítés alatt, és elment.

– No és hová, merre ment? – kérdezte a gyerektől.

A kicsi lány tétován nézett rá, megzavarhatta a kutyát takaró rojtos szőrfüggöny, ami miatt néha nem tudta, hol van az eb eleje, hol a hátulja, így aztán egy két éves logikájával válaszolta: hát tudod, előre szaladt arra, amerre a feje van.

No, ez a kutya is épp olyan sietősen és céltudatosan szedi a lábát arra, amerre a feje van, előre. Mintha időre kéne oda érnie, ahol már várnak rá, ő pedig késésben van. Fajkutyának nézi, kistermetű, pedigrés féle, de látszik rajta, hogy már régebben elszökhetett otthonról. Biztosan keresi a gazdája, igencsak elhanyagolt a szegény állat. Loncsos, ápolatlan a szőre, jó szállást lelhetnek bundájában az ingyenélő bolhák, elszaporodhattak benne így, a tél végén... Ráadásul, szemérmetlen módon szívják is szállásadójuk vérét. A füle töve lehet a célpont, ott csipik, marják a legkíméletlenebbül. Lám, az eb most is miattuk szakíthatta meg sietős útját. Olyan hirtelen torpan meg, hogy majd orra bukik, aztán fenekére huppan, s lehunyt szemmel, kéjes élvezettel, hosszan vakarja hol az egyik, hol a másik fülét. Kicsit szédelősen áll talpra, aztán beleszaglászik a levegőbe: igaz, a bolhák továbbra is csipik, ámde a hűvös, télszagú szélben már érezhető a koratavas lehelete, az eljövendő új élet, amely magában hordozza a párvalasztás semmi máshoz nem hasonlítható csodáját – tehát nem lehet tovább vakarózni, menni kell! Mivel nem látni járművet, a kutya, irányt változtatva, átszalad a főúton, és szaporán a patakhoz igyekszik. Ott min-

dig történik valami, s bármi megeshet. A szimata azt jelzi, ott van a helye! Sok kutya találkahelye a vízpart, talán már gyülekeznek is...

Az asszony egyéb híján a kutyát figyeli. Csak mielőbb hazakerülne ez a jobb sorsra érdemes, elhanyagolt is szép kis jószág! Bár most, hogy szagot fogott, ki tudja, hazajut-e a közeljövőben... Nagyot sóhajt: látszik, hogy megöregedtem! Már egy gazdátlanul csavargó kutya látványa is eseményszámba megy, innen, bentről nézegetve a kinti világot. A látottakat aztán magamban tovább tudom gondolni... Nem igazán érdekes időtöltés, de jobb híján megteszi. Ma nincs kedvem menni sehova, nem szeretem a hideg szelet.

Megborzong, és dob a cserépkályha nagyra tátott szájába pár göcsörtös tuskót. Mintha hűvösebb lenne a házban... Hát hogyne, az ablaktól elkanyarodott a nap, derűs sugarával nem leleskedik be a szobába. Igaz, inkább csak világít, semmint melegít, ám a fénye biztató, az már az eljövendő tavasz ígérete. Nehézkesen feltornázza magát a kényelmesnek nem nevezhető karosszékéből – régen vehetett volna helyette egy kerekéken guruló, kispárnázott székcsofát, de még a gondolatát is azonnal elhessenti magától: minek? Ez volt anyám kedvenc széke, ebben üldögélve várt rám. Meg hát arra a kis időre, ami még hátra van...

Felállva vet még egy pillantást az utcára, ahonnan a csukott ablakon át gyerekhang szűrődik be hozzá: Nórika viszi haza a kisfiút az óvodából. Sójajtvá gondolja: szegény kis fiatalasszony... Még jó, hogy együtt lakik a szüléivel. Ki gondolta volna arról az emberről... Mekkora szerelem volt! De vajon a férje részéről is? Ám a gyereket nagyon várták... elég sokáig nem jött. Még az egyetemen ismerkedtek össze, aztán a fiú idejött férjnek Nóriékhoz. Szorgalmas, rendes embernek tudta mindenki... én is. Jó állásuk volt, együtt, egy helyen dolgoztak, jól megvoltak. Amikor végre jelentkezett a baba, minden szomszéd együtt örült a fiatalokkal a kicsi jöttének. Ők közben belefogtak a tatarozásba. Átépítették a régi házat, a dédpapa odaadta nekik az utcára néző szép nagy szobákat, hagyta, hogy kedvükre alakítsák át. Ötletes kis babasarkot választottak le az egyik szobában a kicsi fiúnak, boldognak tünnek. Ő is így gondolta, amikor babalátogatásban volt náluk. Szép, formás kisfiút látott a kiságyban, meg egy büszke apukát és a gyermekét nagyon szerető, gondos anyukát, aki azután több mint másfél évig szoptatta a babát. Nem sokat pihenhetett a kicsi mellett, bár az apuka besegített neki. Innen, a szobából nézegettem, ahogy

a papa kisfiát sétáltatja a babakocsiban. Egyszer éppen akkor voltam kinn a ház előtti kiskertben, amikor a férfi hazafelé igyekezett a munkából. Barátságos ember volt, s bár látszott rajta, hogy siet, mégis megállt, hogy szót váltson velem, eldicsekedjen a kisfia legújabb fotójával, amit okostelefonjával készített a gyerekről. Mikor is volt ez? Van annak már több mint két éve...

Ilyen télvégi, tavaszváró idő volt akkor is, csak jóval melegebb. A kiskertben a hóvirágok itt-ott már kikandikáltak az elszáradt fű alól, s ő éppen az ébredező kis virágokban gyönyörködött, amikor beköszönt a szomszéd, akit utoljára karácsony táján látott. Amíg a fényképet nézte, az ember boldog újévet kívánt neki. Mosolyogva köszönte meg a későn jött jókívánságot, s nevetve válaszolta: ez az év már régebben elkezdődött, jócskán odébb vagyunk a kezdetétől. Lám, lassan itt a tavasz...

– Igaza van, Böske néni, de ebből az évből még hátra van tíz hónap, s abba beleférfhet sok jó meg szép, akár boldogság is. Amúgy meg, a jókívánság mindenkor jól jön... Igazam van?

Az emlékezéstől összeszorul a szíve: barátságos ember volt... Kedves szavú, szép beszédű. Ezen eltűnődik: vagy inkább csak annak látszott. Nem tudja, mit gondoljon róla. De most már úgy is mindegy.

Időközben az élet megváltozott, nehezebb lett, a pénz meg egyre kevesebb. A Józsi fizetéséből szűkösen futotta a kis család mindennapi szükségleteire. A gyerekekre kapott pénz Nórika mind a picire költötte, de a lakás átépítése, amibe oly nagy reményekkel vágtak bele, csak vitte, egyre vitte a mind szűkösebb keresetet. Az árak az évig szöktek, drágult vele a még hiányzó építőanyag is. De nem csak az ő sorsuk változott meg. A velük egy időben házasodott, kisgyermekes pároknak hasonló nehézségekkel kellett megküzdeniük naponta. Főleg azt követően, hogy egymás után szűntek meg a munkahelyek, úgy a mi vidékükön, mint bárhol másutt országos viszonylatban. Az asszony sóhajtva gondolja: vajon mit hoz majd a tavasz? Sok jót aligha...

Azok a távolabbi országrészekből ide sereglett, egy töről metszett népek, akik évtizedeken át egy fedél alatt békeességben, szomszédokként éltek, egymás között házasodtak, hasonló nyelvet beszéltek, azonos a hitük és szokásaik, egyszer csak váratlanul, szinte parancs szóra egymás torkának ugrottak. Nincs rá kézzel fogható magyarázat, hogy lehetett ezeket az embereket, nemritkán egyazon családok tagjait ilyen hatásosan egymás ellen uszítani, s értelmetlen háborús öldöklésbe, pusztításba kényszeríteni. Így, akik tehették, felkerekedtek, és tömegesen hagyták el a háborús övezeteket.

Ide is jöttek, nem is kevesen, odahagyva az otthonukat, szétlőtt szü-

lővárosaikat, minden tulajdonukat, megszerzett javaikat, hogy aztán a mi provinciánkban vessék meg a lábukat, folytassák életüket. A jelenlétük hamar rányomta bélyegét az itteniek korábbi életvitelére, mindennapjaira. Rövid idő alatt megváltoztatták a vidék arculatát, az őslakosok szokásait, a lakosság homogén összetételét. Átvették az uralmat a közigazgatásban, s a törvényeket a saját szájuk íze szerint alkalmazva, rákényszerítik akarataikat az emberekre, éppen úgy, ahogy ez itt már megtörtént egyszer, sok éve, a háborút követő esztendőkből. És a változások legelszomorítóbb végeredménye, hogy akkor is, most is a magyar családok kerültek a legkilátástalanabb helyzetbe.

A gyűlölködő politikai csoportok uszításának következtében a lassan beszivárgott és az ide született, egymás mellett élő emberek között felütötte fejét az eddig soha nem tapasztalt nacionalizmus, aláásva a békés nyugalmat, megkérdőjelezve az egyes nemzetek létjogosultságát a szülőföldjükön. Az áskálódók által szított, szándékosan elferdített propaganda hatásos terjesztésének eredményeként az itteni emberek megalázva, önérzetükben sértve üldöztetéseknek lettek kitéve, és tehetetlenül szembesültek az ellenük irányuló ellenséges törekvések fenyegető jelenségével. No meg azzal a megváltozott légkörrel, amely napról napra mind fojtogatásban emészti fel a gyökereikkel ide, ehhez a földhöz kötött őslakosok holnapokba vetett hitét. A váratlan agresszióiktól, a létbizonytalanságtól való félelem eluralkodott az itt élőkön, és akik tehetik, elmenekülnek a szülőföldről. Egyre több a csonka, széthullott család, mind több a félárva gyermek... A nő nagyot sóhajtva simít végig az arcán, aztán összekulcsolja a kezét:

– Istenem, én jó Atyám, mennyi mindent kellett és kell mind a mai napig megélni az itt élőknek, mert ide születünk, magyarok vagyunk. Hiszen az ük-ük őseink is itt, ebben a földben nyugszanak. Uram, Atyánk, ne engedd, hogy elüldözzék az ide való embereket, hogy világcsavargók legyenek, csonkák maradjanak a családok! Az idős asszony arcán könnyek folynak végig, ám ő észre sem veszi, hogy sír:

– Drága Szűzanyám, ne ejtsd ki kötevényedből a sok száz éve itt élőket, nézz le rájuk, tartsd meg őket!

Kezét összekulcsolva motyogja:

– Atyám, lásd, üresek maradnak az iskoláink és a templomok, ha széthullnak a családok...

Tenyérével a kályhára támaszkodva karjára hajtja a fejét: hát így ment el, ezért ment el a Józsi is... A jobb élet reményében... Eleinte kérdeztem még Nőrikától, mennyi időre? Nem lenne jobb, ha te is elmennél az uraddal? Nóra bizonytalanul, akadozva válaszolta: Jóska nem sok időre hagyta itt őket... fontos neki a család. Húsvétra biztosan hazajön... Jó

állást talált, nem nehéz a munkája, szép a fizetése, igaz, sokat dolgozik. Néha még beszélni sem tud, amikor felhívja. De még nem talált lakást, munkásszállóra nem viheti a kicsit, valahogy majd csak kibírják azt a kis időt, amíg nincsenek együtt. Majd húsvétkor itthon lesz!

Hát haza is jött Jóska, Böske néni látta a gyerekekkel. Am alig érkezett meg, már ment is vissza. Sürgős munka vár rá, nem maradhat – így mondta. Csak azt hallgatta el, hogy már más is várja, nemcsak a munka. Nagyon rövid idő kellett hozzá, hogy a fiatal feleségét és kisfiát kiradírozza eddigi életéből. Azt tette, amit itt, a közelben az a másik két férfi. A feleségüket ide köti a meglévő munkájuk, meg az iskolás gyermekeik. Az emberek alig mentek el dolgozni, más asszonyt találtak, az anyósok meg a feleségeket kárhoztatják érte...

Nyáron Böske néni egyszer sem találkozott Jóskaival. Nórika egyedül sétálgatott a kisfiúval, beszélgetett a már járkáló, okos gyermekkel, türelmesen magyarázott, válaszoltatott neki. Az asszony nem tudta biztosan, hogy csak ő látja-e így az ablakból nézve, de feltűnt neki, mennyire igyekszik Nóra mindig vidámnak látszani, mosolygósan beszélni a kisfiúval. Türellemmel magyarázott, válaszoltatott Zsombi szűnni nem akaró kérdéseire, ám amikor köszön és találkozik a tekintetük, nem tudja palástolni a szeméből kikönyökölő szomorúságot. El nem sirt könnyeitől megfakult bánatfüggöny takarta el szemében a boldogság egykori csillogását. Szeretettel válaszoltat a kisfiának, ám hangjából hiányzik az életöröm.

– Nem, kisfiam, az nem apa... majd hazajön... nem holnap... máskor... nem tudom, mikor lesz a máskor... dehogy nem szeret téged. Nézd csak, milyen szép szekeret híz az a lovacska, látod, kiscsikó is megy az anyukája mellett... persze, van apukája, hogyne lenne... nem tudom, hol van... talán kinn, a legelőn... a ló apukák ott vannak, nem a gyárban dolgoznak... Nézd, nagypapa terád vár. Az iskolában volt, nagy is, igen, tanítják a gyerekeket. Elvigyen valahova az autójával? Nem, apa nem visz el... majd nagyapával elmentek a dédimamához, vár téged, igen, szeret... Az apa mamája? Ó messze lakik, falun... apa is messze van... persze, majd egyszer ő visz el hozzá... nem tudom, mikor... Látod, a napocska már aludni megy, álmos. Gyere, menjünk haza, építünk ketten legóból várat, aztán mesélek neked...

Nem... nem veled fogok építeni! Én apát akarom, ő meséljen!

Nőrika tehetetlenül nézi a gyereket. A kisfiú makacsul áll a ház előtti járdán, a rácsos kerítésbe kapaszkodik, nem hajlandó mozdulni, az apját várja. Bözsi néni a szája elé kapja a kezét, hogy hangosan fel ne sirjon. Nézi az anyát és a gyereket.

– Józsi, mit tettél, hogy tehetted ezt? Hát van neked szíved? Van egyáltalán apai érzés, szeretet... vagy olyan gyorsan elszáll, akár egy sóhajtás a szél szárnyán?

Te sem vagy különb, mint a legtöbb férfi... tisztelet a kivételnek... Az a másik nő vajon szebb Nórinál, csinosabb vagy jobb? Nagyon különleges lehet, mert hamar ráleltél! Vagy inkább ő talált rád? Idősebb nálad, jóval... Innen ment ő is dolgozni, mint te. Bár nem földid, a háborús övezetből való. Téged talált meg tolmácsnak... vagyis most éppen téged. Ügyes! Hányadik vagy nála a sorban? Már van két nagyobbacska gyermeke... valahol... Ki tudja, merre lehetnek, az apukák ismeretlenek. Van ám forgalom a nő életében! Hiába, nehéz számon tartani olyan semmiséget, mint egy-két véletlenül besikerült gyermek. Am téged, Jóska, ez cseppet sem zavar, neked is ő kell! Valamit nagyon tudhat az a büdös... á, hagyjuk! De arra készülj fel, te becsület bajnoka, ha jön egy másik, pénzesebb pasas, téged is lapátra tesz, éppen úgy, mint sorban az eddigieket. Kívánom, hogy így legyen! Igaz, a te életeden, jövődön ez már nem sokat változtat. Számodra nincs visszaút! Nóra már tett annak érdekében, hogy így legyen.

– Böske néni, elváltam Jóskától – hozta Nóra az asszony tudomására azt, amit ő már rég megsejtett.

Nőrika nem panaszkodott, és rosszat sem mondott rá. Már tudott, bírt beszélni az elmúlt időszak keservéről, fájdalomról, az őt ért csalódásról. Félszavakkal utalt rá, hogy a legelső pillanattól kezdve mennyire idegen volt és maradt is a férje családjában. Józsi ez láthatóan nem zavarta, és nem tett semmit annak érdekében, hogy az anyja és a testvére elfogadja Nórit. Úgy érezte, a kényeztetés, a jó szó csak neki jár még felnőtten is. Egyedül a nagymama fordult szeretettel Nóri felé. Az anyósa soha! Egyszerűen nem szerette a menyét. Ennek okát a fiatalasszony nem tudta, vagy nem részletezte. Böske nénit az ütötte szíven, hogy amikor megszűletett a régen várt unoka, már egyhónapos volt, amikor az anyós eljött meglátogatni őket. A látogatás rövid volt, ám annál hatásosabb. A mama „gyönyörű” ajándékkal lepte meg a menyét és picit unokáját. Mielőtt elment, búcsúzóul azzal fordult a fiához Nóra jelenlétében:

– Na, Józsi, itt és most kijelentem neked, vagy Nórit választod, vagy engem, az anyádat...

Az idős nő képtelen túltenni magát ennek az asszonynak a viselkedésén, a szavain. Nórit pályás kora óta ismeri. A nagymamája emlékét soha nem tudja kitörölni a lelkéből, évtizedekig nemcsak szomszédok voltak, hanem igazi, jó barát-nők is. Egy testvérnél is többet jelentett a számára, szerencsésnek tudta magát, hogy ilyen intelligens, segítőkész asszonyt ismert meg benne. Szeretett barátnője gyerekeit és unokáit, az eszes, kedves Nőrikát különösképpen.

– Hát, Józsi, ha már ő nem volt elég jó a családonak, meg neked... Vajon mire gondoltál, amikor leléptél Nóritól és a gyermektől? Bárkiről elhittem volna, ▶

Weinrauch Katalin

Tavaszcím

hogy képmutató ember, de rólad soha nem feltételeztem. Hát, ennyit az emberismeretemről. Bár, ha belegondolok, apapélda nemigen lebeghetett a szemed előtt. Valójában soha nem nevelt az apád. Kicsi gyerek voltál, amikor a szüleid szétváltak. Aztán a nagymamák vették kezükbe a sorsodat, mert az anyukádnak nem volt rád ideje a sok munkája miatt. Ezt is Nóra mesélte egyszer, már régebben. Aztán a nagymamák minden szeretetüket rád pazarolták, elkényeztetett, öntörvényű gyerek voltál. Hát, Józsi, ez a te valós alaptermészeted, ez köszönhető vissza. A kisfiadat, őt nagyon sajnálom – sóhajtja az asszony. – Lassan majd csak megnyugszik, elfeledd az apját. Bár, most még nagyon friss, fájó neki a hiányod. A Nóri szülei, hál' Istennek, még fiatalok, a nagypapa segít majd pótolni az apát, ha nem is tudja átvenni a szerepét. Bízom benne, hogy Nórika is továbblép, várja még tavasz, ami meghozza neki az igazi társat. Az Úr mindig tudja, mit miért csinál...

– Éppen rád gondoltam... Várj, Nóra, kimegyek hozzád. A gyerekekért még az oviba? Elkísérek, na, mesélj!

– A napokban meglátogatott a volt anyósom. Nem hittem a szememnek, kész csoda volt. Gondoltam, akar tőlem valamit. Nyertem! Rimánkodott, hogy beszéljek a Jóska fejével, hagyja el „azt” a nőt. Mondtam, nincs vele miről beszélnem, mi elváltunk. Nem tudhatta, mert csak kapkodta a levegőt. Könyörgött, hogy fogadjam vissza, mert egy senki lesz a fiából, az a nő nem Józsihoz való. Én sem voltam az, igaz?!

– Ne haragudj rám! Te más vagy! De ez egy vén ribanc, egy senkiházi. Ha haza meri hozni, baltát vágok a kocsijába. Meglátod, én megteszem. Nóra, ne haragudj rám! Segíts nekem, segíts!

– Hogy segítsék? Add meg a nő telefonszámát!

– Nekem nincsen, de Józsi itt hagyta a régi telefonját, amikor a válás után bejött a holmijáért, biztos benne van a szeretője száma...

– Nem nézted meg?

– Én nem!

A volt anyósom sírva ment el... Tudja, Böske néni, még meg is sajnáltam... pedig a gyereket meg sem kérdezte...

– Nórikám, a gyerek örült az apjának? Józsi nem várta meg a fiát, oviban volt... De jobb ez így, felkavarta volna az apja látványa. Tegnap aztán felhívott Jóska, és arra kért, hogy beszéljek az anyjával. Megőrjítik őket, óránként hívogatja a barátnőjét, azt üvölti neki, takarodjon az életéből! Ha nem megy el, idejön és megvakítja, kiforrázza a szemét. Félek, anyám megteszi, még ha börtönbe kerül is miatta... Nóri, kérlek, segíts nekem, beszélj velem!

– Mit válaszoltál neki, Nórikám?

– Megkérdeztem tőle, van-e a szemétségének határa. Majd így folytattam: ám tudod mit, Józsi? Hogyha az anyád tényleg megvakítja a szeretődöt, akkor elmegyek hozzátok, és segíték neki, hogy vakon is be tudjon feküdni az ágyadba...

A két nőből egyszerre tört ki a harsogó nevetés. A nagy hahotától a szemükből is kicsordult könny. Csak mind a kettőjüknek más okból.

Weinrauch Katalin

Kárpátaljai magyar anekdotakincs

NUNU BÉLA MALACAI

A földművesnek, a gazdálkodó embernek a vérébe van kódolva az optimista szemlélet. Nem is tehet másként, akkor is újakezdi, ha fagy, jégeső vagy árvíz vitte el a termést, ha járvány tizedelte meg a jószágállományt. Mert a legfontosabb parancs: enni, élni kell.

A kisbégányi cigánysoron Nunu Béla azon kevesek közé tartozott, akik rendszeresen hízaltak sertést. Népes családjának kellett a hús, a zsírozó, s szerencsére a közeli abraktakarmány-gyárból viszonylag olcsón hozzá lehetett jutni a készre darált terményhez.

Ezen a tavaszon Nunu Béla szókas szerint vett három szép kiállítás malacot. Aztán hallotta a szomorú hírt: a környéken dögvész pusztít, amely már elérte Kisbégányt is. Viszont a falunak ezt a végét sokáig elkerülte a baj. De aztán csak beütött a krach, mert az egyik reggel az egyik növendékjószág megdöglött.

– Nem baj – legyintett a kárvalott –, ott döglök, ahol van miből.

De aztán rá néhány napra elpusztult a következő malac is. Mindegyik közül a legszebb.

– Jut is, marad is – jegyezte meg emberünk, miközben elásta a tetemet. A közelben állók ekkor egykét könnyecseppet vétek felfedezni Nunu Béla mindig mosolygó arcán.

Nem telt bele egy hét, kiszenvedett a harmadik malacka is.

A gazda már sejtette, hogy ilyen szomorú véget ér ez a történet, és csak ennyit mondott:

– Végre megszűnt a dögvész.

AZ ÖKÖR NEM AKART FÁRA MÁSZNI

Jószágról szól a következő történet is, amely Beregújfaluban játszódott le valamikor az ántivilágban, még a háború előtt. A fabula főszereplője az egyik legfontosabb igavonó, az ökör. Az egyik helyi gazda a beregszászi vásáron a közeli ruszin településről származó parasztembertől vásárolt egy jó csontozatú fiatal ökröt. A teherbíró képességével biztosan nem lesz baj, szemlélte meg büszkén az új szerzeményét az atyámfia, ám biztos, ami biztos alapon csak rákérdezett:

– Minden rendben van ezzel a jószággal?

– Igen, rendben lenni – válaszolt tört magyarsággal a kérdezt. – Csak egy baj van, ez az ökör nem szeret fára mászni.

– Hát arra nem is nagyon lesz szükség! – csapott nevetve a ruszin

ember tenyerébe a beregújfalui gazda, s most már felszabadultan indult haza – kötélen vezetve az állatot.

A tavaszi szántáskor derekasan helytállt az igavonó, s már a sarjúszenát vágták, amikor a gazdának vissza kellett emlékeznie a vásáran elhangzottakra. Történt ugyanis, hogy egy jókora kerülőt téve emberünk a makarjai határhoz közel eső részre hajtotta a fogatát, s friss szénával megpakolva a faluhoz közelebbi úton indult hazafelé. A kanálison átívelő fahíd előtt aztán lecövekel az ökör, s nem volt hajlandó egy tapodtat sem tovább menni. Az oda érkező gazdatársakkal kifogták a járomból és úgy tuszkolták át nagy keservesen a hídon, majd a szekeret is átrángatták a túlpartra. Így vált világossá a ruszin ember szava: ez az ökör nem akar fára mászni.

A következő beregszászi vásáron már a mi emberünk próbált túladni a furcsa természetű igavonón.

A JÓSZÍVŰ GAZDA

Nagybereg környékén suharcnak nevezik azt a fűfélést, amely ugyan a fák árnyékában is megnő, ám a tápértéke igen csekély. Egy ilyen fűből szárított szeker szénát vitt ki a szókimondásáról ismert beregújfalui ember az ilosvai szénapiacra. Maga a fű szinte harsogó zöld volt, akadt is érdeklődő bőven. Közöttük volt egy idősebb asszony is, aki rákérdezett:

– Jó étvágygal eszi a jószág ezt a szénát?

– Azzal nincs különösebb baj, ám ha néném ezt a szénát megveszi, akkor vele együtt a tejet is meg kell vennie – mondta emberünk.

Ily módon adva a néni tudtára, hogy inkább álljon el vásárlási szándékától. A gazda remélte, hogy talán akad valaki más, akinek nem jelent különösebb veszteséget, ha a többi mellé vásárol egy szeker gyengébb minőségű szénát...

AKI NEM HÚZ, NE IS EGYÉK...

Ma is mindennapos dolog, hogy a gazdi beszél kedvenc háziállataihoz. Legyen az kutyus, macska, papagáj vagy éppen tengerimalac. Ugyanúgy beszéltek eleink a haszonállataikhoz is. Olykor nevelő célzata is volt ennek a beszédnek. Mint ahogy történt ez annak a nagyberegű gazdának az esetében, aki egy kinkeserves, fásasztó nap után, amikor a jászol előtt a többi állat már vígan szálazta a szénát, be-kötéskor így szólt Póni nevű ökréhez:

– Nem húztál, Póni, ma nem kapsz enni.

Közreadta: Kovács Elemér

Ajándék az anyaországból

A Beregszászi Alapítvány az idén már több iskolát, könyvtárat és orvosi rendelőt támogatott részben saját erejéből, részben más civil szervezetek, elsősorban a Szent György Lovagrend Szabolcs–Szatmár–Bereg Megyei Priorátusa segítségével.

Nagy öröm érte a közel-múltban a Beregszászi járás Nagymuzsaly községének lakosságát: nélkülözhetetlen egészségügyi műszerekkel gyarapodott az orvosi rendelő felszerelése. A Szent György Lovagrend Skandináviai Nagypriorátusa által felajánlott pénzből vásárolt orvosi műszereket (EKG-készülék, vérnyomásmérő, vércukorszint-mérő) a lovagrend Szabolcs–Szatmár–Bereg Megyei Priorátusa, a Sóstó-Sóstóhegyi Igrice Civil Egyesület és a Beregszászi Alapítvány juttatta el a településre. Az ajándékot a Nagymuzsalyi Református Egyházközség kapta, olyan feltétellel, hogy határozatlan időre az orvosi rendelő rendelkezésére bocsátja.

Aznap a Beregszászi Alapítvány új DVD-lejátszót, 82 könyvet (zömében mesekönyveket) és 20 DVD-meselemez aján-

dozott a Beregszászi Városi Könyvtárnak.

Február közepén a Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium érettségiző

diákjainak ajándékoztunk új bankettcipőket, blúzokat, ingeket és nyakkendőket, továbbá a Kossuth Lajos középiskola énekkarának vittünk 26 pár cipőt és fehér blúzt.

Mátészalka Város Önkormányzatának támogatásával az alapítvány 1 millió forint értékben összesen 400 édesség- és élelmiszersomagot juttatott el a beregszászi iskolák szociálisan rászoruló diákjainak. Az ajándéksomagokat a Bethlen Gábor gimnázium, a 4. Sz. Kossuth Lajos, a

3. Sz. Zrínyi Ilona és a 10. Sz. Mikes Kelemen Középiskola, továbbá a 6. Sz. Horváth Anna Általános Iskola diákjai és a Beregszászi Református Egyházközség hittanosi tanulói kapták.

Dalmay Árpád,
a Beregszászi Alapítvány elnöke

A képeken: Ficaj László, Nagymuzsaly polgármestere, Leviczky Mihály, a lovagrend megyei priorja és az Igrice egyesület elnöke, a műszereket átvévo Mahacsek Natália, a nagymuzsalyi rendelő vezetője, Dalmay Árpád, a Beregszászi Alapítvány elnöke, Tóth Kálmán, a KMKKSZ községi szervezetének vezetőségi tagja és Kovács

László, a református egyház gondnoka az ajándék átvételekor (fotó: Simai György); a Beregszászi 4. Sz. Kossuth Lajos Középiskola tanulói az ajándéksomagokkal.

A jó és a rossz

Már réges-régen várják tőlem a barátaim és ismerőseim ezt az írást, mert ígéremhez híven már régebben meg kellett volna jelennie. Részemről eljött az ideje, tollat ragadtam.

A világ eleve kétpólusú: Észak-Dél, hideg-meleg, pozitív-negatív, okos-butá, szép-csúnya, szegény-gazdag, meg még nagyon sok antagonisztikus ellentétet lehetne felsorolni, mint például az igazság és igazságtalanság, jó és a rossz. Ezek a társadalmi jelenségek és az emberi magatartás erkölcsi értékelését kifejező történelmileg változó etikai alapkategóriák. Jó az, amit a társadalom erkölcsösnek, követésre méltónak tart. A rossznak ezzel ellentétes jelentése van, erkölcsstelen, elítélendő.

I.

A jó és a rossz egy objektív antagonisztikus ellentét a gondolkodó ember evolúciós fejlődése történetében. Az emberi társadalom fejlődése az ellentétek örökös harcából indul ki, a jó és a rossz harcából, amely egyből származik. De a két végzetes fejlődési irány közül a domináns irány az emberi jóakat, melyet az idealista filozófia a Jó Istentől származtat, ami a Miatyánk egyházi imájában is megtalálható: „Ne vígy minket a kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól.” Nem ok nélkül szerepel az a főhász az imában, mert ezzel is a jóba vetett hitet erősíti, amitől könnyebb elviselni az élet nehézségeit.

Ha figyelemmel kísérjük a háborúk kitörésének okait, rájöhetünk arra, hogy céljaik az

antagonisztikus ellentétekből eredő bosszúból indulnak. A bosszú az emberiség legocsmányabb tevékenysége. Mivel a bosszú bosszút szül, a bosszúállókat az általuk gerjesztett rossz söpri el. Ezzel is bizonyítva az emberi jóakat objektív erejét.

Vannak időszakok, amikor igazat mondani bűn. Erre jó példa Giordano Bruno olasz fizikus, aki azt állította, hogy a Földünk nem a világmindenség közepe, és a Nap körül forog, amiért az inkvizíció máglyán égette el. Így égett el Jan Hus vallásreformátor is. Galileo Galilei csak úgy szabadult meg a biztos haláltól, hogy az inkvizíciós bíróság előtt visszavonta tudományos állítását, de kijöve a bíróságról azt mondta, hogy mégis mozog a Föld!

Az élet sok nehézséggel jár. Ebből eredően arra a gondolatra jutottam, hogy az élet sok igazságtalanságból tevődik össze, tehát nem az igazságért kell harcolni, mert ami ma igaznak tűnik, holnap már nem biztos, hogy igaz, sőt holnapután már biztos, hogy nem igaz. Ebből kifolyóan harcolni az igazságtalanság ellen kell. Az állandó. A történelmi társadalomfejlődés is bizonyítja, hogy nagy áldozatok árán és a gazdasági fejlődés következtében az emberi jóakat győzelem hozta. Így szüntek meg a rabszolgasági rendszer, a jobbágyrendszer, a gyarmattartó rendszerek, folytatódtnak a nemzeti felszabadulási harcok, melyek győzelemi ünnepét hazánk is évente megünnepli.

Még nem ünnepeljük a rasszizmus feletti győzelem napját, még akkor sem, amikor minden nemzetközi futballmeccsen nagy betűkkel ki van írva „No rassizm!”

Egy időben az emberi bölcsességet az ésszel párosítottam. Az volt a nézetem, hogy

okosnak lehet születni, de bölcsésé csak válni lehet. Ezzel ma is egyetértek. Abból kiindulva, hogy a bölcsésé válás alapja a megélt élet analízisének a következménye. Ellenben, miután elolvastam a kárpátaljai orvos – Dobos Szergej – orosz nyelven írt *Bölcsesség és Végzet* című könyvét, egy számomra új gondolatra lettem figyelmes. Az író a bölcsesség alapjául az ész mellett a szeretetet említi mint alapot. A bölcsesség alapja a szeretet, az emberiség életében a legnemesebb érzés.

II.

Jónak lenni jó! Manapság gyakran találkozhatunk a televízió adásaiban ezzel a szlogenel. Egyet is lehet érteni vele, mert jónak lenni tényleg jó.

De mi a jó benne? A jó ember nem haragtartó, nem tud rosszat tenni. Egyszóval jó ember (mai nyelven – hülye). Ezt az elnevezést szívesebben eltűri, mintha becstelennek neveznék.

A jóság kellemes érzéseket, boldogságot, könnyedséget vált ki. Mivel ez a típusú ember önzetlenül tudja embertársait szeretni, segítséget nyújtani, ezért méltó a szeretetre, ezáltal boldog ember.

II. János Pál pápa életének utolsó éveiben mondta, hogy manapság a világ fölött az ördög uralkodik. Ő így látta.

Mivel az emberi társadalom evolúciós fejlődése következtében az Isteni Jóakat eddig mindig nagy áldozatok árán a rosszat le tudta győzni, ezért van remény arra, hogy a koncentrált emberi jóakat képes legyőzni minden rosszat.

Ujfalussy István,
Orosháza

ELISMERÉSEK

* Az Ungvári Járási Tanács képviselőtestülete az *Ung-vidék díszpolgára* címet adományozta **id. Hidi Endre** keramikusnak, Ukrajna érdemes művészenek.

* December 15-én a Magyar Tudományos Akadémia dístermében vette át a Magyar Örökség-díjat **Matl Péter** munkácsi szobrászművész.

* Ungváron a Boksaj József Kárpátaljai Megyei Szépművészeti Múzeumban ünnepség keretében nyújtották át a Révész Imre-díjakat. A 2018. év díjazottjai **Szalipszki Endre**, Magyarország nyugalmazott beregszászi főkonzulja és **Óri Mihály** festőművész, grafikus. Az Erfán Ferenc tervei alapján készült bronzplaketteket **Buhajla József**, Magyarország ungvári külképviseletének főkonzulja, **Mester András**, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) gazdasági-önkormányzati titkára és **Kulin Ágnes**, a RIT elnöke adták át a kitüntetetteknek.

* A Keresztény Értelmiségiek Szövetsége (KÉSZ) beregszászi szervezete 2018-ban **id. Profúsz Józsefnek**, a Beregszászi Járási Máltai Szeretetszolgálat megalapítójának posztumusz ítélte oda a Linner-díjat, amelyet özvegye, **Homoki Vera** vehetett át a laudáció felolvasása után. Id. Profúsz József tanári hivatásán túl a római katolikus egyházközség kurátoraként méltó módon őrizte otthonában dr. Linner Bertalan személyes tárgyait.

* A Kárpátaljai Megyei Tanács és a Kárpátaljai Megyei Állami Közigazgatási Hivatal *Kárpátalja fejlesztéséért* kitüntetéssel méltatta **Kótyuk István** nyelvész, műfordító, tankönyvíró, gyermekíró, nyugalmazott egyetemi és főiskolai oktató munkásságát. A kárpátaljai magyarság kiemelkedő személyiségének **Barta József**, a Kárpátaljai Megyei Tanács első alelnöke adta át a kitüntetést január 11-én, a díjazott 85. születésnapján.

* A magyar kultúra napja alkalmából január 22-én Budapesten, a Hagyományok Házában rendezett eseményen államtitkári elismerő oklevélben részesült **Orosz Ildikó**, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola rektora.

* **Iváncsik Attila**, a 21 TV Ungvár magyar szerkesztőségének munkatársa kapta idén a Szalézi Szent Ferenc-sajtóösztöndíjat. A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia (MKPK) elismerését **Veres András** győri megyéspüspök, a testület elnöke adta át Budapesten.

* Együtt-nívódíjat kapott **Kovács Eleonóra** író, a Kovács Vilmos Irodalmi Társaság (KVIT) tagja.

* Majnek Antal püspök a Szent Márton palástja díj Pro Ecclesia emlékérmével tüntette ki a Congregatio Jesu (régbben: angolkisasszonyok) rendet, amelynek tagjai 1991-ben a totalitárius rezsim összeomlása után az első női szerzetesrendként érkeztek Kárpátaljára. A kitüntetést Archanjela Biathová, a tartományfőnök helyettese vette át, aki Szlovákiából érkezett Kárpátaljára erre az alkalomra.

2018. DECEMBER

December 1. Linner-emlékszobát nyitottak a beregszászi Pásztor Ferenc Közösségi Házban. Az ötletgazda és a kiállítás szervezője a helyi Keresztény Értelmiségiek Szövetsége (KÉSZ) és annak vezetője, Jakab Eleonóra volt, aki tavaly konferenciát szervezett a legendás orvos születésének 130. évfordulójára. A megemlékezés Molnár János bereg-ugocsai esperes, beregszászi plébános köszöntő szavaival kezdődött. A rendezvényen felszólalt Szilágyi Mátyás, Magyarország beregszászi külképviseletének főkonzulja, valamint a Linner család nevében Lovas András, aki megköszönte a szervezőknek, hogy idén sem feledkeztek meg Beregszász híres sebészéről. Ezt követően Jakab Eleonóra számolt be az emlékszoba kialakításáról.

December 2. Beregszászi Olga előadóművész minden évben karácsony előtt megajándékozta szülővárosa száz hátrányos helyzetű polgárát. A rendezvénynek is a *100 perc 100 emberért* címet adta. A művésznő Budapesten tartott jótékonyági koncertet, annak bevételét elvitte a Vérke-parti város lakóinak. Immár tizenötödször szerzett örömet a rászorulóknak, előbb csodálatos énekével, majd a tízezer forintot tartalmazó borítékkal és a kisebb ajándékokkal.

December 4. Beregszászon számos híres ember született, az egyik ilyen legenda személyiség a kiváló sebészorvos, dr. Linner Bertalan. Nevét utca, illetve a járási kórház viseli, az utóbbi területén áll mellszobra, és filmet is forgattak róla. Születésnapja tiszteletére a Pacsirta Kft. területén (ügyvezető: Olekszandr Szekeres) emléktáblát avattak az egykori családi pince falán. A neves sebész közel 50 szőlőfajtát nemesített, illetve egyedi borokat készített. Az emléktábla domborművének alkotója Jurij Martin.

December 6. Ungvári építészek egy csoportja mintegy negyedszázaddal ezelőtt elhatározta, hogy létrehoz egy adatbázist, amely

alapján a jövőben reprodukálhatóak lesznek Ungvár évek során elpusztult épületei. A kezdeményezés eredményeként, Magyarország Ungvári Főkonzulátusa közreműködésével egy háromnyelvű (ukrán, magyar, angol) fényképalbumot adtak ki *Ungvár építészeti öröksége* címmel.

December 6. A Boksaj József Kárpátaljai Megyei Szépművészeti Múzeumban könyvbeutatóra került sor. A Glück Gábor kárpátaljai festőművész grafikáit bemutató ukrán/magyar/angol nyelvű kiadvány megjelenését az ungvári magyar külképviselet közreműködésével Magyarország Kormánya támogatta.

December 7. A Sztálinizmus Áldozatainak Kárpátaljai Emlékmúzeumában domborműves emléktáblájánál Bródy András (Beregkövesd, 1895. 07. 02. – Ungvár, 1946. 12. 07.) ruszin politikusra, a Podkarpatska Rus első miniszterelnökére, az országgyűlés képviselőjére gyertyagyújtással emlékezett dr. Dupka György történész. Kárpátalja mártír politikusát 72 évvel ezelőtt ezen a napon végezték ki.

December 7. Ungváron a megyei filharmónia nagytermében Márton István (1923–1996) zeneszerzőre emlékeztek születésének 95. évfordulója alkalmából. A Magyar Melódiák együttes, Katerina Gazso szólista orgonaművész és a filharmónia kamaragyüttesének előadásában az est folyamán a szerző számos zeneműve elhangzott.

December 8. Az Ukrainai Magyar Demokrata Szövetség (UMDSZ) tisztújító közgyűlése Beregszászon. Újabb négy évre dr. Zubánics László választották meg a szervezet elnökévé. A közel 300 küldött és számtalan vendég részvételével tartott rendezvényen dr. Szili Katalin miniszterelnöki megbízott is köszöntötte a jelenlévőket. Tolmácsolta dr. Semjén Zoltan nemzetpolitikai miniszterelnök-helyettes és Potápi Árpád János nemzetpolitikai államtitkár üdvözlötte. A magyar Országgyűlés korábbi elnöke a szülőföldön maradásra biztatott mindenkit, s arra, hogy a jelenben is büszkén vál-

laljuk magyarságunkat, hogy legyen itt jövőnk. Emellett összefogásra szólított fel. Az együvé tartozás, a közös cselekvés alternatíva nélküliségére szólított fel egy másik vendégzőnök, Barta József is. A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) alelnöke, a megyei tanács első elnökhelyettese szerint a nemzetegyesítést nemcsak tágabb értelemben, de szűkebb pátriánkban, a helyi magyarságon belül is véghez kell vinni. A KMKSZ és az UMDSZ közötti korábbi csatározásokat az együttműködésnek, az árkokat pedig hidaknak kell felváltaniuk, egymás közötti falak építése helyett a még meglévőket is le kell bontani – mutatott rá a helyes irányra Barta József. Kijelentéseit nagy taps fogadta az országos szövetség kongresszusának helyet biztosító beregszászi művelődési ház padsoraiban. A közgyűlés politikai nyilatkozat elfogadásával zárult.

December 10. *Táncoló ceruza* címmel hatodszor rendezték meg a Szalai Borbála-szavalóversenyt, ez alkalommal Mezőgecsében. Hét beregszászi járási település – Borzsova, Mezővári, Halábor, Badaló, Tiszacsoma, Mezőgecs és Nagybakta – ifjú szavalói mérhették össze tehetségüket. Az előzetes válogatók után 29 alsó tagozatos tanuló szavalta lelkesen a költőnő verseit. Molnár Ildikó, a Kárpátaljai Megyei Állami Közigazgatási Hivatal Művelődési Főosztálya helyettes vezetőjének jóvoltából minden résztvevő ajándékba kapott egy-egy kétnyelvű Szalai Borbála-kötetet, aminek címe *Kisbojtár (Чабанець)*.

December 13. Az 1968-as csehszlovákiai események 50. évfordulója alkalmából szervezett műhelykonferenciát a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola (II. RF KMF) Történelem- és Társadalomtudományi Tanszéke és a Lehoczky Tivadar Társadalomtudományi Kutatóközpont (LTTK).

December 13. A Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium, sokéves hagyományát követve, idén is megrendezte a *Hit, remény, szeretet* vers- és prózamondó versenyt, ►

amelyen a Beregszászi járás általános és középiskolás tanulói, valamint felnőtt nevezők vehettek részt.

December 14. Ünnepelesen átadták az ungvári Drugeth Gimnázium a magyar kormány támogatásával felújított épületét.

December 15–16. A Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség és a Kárpátaljai Magyar Turisztikai Tanács szervezésében Beregszászon megtartották az V. Adventi Vásárt. A Kossuth téren felállított sátrakban magyar vállalkozók, kézművesek kínálták portékájukat. A vásár első napján rendezték meg a XXIV. Kárpátaljai Magyar Betlehemes Találkozót, amelyen 11 csoport mutatta be produkcióját szakértő zsűri előtt. A második napon az egyházi kórusok találkozájára került sor. Az adventi vásár a *Közös Advent* programsorozat keretei között megvalósuló gyertyagyújtási ünnepséggel ért véget.

December 15. Beregszászon tartotta XXVII. közgyűlését a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség (KMPSZ). A kárpátaljai magyar oktatási problémákról Orosz Ildikó elnök tartott beszámolót. Dr. Grezsa István, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja együttműködésének fejlesztéséért és a Kárpát-medencei óvodafejlesztési program koordinálásáért felelős miniszteri biztos köszöntő beszédében bejelentette, hogy 2019-ben a magyar kormány megduplázza a pedagógusok kiegészítő támogatását.

December 17. Ungváron, a Kobzár könyvesboltban – Meskó János történész moderálásával – bemutatták Dupka György dr. Lengyel Sándor fordításában ukrán nyelven megjelent monográfiáját, amely a Kárpáti Kiadó gondozásában, GULÁG-GUPVI Emlékbizottság támogatásával látható napvilágot. (Eredeti változat: *A 4. Ukrán Front Katonai Tanácsa határozatának végrehajtása az NKVD-jelentések tükrében 1944–1946.* A monográfia Dupka György doktori (PhD) értekezése alapján készült.) A könyvprezentáción megjelent ukrán újságírók, tévés és rádiós riporterek kérdései kapcsán kiderült, jó döntés volt a monográfia ukrán nyelvű megjelenítése, mert a sztálinisták által generált ukránjai „golodomorról”, a „nyugat-ukránok meghurcoltatásáról” sokat tudnak, de a Kárpátalján 1944 novemberében zajlott tragédiáról, a magyarok, sváb-németek és más nemzetiségűek megtizedeléséről (a Szolvyai Emlékpark siratófalának márványtábláira közel 500 település mintegy 12 ezer áldozatának neve van felvéve) szinte semmit nem tudnak az ukrán médiumok munkatársai sem. Ezért a szerző a monográfia német és angol nyelvű kiadását is tervezi.

December 20. Megnyílt a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társaságának (RIT) hagyományos évszszegző téli tárlata Ungváron. A társaság éves tevékenységét Kulin Agnes összegezte. 2018 számos országban bemutatkozási lehetőséget adott a művészeknek, és elhozta a világhálón való elérhetőséget is az alkotók csapatának: megnyílt a Révész Imre Társaság honlapja, amelyet böngészve hamarosan három nyelven tájékozódhatnak a kíváncsi látogatók. A kiállításon 21 festő- és 4 szobrászművész alkotásait tekinthette meg a közönség.

2019. JANUÁR

Január 1. A beregszásziak az esztendő első napján Petőfi Sándornak az Arany Páva étterem előtt álló szobránál emlékeztek nagy költőnkre. A megjelenéket Molnár D. István főiskolai tanár, a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség Beregszászi Alapszervezetének elnöke köszöntötte. A Szent Kereszt római katolikus templom Krajnik Irén vezette kórusa Petőfi *Majd Csobolya József* nyugalmazott történelemtanár tartott ünnepi beszédet.

* Petőfi Sándor születésének 196. évfordulóján a költő ungvári emlékművénél Magyarország Ungvári Főkonzulátusa és a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége (MÉKK) képviselői hajtottak fejet. A külképviselet nevében Kuti László első beosztott konzul és munkatársai helyezték el az emlékezés koszorúit. A MÉKK részéről jelen volt Dupka György, akit elkísért Meskó János történész, a Sztálinizmus Áldozatainak Kárpátaljai Emlékmúzeuma igazgatója és Lész Volodimir építész, a Petőfi-szobor talapzatának tervezője. A megemlékezés után felkeresték a Petőfi-emlékszobát is.

* Badalóban is méltatták Petőfi Sándor születésnapját. Az eseményt megtisztelte jelenlétével Kulcsár Ferenc, Magyarország beregszászi konzulja, Csoma Zoltán, Szatmárcseke polgármestere és az általa vezetett küldöttség is. A beszédekkel követően Jakab Tamás, a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház tagja elszavalta Petőfi Sándor *Minek nevezzelek?* című versét. A *Szózat* elnéklése után a megemlékezés koszorúzással és tiszteletadással zárult a költő emléktáblájánál.

Január 9. Gróf Wass Albert erdélyi magyar író és költő 111. születésnapjára emlékeztek a Karácsonfalvai Sztójka Sándor Görögkatolikus Líceum növendékei. A rendezvényen felidéztek a költő életének legjelentősebb mozzanatait és verseit. Varjú Zoltán, az intézmény nevelőtanára kiemelte, hogy ápolnunk kell hagyományainkat, különösen ebben az értekeit veszített világban. Ezután a diákok megkoszorúzták a liceum diákönkormányzata által 2015-ben állított Wass Albert-emléktáblát.

Január 11. Ötven férőhelyes magyar óvodát nyitott Munkácsan a római katolikus egyház. A kezdetben csak 30 százalékban kész ingatlan megvásárlásához és az építkezéshez 73 millió forinttal járult hozzá a magyar állam. A Munkácsi Szent József Óvoda katolikus szellemben kívánja nevelni a gyerekeket. Az intézmény fenntartását Munkács városa vállalta magára.

Január 12. A Kárpátaljai Magyar Nagycsaládok Egyesülete (KMNE) szervezésében megtartották a VII. Nagycsaládos Napot, amelynek a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola adott otthont.

Január 12. Magyar Házat avattak Nagydobronyban, Kárpátalja legnagyobb magyarlakta községében. Az anyaországi kormányzati támogatással épült Magyar Házat Grezsa István, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye és Kárpátalja együttműködésének fejlesztéséért és a Kárpát-medencei óvodafejlesztési program koordinálásáért felelős miniszteri biztos adta át.

Január 16. A kárpátaljai magyar agráripari szakképzés perspektíváiról folytatott eszmecsere Dr. Torda Márta, a Földművelésügyi Minisztérium Nemzetközi és Kárpát-medencei Kapcsolatok Főosztályának vezetője dr. Orosz Ildikóval, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola (II. RF KMF) rektorával, Soós Katalinnal, II. RF KMF Felsőfokú Szakképzési Intézetének igazgatójával és Kohut Attila gazdasági rektorhelyettesével.

Január 17. *Középkori templomok útján* címmel kiállítás nyílt Beregszászon, a főiskola épületében a Középkori Templomok Útja Egyesület és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola (II. RF KMF) társszervezésében. A kiállított tablók megmutatják és bebizonyítják, hogy a Felső-Tisza-vidék a rejtőzködő kincsek világa.

Január 18. A Doctorandus-esték keretén belül Kárpátalján először mutatták be a 2018-ban debütált *Szomszédaink, a magyarok – Kárpátalja* című dokumentumfilmet. Az esemény a Momentum Doctorandus (MD) szervezésében jött létre az Emberi Erőforrások Minisztériuma, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, valamint a főiskola Hallgatói Önkormányzata együttműködésével. Zámorszki Ákos rendező és Galán Angéla televíziós újságíró pályázati támogatással készült alkotása a jelenlegi kárpátaljai magyarság életét ismerteti több szempontból megvizsgálva. Felvetődött többek között a megélhetés, az oktatási törvény, az elvándorlás és az identitás megőrzésének kérdése, de olyan nehéz témákat is érintettek, mint a separatizmus vádja, valamint a kiéleződött magyar-ukrán viszony. A filmet Kárpátalja több helyszínén – a Vercekei-hágón, Técsőn, Rahón, Beregszászon, Ungváron – és Lembergben forgatták. Megszólaltattak közéleti személyiségeket, tanárokat és hétköznapi embereket egyaránt.

Január 22–23. Íjgyártó István, Magyarország rendkívüli és meghatalmazott ukránjai nagykövete bemutatkozó látogatást tett Kárpátalján. Hivatalos útja első napján a diplomata Ungváron találkozott a megye vezetőivel, valamint a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség elnökségével. Január 23-án Beregszászon megbeszélést folytatott a járás elöljáróival, Babják Zoltán polgármesterrel, Zubánics Lászlóval, az Ukránjai Magyar Demokrata Szövetség elnökével, valamint az UMSZ regionális vezetőivel, Kacsur Andrással, a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház igazgatójával, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola és a Kárpátaljai Magyar Pedagógusszövetség vezetőségével, helyi vállalkozókkal.

Január 22. A magyar kultúra napján megemlékezést és koszorúzást tartottak Beregszászon, a II. Rákóczi Ferenc téren, a posta falán található Kölcsey-Ferenc-emléktáblánál (Bíró Lajos alkotása). Az eseményt a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet (KMMI) és a Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége (MÉKK) szervezte.

A rendezvénysorozat folytatásaként az Európa–Magyar Házban megtartották a *Beregszászi Értelmiségi Fórumot*. A rendezvény keretében ünnepelte fennállásának 10. évfordulóját a Kárpátaljai Magyar Mű-

velődési Intézet. *Tíz év a magyar kultúra szolgálatában* címmel előadást tartott dr. Zubánics László, a KMMI elnöke, amely során bemutatta a *10 éves a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet* című kiadványt. Ezután a Sodró együttes zenés-táncos műsorát tekinthették meg a résztvevők. A továbbiakban díjak és oklevelek átadása következett. Az *Együtt* című irodalmi lap Nívódíját idén Kovács Eleonóra író kapta, ennek kapcsán laudációt mondott Csordás László, a folyóirat olvasószerkesztője. A díjat Vári FABIÁN László, az *Együtt* szerkesztőbizottságának elnöke és Dupka György felelős kiadó adta át. Az Emberi Erőforrások Minisztériuma támogatásával 2019-ben is megvalósuló író- és képzőművészeti karaván vendégeként a Vajdaság képviselőjében Szabó Palócz Attilát láthatta vendégül a fórum, s ez alkalommal debütált *Varratszédés* című verseskötete. A könyvet Lőrincz P. Gabriella szerkesztő, Dupka György kiadó és a szerző mutatták be. A közönség ízelítőt is kapott a kötetből. Ezt követően a Vajdasági Írókaraván további tagjai, Szügyi Zoltán és Döme Szabolcs olvastak fel műveikből. A jelenlévők megtekintették az ArtTisza Művészeti Egyesület képzőművészeti kiállítását is.

Január 22. Megemlékezés és koszorúzás zajlott le Munkácson, Zrínyi Ilona és a gyermek Rákóczi Ferenc szobránál (alkotó Matl Péter) annak alkalmából, hogy 2019-et a Magyar Országgyűlés Rákóczi-emlékévvé nyilvánította. A munkácsi vár felső udvarán a rendezvényt Zubánics László, a KMMI elnöke nyitotta meg és üdvözölte a megjelenteket. Vári FABIÁN László elszavalta *Útban Törökország felé* című versét. A rendezvényt megtisztelte jelenlétével Íjgyártó István, Magyarország kijevei nagykövete is.

Január 22. Telházal fogadta a közönség a megyeszékhelyen először fellépő, 2018-ban alakult Kárpátaljai Néptáncgyűtest.

Január 23. Az ungvári Dayka Gábor középiskolában megrendezték a XIX. Himnusz-mondó versenyt a tanintézet és a MÉKK szervezésében.

Január 23. Ungváron felavatták Kölcsey Ferenc miniszobrát, amelyet Magyarország Ungvári Főkonzulátusának felkérésére Kolodko Mihály szobrászművész készített. A miniszobrot Buhajla József főkonzul és Spenik Sándor, az Ukránai Magyar Nemzeti Tanács elnöke leplezte le a Kárpáti Igaz Szó szerkesztőségének is helyet adó, s az Ukránai Magyar Demokrata Szövetség székházaként működő Ungvári Magyar Ház bejárata melletti lépcsőkorián.

Január 23. „Ideje az építésnek...” – *Megújuló műemlékek a Kárpát-medencében* címmel az ungvári Néprajzi és Népi Építészeti Múzeumban megnyílt a Telesi László Alapítvány és a Magyarság Háza által szervezett tárlat. A vándorkiállítás a határon túli magyar vonatkozású történelmi épületek megóvásának előmozdítására a magyar kormány által indított Rómer Flóris Terv keretében nyújtott támogatások eredményeit mutatja be. A támogatott objektumok többsége középkori eredetű egyházi épület. A vándorkiállítás anyagát a nyár közepéig egész Kárpátaljával megismertetik, ugyanis több helyszínen bemutatják majd.

Január 23–25. „Az igazságra törekedj!” címszóval ökumenikus imahetet tartottak Beregszászon, amely során három felekezet – református, római katolikus és görögkatolikus – tagjai gyűltek össze, hogy együtt fohászkodjanak.

2019. január 24. A magyar kultúra napja rendezvénysorozat záróakkordjaként immár tizedik alkalommal rendezték meg a Carpatia Art Expo című képző- és iparművészeti kiállítást Ungváron, a Néprajzi és Népi Építészeti Múzeum kiállítótermében. A Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége (MÉKK) és a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet (KMMI) által szervezett hagyományos eseményen a látogatók válogatást láthattak a MÉKK Munkácsy Mihály Képzőművészeti Egyesület tagjainak munkáiból.

Január 26. Megrendezték a XIII. Mezőgécsei Nemzetközi Böllerversenyt. A megmérettetésre összesen tizenhárom csapat érkezett Ukrajna és Magyarország különböző régióiból. A böllérkirály címet a 2018-as évhez hasonlóan a lakiteleki csapat érdemelte ki.

Január 28. Rendhagyó tárlat nyílt Magyarország Ungvári Főkonzulátusának előtérében. Az Ungvári Gyermekek Művészeti Iskola növendékei mutatták be legszebb munkáikat. Hromova Natália igazgató asszony elmondta, hogy jelenleg 960, 5–15 év közötti tanulója van az iskolának, közülük mintegy 200 gyerek foglalkozik képzőművészettel.

Január 30. Id. Hidi Endre kárpátaljai kerámiaművész, Ukrajna érdemes népművésze, a Magyar Művészeti Akadémia külső köztestületi tagjának munkáiból nyílt kiállítás Budapesten, a Forrás Galériában, a Kárpát-haza Galéria eseménysorozatának keretében.

FEBRUÁR

Február 1. A Kárpátaljai Rózsahölgyek Társasága és a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház jótékonyági színházi előadást szervezett. A közönség Möríc Zsigmond *Nem élhetek muzikaszó nélkül* című darabját tekintette meg, az est bevételéből pedig beregszászi nehéz sorsú gyermekeknek szerveznek egy feledhetetlen napot a nagyszülősi Szelíd Lovasközpontban. Az előadás végén Mező Dianna, a Kárpátaljai Rózsahölgyek Társasága elnökének indítványára rózsahölgygé avatták Tarpai Viktória színésznőt és Csizmadia Alexandra külgazdasági attasét.

Február 9. A nagyszülősi Szelíd Lovasközpontban íjásztanfolyam és baranta edzőképző indult a Kárpátaljai Baranta szervezésében.

Február 9. Beregszászon, a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színházban *Ádám és Éva* címmel stand-up comedy előadást tartottak a férfi-női kapcsolatokról a Kárpátaljai Magyar Nagycsaládok Egyesülete szervezésében.

Február 9. A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola adott otthont a Beregszászi 4. Számú Bendász István Cserkészcsapat Farsangi Cserkészbálijának.

Február 12. Az Ungvári Nemzeti Egyetem (UNE) Ukrán–Magyar Oktatási-Tudományos Intézetében (UMOTI) sor került a végzős magiszterek ünnepélyes diplomaosztójára.

Február 19. A Kárpátaljai Magyar Turisztikai Tanács (KMTT) vezetői

kiadványbemutatóval egybekötött sajtótájékoztatót tartottak a beregszászi magyar konzulátus Gulácsy-termében a *Magyar Konyha Hete Kárpátalján* rendezvény kapcsán. Az eseményt Mester András, a KMTT alelnöke moderálta.

Február 19. Batáron felavatták a II. világháború hőseinek és a sztálini terror áldozatainak emlékművét.

Február 21. A beregszászi II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola könyvtárában került sor az Ortutay Elemér VI. Keresztény Tudományos Diákköri Konferenciára a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola görögkatolikus lelkeszsége és az Ortutay Elemér Kárpátaljai Görögkatolikus Szakkollégium szervezésében.

Február 22. A Forrás Galéria (Kárpát-haza Galéria) idei második kiállításmegnyitó rendezvényén Dikun György kárpátaljai festőművész alkotásaival ismerkedhettek meg a művészetkedvelők. A tárlatot Mankovits Tamás nyitotta meg, közreműködött Kubinyi Júlia, a Népművészet Ifjú Mestere címmel kitüntetett népdalénekes, a Fonó népzenei művészeti vezetője.

Február 25. Magyarország Ungvári Főkonzulátusa adott otthont annak a jubileumi kamaratárlatnak, amely az idén 70 éves ungvári festőművész, Réti János alkotásait mutatta be.

Február 26. 30 éves jubileuma alkalmából a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) ünnepséget rendezett Ungváron, a Tudományos Ismeretterjesztő Társaság nagytermében, ahol 1989. február 26-án alakuló gyűlését tartotta a szervezet. Előbb Brenzovics László, a KMKSZ elnöke köszöntötte a tagságot a 30. évforduló alkalmából, majd Milován Sándor tiszteletbeli elnök beszéde következett, aki 19 évig volt a KMKSZ alelnöke. A jelenlévők egyperces néma főhajással adóztak az évtizedek során elhunytak emlékének, akik hozzájárultak a KMKSZ fennmaradásához. Az est második részében a jelenlévők megtekintették az MTVA és a TV21 Ungvár televízió munkatársai által készített *Életre ítélve* című dokumentumfilmet a harmincéves KMKSZ-ről, amelyet aztán este a tv-csatorna is műsorára tűzött. Az ünnepség zárásaként Brenzovics László és Milován Sándor leleplezték az épület falán a 30 évvel ezelőtti eseménynek emléket állító márványtáblát.

Február 28. – március 1. A Magyar Értelmiségiek Kárpátaljai Közössége (MÉKK) szervezésében az *Írók a pulpituson* program keretében Kocsis Csaba író, költő, fotográfus, énekmondó és Bobory Zoltán költő, író, előadóművész, a Vörösmarty Irodalmi Társaság elnöke, a *Vár* című irodalmi és közéleti folyóirat alapító főszerkesztője közreműködésével Dupka György moderálásában író-olvasó találkozót és rendhagyó irodalomórát tartottak Beregszászon, Nagyberegen és Ungváron.

Február 28 – március 3. A Kárpátaljai Magyar Turisztikai Tanács kezdeményezésére és szervezésében ismét megrendezték a *Magyar Konyha Hetét Kárpátalján*. Az akció keretében a résztvevő kárpátaljai éttermek jelentős árengedménnyel kínálták a tradicionális magyar ételeket.

Összeállította:

Zubánics László és Dupka György

Tandem 70

Réti János és Klisza János tárlata

„A festészet néma költészet, és a költészet vak festészet. Egyik is, másik is a természetet utánozza, amennyire képességeitől telik, és egyikben és másikkban is kimutatható nagymérvű erkölcsi tartalom...”

Leonardo da Vinci

Egy különleges ünnepi tárlatnak ad ideiglenes otthont a beregszászi konzulátus Gulácsy-terme: *Tandem 70* címmel nyílt kiállítás Réti János és Klisza János munkáiból, akik idén ünneplik 70. születésnapjukat. Az eseményt Magyarország Beregszászi Konzulátusa szervezte a magyar kultúra napja alkalmából.

A két alkotót nem csupán a művészet, lakhelyük és a koruk köti össze, hanem szoros barátságuk is. Így nem véletlen, hogy közös kamarakiállításon jelentek meg Réti János grafikái és Klisza János pasztellfestményei. Mindkét művész munkássága meghatározó a kortárs kárpátaljai képzőművészetben.

A rendezvényt Beke Mihály András

első beosztott konzul nyitotta meg. Ezután Tarpai Viktória színművésznő előadásában elhangzott Kölcsy Ferenc *Rákóczi hajh...* című verse és Leonardo da Vinci *Tudomány és művészet* című művéből egy gondolat. Szilágyi Mátyás főkonzul méltatta a két művész tevékenységét, és reményét fejezte ki, hogy a jövőben magyar és ukrán, valamint anyaországi és határon túli piktorok képeit is kiállítják a Gulácsy-teremben.

Réti János és Klisza János pályaképét Dupka György, a kiállítás kurátora ismertette. „Nem olyan szokványos két művésszel találkozunk, akik az ecsetjükön túl nem látnak. Ők ott voltak és vannak a közéletben, és felajánlották a tudásukat, hogy ezt a fiataloknak átadják” – hallhatuk Dupka Györgytől.

A tárlatmegnyitót Tarpai Viktória zárta Kosztolányi Dezső *Mostan színes tintákról álmodom* című versével.

Szabó Kata

Hazaút – Veres Ágota kiállítása Beregszászon

Már hagyománynak számít, hogy a Keresztény Értelmiségiek Szövetsége (KÉSZ) beregszászi csoportja képzőművészeti tárlattal ünnepli a magyar kultúra napját. Idén Veres Ágota festőművész *Hazaút* című kiállítása nyílt meg a Pásztor Ferenc Közösségi- és Zarándokházban.

A festőművésznő most ideiglenesen Hollandiában él és alkot, de az Északi-tenger partján készült festményei közül több ma is a beregszászi szőlőhegyeket idézi. Veres Ágota idegenben készült munkáiból állította össze a beregszászi tárlatot.

Kölcsy Ferenc *Himnusz* című költeményét Bonkoló Beáta kisiskolás szavalta el, majd a jelenlévők közösen elénekelték nemzeti imádságunkat.

A szép számban összegyűlt művészetkedvelő közönséget Jakab Eleonóra, a KÉSZ-csoport elnöke köszöntötte. Szilágyi Mátyás, Magyarország beregszászi külképviseletének főkonzulja csodálatos esztétikai élménynek nevezte a művésznő kiállítását, amely a lírai absztrakt világába vezeti a látogatót, és egy nagyon fontos, érezhető lelki töltetet, mondanivalót is hordoz magában: a szülőföld iránti szeretet hívó szavát zengi felénk.

Szakmai szempontból Kulin Ágnes, a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társaságának (RIT) elnöke jellemezte Veres Ágota festményeit, aki Charles Baudelaire *Az utazás* című versének szakaszaival állította párhuzamba azokat.

„Az utazás időszaka egy varázslatos átmeneti állapot az elindulás és megérkezés között, ez az álmodozás, a várakozás ideje, amikor bármi megtörténhet. A kiállítás képeiben is ezeknek a belső álmoképeknek kivetítését látom, ami a haza felé vezető úton az utazó, jelen esetben a művész gondolataiban megszületett és felszínre tört. (...) A falakon ennek a belső utazásnak

Réti János és Klisza János Ungváron élő és alkotó festőművészek. A MÉKK Munkácsy Mihály Képzőművészeti Egyesületének társelnökei, a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészek Révész Imre Társaságának tagjai. Állandó résztvevői a Tiszaháti Munkácsy Mihály Képzőművészeti Alkotótáboroknak és a MÉKK Munkácsy Mihály Képzőművészeti Egyesület csoportos kiállításainak.

Klisza János pályafutása építészként indult, 1974-ben fejezte be a Kijevi Állami Képzőművészeti Főiskola építészeti karát. 1984-től az Ukrán Építészeti Szövetség, 2006-tól az Ukrán Képzőművészeti Szövetség tagja.

Réti János tanulmányait az Ungvári Iparművészeti Szakiskolában (ma: Ungvári Erdélyi Béla Képzőművészeti Koledzs) végezte. Festészet mellett grafikával foglalkozik, több könyvet is illusztrált, köztük Nagy Zoltán Mihály *Az idő súlya alatt* című novellagyűjteményét.

A Kárpátaljai Hírmondó galériája

Veres Ágota festőművész

■ a tájképeit láthatjuk. Egy olyan belső utazás stációit, amelyek az alkotó gondolati útját és az utazás közbeni átváltozás folyamatát mutatják be.

Nem látunk realiztikus képleírást, nem a beregszászi nagykeresztől látott panorámát festi meg valóságként az alkotó. Az absztrakt elemek olyan tájleíró szimbólumokat hoznak létre, amelyek nem egy kifejezett helyet, hanem egy belső képet, szimbolikus tájat mutatnak be számunkra, utalva az otthonra és az idegen tájakra egyaránt. De a hazafelé tartó művész gondolataiban a megtett útból is előtörnek az emlékképek. Megjelennek az angol tengerpart-ról szerzett benyomások, amelyek érdekes kapcsolatba lépnek a kárpátaljai

történetekkel. Megjelenik a felszántott, megsebzett föld, ami akár a gyógyulás és az új termés ígéretét vetítheti elénk, a táj és a földparcellák szabdaltsága pedig sajátos szövetet hoz létre a képeken, ami az otthon szöttezésévé fonódik össze.

A művész a saját szimbolikus útját festette meg és mutatja be nekünk, de ha mi is nézőként, befogadóként utastársakká válunk, úgy gondolom, élményekkel teli utazásban lehet részünk.”

Veres Ágota elmondta, hogy a tárlat címét egyrészt aktualitása miatt választotta, hiszen sokan vannak úton manapság Európa-szerte. Másrészt a hazaút egy sokrétű szó: benne van mindaz a várakozás, vágyakozás, változásra való lehetőség és a távolság is, amit az úton lévő ember megél, és jó esetben leküzd, nemcsak fizikai, hanem spirituális értelemben is.

A munkamódszeréről elmondta: néhány éve azzal kísérletezik, hogy manipulálja, felcseréli, elforgatja a klaszszikus tájképfestészet logikus rendjét, a színeket is másként használja. Ettől absztraktba vált a kép, amely a nézőtől is elvont szemléletet igényel, emellett sokkal bonyolultabb fogalmakat is ki tud fejezni, mint pusztán tájat ábrázolni.

Szalipszki Endre korábbi beregszászi magyar főkonzul arra emlékeztette a jelenlévőket, hogy Veres Ágota több műfajban is kipróbálta magát, s most valószínűleg azért választotta az absztrakt tájképeket, hogy abban a közegben, ahol most él, ismét bizonyítson. „Úgy vélem, hogy Veres Ágota mostani beregszászi kiállításával legalább két dologról tesz bizonyosságot: egyrészt kötődéséről a szülőföldhöz, másrészt megjeleníti és láttatja, hogy számára Kárpátalja a távolban is ihlető forrás” – hangsúlyozta a diplomata.

-ditta-

Kárpátaljai történetek II.

Szőlőskertek

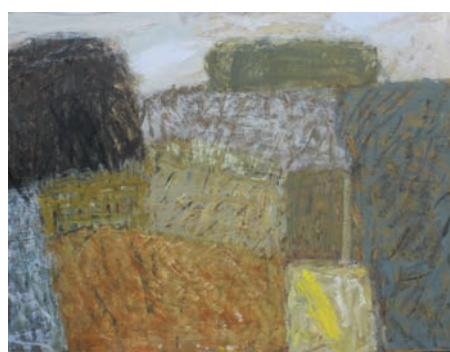
Északi blues

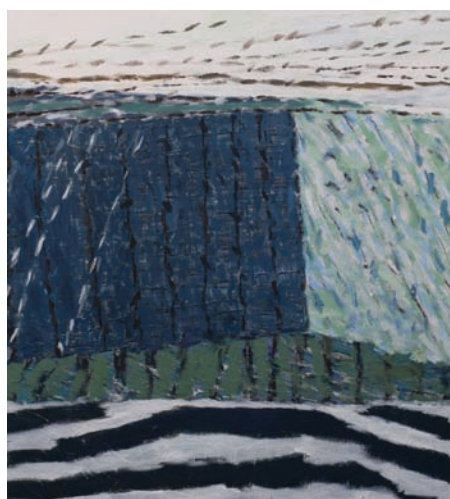
Fehérkereső

Lengyel képeslap

Hazaút

Angol tengerpart II.